

342a
22-C-769

ROZVOD A ROZLUKA

Populární výklad
a praktická příručka s rozhodnutími
nejvyššího soudu až do nejnovější doby o sporech
manželských, o neplatnosti manželství,
oduznutí manželského původu
dítěte, o alimentech.

Napsal

FR. TUNA,

rada vrchního zemského soudu v Praze.

II bha 8

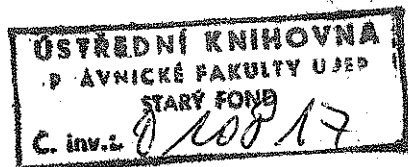

Cena: 25 Kč.

5067 - II

Nákladem vlastním.

Knihtiskárna Vsetečka & spol., Král. Vinohrady, Lublaňská ul. č. 35.

Obsah.

	Str.
Smlouva manželská	9
Smlouva svatební	9
Které smlouvy ku své platnosti musí býti sepsány ve formě notářského spisu?	10
(Zákon ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z.)	10
Práva a povinnosti manželů vůbec (§ 90 obč. z.)	11
Práva a povinnosti manžela (§ 91 obč. z.)	12
Práva a povinnosti manželky (§ 92 obč. z.)	13
Zrušení manželského spoluzítí bez rozvodu (§ 93 obč. z.)	14
Kdy se může manželka nerozvedená domáhati výživného?	14
Rozvod	15
Rozvod dobrovolný	15
Příklad žádosti o dobrovolný rozvod	16
U kterého soudu je podati žádost za dobrovolný rozvod?	17
Soudní řízení o dobrovolném rozvodu	17
Dohoda o jmění a výživě při dobrovolném rozvodu	19
Vzdání se manželky nároku na alimenty	20
Oznámení o obnovení manželského společenství	21
Příklad oznámení opětného spoluzítí	22
Dobrovolný rozvod možno učiniti také až během sporu o rozvod	22
Nedobrovolný rozvod	22
Důvody rozvodu	23
Žaloba o rozvod manželství od stolu a lože	24
Náležitosti žaloby o rozvod	24
U kterého soudu je podati žalobu o rozvod	25
Úmluva stran o příslušnosti soudu (prorogace)	25
Příklad žaloby na rozvod	26
Soudní řízení o žalobě na rozvod. První rok. Lhůta k žalobní odpovědi	27
Žalobní odpověď	28
Příklad žalobní odpovědi	29
Ústní jednání	30
Kdy jedná o žalobě na rozvod samosoudce a kdy senát?	31
Jaké návrhy strany činí? Jak zní rozsudek?	32
Útraty sporu o rozvod	34
Rozsudečné ve sporu o rozvod	35

	Str.
Rozsudek pro zmeškání	35
Navrácení ku stavu předešlému	35
Rozsudek pro uznání	36
Klid řízení	37
Přerušeni sporu	38
Mohou příslušníci československé republiky žalovati o rozvod aneb o rozluku, když uzavřeli sňatek v cizině a když v našem státě vůbec neměli společného bydliště?	38
Průkazem o státním občanství není domovský list, nýbrž „osvědčení o státním občanství“	39
Mohou cizozemci podat u nás žalobu na rozvod nebo na rozluku?	39
Rozluka manželství	41
Důvody rozluky	41
Cizoložství	42
Odsouzení do žaláře	42
Zlomyslné opuštění	42
Žádost o soudní výzvu manžela k návratu do manželského společenství	43
Příklad usnesení o tom	43
Úklad o život nebo zdraví	44
Zlé nakládání. Urážky na cti	45
Zhýralý život	46
Duševní choroba. Pijáctví. Padoucí nemoc. Hysterie	46
Hluboký rozvrat	47
Nepřekonatelný odpor	48
Právo žalobní pomíjí odpuštěním	49
Žaloba na rozluku, její náležitosti	49
Příslušnost soudní	50
Příklad žaloby na rozluku	50
Soudní řízení o žalobě na rozluku	51
Ústní jednání při žalobě o rozluku	54
Jaké návrhy strany činí při žalobě o rozluku? Jak zní rozsudek?	55
Útraty sporu, rozsudečné při žalobě o rozluku	55
Kdy může být žaloba o rozvod nebo rozluku odmítnuta?	55
Námítka nepřislušnosti soudu	56
Námítka zahájeného sporu	57
Námítka věci právoplatně rozsouzené	57
Námítka nepřipustnosti pořadu práva	59
Útraty sporu při odmítnutí žaloby	60
Kdy se může dosáhnouti rozluky pouhou žádostí a který soud je příslušným?	60
Žádost o rozluku dle § 15 zákona o rozluce	62
Význam souhlasu ke svolení k rozluce po roce učiněného soudním smírem	64
Příklad žádosti o rozluku dle § 15 rozl. zák.	65
Žádost o rozluku dle § 17 rozl. zákona	65
Příklad takovéto žádosti	67

	Str.
Jak nejrychleji možno dosáhnouti rozluky?	68
Rozdíl mezi rozvodem a rozlukou	69
Práva a povinnosti manželů během sporu	70
Prozatímní opatření	70
Prozatímní oddělené bydliště	71
Prozatímní výživné manželky	72
Snížení prozatímních alimentů	73
Opravné prostředky proti prozatímnímu opatření	74
Odpor proti povolení jeho	75
Stížnost proti prozatímnímu opatření	75
Práva a povinnosti manželů ve sporu o rozvod	76
Žaloba o alimenty po rozvodu	77
Který soud je příslušným rozhodovati o žalobě na alimenty?	79
Kdy může být žaloba o alimenty spojena se žalobou o rozvod anebo se žalobou o rozluku (kumulace žalob)?	80
Žaloba o alimenty u sborového soudu musí být podána advokátem	82
Okresní soud nemůže s chudou stranou sepsati o alimenty protokolární žalobu, o které má rozhodovati sborový soud	82
Kdy s chudou stranou sepiše žalobu o alimenty advokát?	82
Jen při prvním roku o žalobě na alimenty může žalovaná strana, ale jen sama osobně, jednati bez advokáta	83
Útraty sporu o alimenty	83
Práva a povinnosti manželů po rozluce	84
Alimenty po rozluce	84
Zvýšení alimentů	87
Snížení alimentů	89
Zaniknutí nároku manželky na výživné	90
Žaloba opoziční	90
Kompensací alimenty nezanikají	91
Jak se může manželka domáhati alimentů za dobu před podáním žaloby o výživné?	91
Exekuce pro alimenty	92
Společenství statků manželů	94
Zrušení spoluvlastnictví	94
Rozdělení společné nemovitosti	94
Věno. Vrácení věna	96
Výprava pro syna	98
Vrácení darů	99
Právo dědické rozvedených nebo rozloučených manželů	100
Žaloba o neplatnost manželství	100
Který soud je příslušným rozhodovati o žalobě na neplatnost manželství?	104
Jak má zníti hlava rozsudku, když řízení o neplatnosti bylo zavedeno z moci úřední?	104
Alimenty po dobu sporu o neplatnost manželství	105
Žaloba o oduznání manželského původu dítěte	105

	Str.
Kdo je žalovanou stranou při sporu takovém?	107
Útraty sporu při žalobě na odznamenání manželského původu dítěte	109
Odvolení. Dovolání	109
Opatření o dětech	110
U koho mají děti zůstatí ve výchově a výživě?	110
Který soud o tom rozhoduje?	110
Má nárok na pensí manželka rozvedená nebo rozloučená?	113
Odměna za zprostředkování sňatku	113
Vysvědčení nemajetností pro spor	114
Text zákona o rozluce ze dne 22. května 1919 č. 320 Sb. z. a n.	117
Text prováděcího nařízení k němu ze dne 27. června 1919 č. 362 Sb. z. a n.	125

Úvod.

Prvním krokem k rozvodu nebo rozluce je sňatek.

Daleko budíž ode mne, abych tím chtěl říci, že neradno je do manželství vstoupiti, nýbrž chci tím zdůrazniti, aby lidé uzavírali sňatek pouze po náležitě a nejlepší rozvaze, když povahy své dobře poznali a i všechny poměry obou stran zrale uvážili, aby pak tak snadno nedošlo k rozvodu nebo rozluce.

Vždyť rozvod působí roztržku v rodině, mívá neblahý účinek na výchovu dětí a bývá zničením existence někdy i obou manželů.

Tím horší účinek má rozvod v zápětí při manželích, kteří jsou spoluvlastníky selské usedlosti, neboť majetek jejich přichází na zmar jednak spory, jednak tím, že při rozvrácenosti rodiny nelze ho tak dobře obhospodařovati, jako se může dítí členy rodiny při spořádaných selských poměrech.

Avšak rozvod mívá neblahé účinky vůbec v rodinách každého stavu.

Proto je žádoucí, aby bylo rozvodů co nejméně. Čím méně bude rozvodů, tím větší význam a příznivější vliv to bude mítí pro celý stát, protože rodina je základem obce a obec základem státu.

Smlouva manželská.

Dle občanského zákonníka manželství je smlouva. Smlouva vůbec je projev srovnalé vůle stran anebo několika osob, směřující ku založení, změně, upevnění nebo zrušení právního poměru. Projev vůle musí být nenucený, vážný, opravdový, určitý a srozumitelný.

Smlouva je neplatnou, když někdo byl k ní donucen anebo když někdo byl uveden v omyl ve věci hlavní nebo v podstatné náležitosti věci hlavní nebo když se stal omyl v osobě toho, komu byl slib učiněn.

Úmluva také se nesmí přičítí dobrým mravům (§ 879 obč. zák.).

Manželství dle § 44 občanského zákonníka je smlouva, kterou dvě osoby různého pohlaví projeví svou vůli, že chtějí v nerozlučném společenství žítí, děti plodití, je vychovávatí a navzájem si pomáhatí. Pojem manželství stanoví totiž § 44 obč. z. takto:

„Rodinné poměry zakládají se smlouvou manželskou. V manželské smlouvě dvě osoby různého pohlaví projevují podle zákona svou vůli, že budou žítí v nerozlučném společenství, děti plodití, je vychovávatí a poskytovatí si vzájemnou pomoc.

To je tedy smlouva manželská a aby byla platnou, musí být projev vůle snoubenců srozumitelný a určitý, opravdový a nenucený, že chtějí sňatek uzavřítí a úmluva nesmí býtí proti dobrým mravům.

Kromě toho třeba, aby tato vůle projevena byla určitým obřadným způsobem, ale aby dříve také provedeny byly vyhlášky způsobem, který předpisuje zákon ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. Mimo to manželství nebylo by platným, kdyby u snoubenců se vyskytly skutečnosti, které jim brání uzavřítí sňatek.

Podmínkou manželství tedy je také, aby tu nebylo zákonných překážek, o kterých bude učiněna zmínka při žalobě o neplatnosti manželství.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Číslo 3853. Slib muže vdané ženě, že jí pro případ rozvodu (rozlučky) jejího manželství pojme za manželku je nicotným.

Č. 6537. Úmluva, kterou slíbil cizí muž vdané ženě úplatu za to, že se svým manželem dá se rozvéstí, přičí se dobrým mravům a proto podle § 879 obč. zák. je nicotnou.

Smlouvy svatební.

Od smlouvy manželské dlužno rozeznávatí smlouvy svatební, o kterých jedná § 1217 a násl. občanského zákonníka.

Smlouvy svatební upravují majetkové poměry snoubenců nebo manželů, týkají se tedy obvykle majetku a uzavírají se zejména o věně, obvěnění, společenství statků, o správě a požívání vlastního jmění, o posloupnosti dědické, o doživotním požívání majetku, ustanovení pro případ smrti a o platu vdovském.

Při tom ovšem nelze přehlédnouti ustanovení zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., podle kterého jsou smlouvy nebo listiny platny jen tehdy, když jsou sepsány notářským spisem, jsou to:

1. smlouvy svatební,
2. smlouvy kupní, směnné, důchodové a zápůjčky, které ujednávají manželé,
3. listiny, ve kterých manžel potvrzuje, že je druhému manželu něco dlužen,
4. listiny, ve kterých potvrzuje manžel, že obdržel věno,
5. smlouvy darovací, když dar nebyl odevzdán,
6. všechny smlouvy mezi živými, které uzavírají slepi nebo hluší, kteří neumějí čísti, nebo němí, kteří neumějí psátí, když osoby ty ujednávají smlouvu samy jako strany.

Podle tohoto zákona tudíž je nezbytno, aby smlouvy svatební uzavřeny byly ve formě notářského aktu, poněvadž by jinak byly neplatny.

Je samozřejmo, že zákon nemůže býti upraven tak, aby každý případ, který se v životě tak mnohotvárně stane, byl zákonem jasně a určitě stanoven. Zákon může ve svých paragrafech obsahovati pouze zásady a na soudu je, aby řešil pak a rozhodoval, podle kterého zákonného ustanovení ten který případ dlužno posuzovati nebo jak se má obsahu toho kterého paragrafu rozuměti.

Proto nebude od místa, když ke snadnějšímu porozumění, doplnění nebo vysvětlení uvedena budou rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně. Rozhodnutí ta uvedena jsou ze sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ve věcech civilních, kterou pořádá Dr. František Vážný, druhý prezident nejv. soudu.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 3403. Úmluva manželů o fyzickém rozdělení společných nemovitostí za účelem úpravy rodinných a majetkových poměrů před rozvodem nevyžaduje formy notářského spisu.
- Č. 156. Smlouvou, kterou jeden manžel má za odstupné státi se spoluvlastníkem nemovitostí, dosud výlučně druhému manželé patřící, dlužno pokládati za smlouvu svatební. Se žalobou o rozvod manželství od stolu a lože lze spojití žalobu o zrušení smluv svatebních. Pro vypořádání majetkových poměrů následkem zrušení smlouvy svatební je rozhodnou doba, kdy smlouva byla uzavřena.
- Č. 218. Nárok na zrušení svatební smlouvy vzejde teprve soudcovským výrokem, kterým byl povolen rozvod od stolu a lože. Teprve po

tom lze domáhati se prozatímního opatření k zajištění tohoto nároku.

- Č. 667. Smlouvy, vypočtené v § 1 lit. b, zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z. vyžadují ke své platnosti notářského aktu i tehdy, jde-li o manžele od stolu a lože rozvedené.
- Č. 1233. Smlouvami svatebními jsou toliko smlouvy, které pořádají majetkoprávní poměry manželů jako takových a mají za předmět buď úpravu jich za trvání manželství nebo na případ úmrtí jednoho z nich hmotné zaopatření pozůstalého manžela.
- Č. 1286. Notářského spisu je třeba pro každé uznání dluhu mezi manžely, nechť stane se ve kterékoliv formě a z kterékoliv důvodu.
- Č. 1324. Dokud trvá společenství statků mezi živými, nemůže žádný z manželů domáhati se dobrovolné dražby svého spoluvlastnického podílu na věcech, podrobených onomu společenství. V tomto případě ujednali manželé svatební smlouvou společenství statků mezi živými, manžel postoupil své manželce polovici usedlosti, na kterou bylo vloženo právo spoluvlastnické manželce. Žádost manželky za trvání manželství, by jí byla povolena dobrovolná dražba její polovice nemovitostí s příslušenstvím, byla zamítnuta.
- Č. 2608. Smlouva, kterou se ženich zavázal, vzítí nevěstu po sňatku za peněžitý přínos k zaplacení dluhů do spoluvlastnictví nemovitostí, je předběžnou smlouvou svatební.

Formy, předepsané zákonem pro smlouvu hotovou, vyžaduje se i pro smlouvu předchozí.

V tomto případě v roce 1913 ujednali manželé před sňatkem, že manžel postoupí své manželce polovici usedlosti a že za tím účelem půjde hned po sňatku k notáři a dá sepsatí notářský spis za to, že manželka přinesla mu věnem 11.000 K. V roce 1922 bylo manželství rozvedeno z viny manžela, načež manželka podala žalobu, by manžel byl povinen dát sepsatí a podepsatí notářský spis o onom postupu a svolil ku převodu práva vlastnického k polovici usedlosti na manželku. Žaloba byla zamítnuta.

- Č. 6592. Otázku, zda postup pohledávky mezi manžely vyžaduje formy notářského spisu, dlužno posuzovati podle základního právního jednání, které poskytlo právní důvod k postupu. Notářského spisu je třeba, je-li v postupu obsaženo uznání dluhu mezi manžely.

V tomto sporu byla zamítnuta žaloba manželky, kterou domáhala se na žalovaném zaplacení pohledávky, která prý jí byla manželem postoupena.

Práva a povinnosti manželů vůbec (§ 90 obč. z.)

Společné ustanovení o právech a povinnostech manželů má § 90 obč. z., který zní:

„Obě strany jsou především stejně zavázány k manželské povinnosti, věrnosti a slušnému zacházení.“

Z toho plyne, že i rozvedení manželé mají povinnost zachovávatí manželskou věrnost.

V tomto směru vyzněla rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně způsobem si odporujícím, až plenárním rozhodnutím ze dne 29. března 1927 pres. 649/26 uveřejněným ve sbírce ministerstva spravedlnosti pod číslem 618 byla zodpověděna tato otázka takto:

„Rozvedený manžel pohlavním stykem se třetí osobou dopouští se cizoložství.“

Manželé jsou povinni spolu slušně zacházeti a plnit manželské povinnosti. Ovšem manželka není povinna k manželské povinnosti, když manžel je ve stavu opilosti a lihoviny z něho páchnou.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 6614. Zákon nezavazuje manželku k naproste, její důstojnost urážející poslušnosti.

Práva a povinnosti manžela (§ 91 obč. z.).

Práva a povinnosti, příslušející manželci, obsahuje § 91 obč. z., neboť ustanovuje:

„Muž je hlava rodiny. V této vlastnosti přísluší mu obzvláště právo vésti domácnost; náleží mu však také závazek, aby poskytoval manželce podle svého jmění slušnou výživu a zastupoval ji ve všech případech.“

Nárok na placení alimentů opírá manželka o ustanovení tohoto paragrafu, jak bude při žalobě o alimenty zevrubněji vyloženo.

Co spadá pod pojem „výživy“, seznati lze z ustanovení § 672 obč. z., který pod pojmem tím rozumí potřeby výživy v užším slova smyslu obývání, ošacení a pod.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 4474. Předměty ženské výstroje, které manžel zakoupil a odevzdal manželce, staly se manželčiným vlastnictvím.

Č. 3657. Majetkem manžela ve smyslu § 91 obč. z. jsou veškeré výdělečné možnosti a schopnosti, které jsou mu dosažitelné.

Č. 36. Lékař, který proti manželově zákazu se podjal léčení manželky, nemůže, i když léčení bylo účelným a potřebným, domáhati se na manžela náhrady léčebného, leda by šlo o bezodkladné nutné lékařské přispění.

Č. 310. Nároky manželky proti manželci o slušnou výživu v penězích anebo peněžité hodnotě, dlužno uplatňovati žalobou. Není třeba, by manželka, se kterou manžel nechce žít, domáhala se předem rozvodu manželství od stolu a lože.

Č. 315. Návrh soudně nerozvedené manželky, by manželci bylo uloženo, poskytovali jí prozatím v penězích anebo peněžité hodnotě slušné výživné, je návrhem na prozatímní opatření a nelze tudíž o návrhu rozhodovati v řízení nesporném.

Č. 1479. Manžel, kterému manželka vypověděla správu jmění, je nadále pouze nezmocněným jednatelem. Manžel se může domáhati náhrady nákladů, třebas je byl vynaložil ještě za trvání správy, vybočovaly-li z mezí správy jmění.

Č. 1566. Manžel unesené manželky, stal-li se únos s vůlí manželky, nemůže požadovati na únosi náhrady škody, která mu vznikla nepřítomností manželky po únosu. Není tu příčinná souvislost. (§ 1329 obč. z.)

Č. 2838. Nemá-li manžel v době objednávky jmění ani příjmů, jež by ospravedlnily objednávku zubních prací ve zlatě, přesahujících míru obyčejné potřeby, může nastati povinnost manželky, by sama zaplatila, co si nad tuto míru a nad poměry svého manžela objednala.

Č. 3644. Výše výživného manželky odděleně žijící řídí se majetkovými poměry manželovými v celku, nikoliv pouhým jménem. Je přihlednouti také k vyživovací povinnosti manžela k nemanželským dětem; nikoli však také ke družce života.

Č. 1646. O nároku na obnovu manželského společenství návratem anebo přijetím manželky do společné domácnosti je rozhodovati v řízení sporném.

Č. 5120. V nesporném řízení je plnou moc prokázati písemně. Nestalo-li se tak a uzavřel-li manžel v pozůstalostním řízení smír za manželku, nevykázav se plnou mocí, je v řízení pozůstalostním pokračovati bez ohledu na smír. Pukázání na pořad práva dle § 2 č. 7. nesp. řiz. nemá tu místa.

Č. 6606. Provdala-li se znovu vdova, které byla vyhrazena služebnost doživotního a bezplatného bytu, nemá nároku, by majitel domu trpěl v jejím bytě i druhého jejího manžela.

Práva a povinnosti manželky (§ 92 obč. z.).

O právech a povinnostech manželce patřících má § 92 obč. z. toto ustanovení:

„Manželka obdrží jméno mužovo a požívá práv jeho stavu. Je povinna následovati muže do jeho bydliště, pomáhati, seč jest, v domácnosti a ve výdělku a pokud toho vyžaduje domácí pořádek, sama plniti i dáti plniti opatření mužem učiněná.“

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 376. Manžel nemůže žádati, by ho manželka sledovala, žije-li sám ve společenství s jinou ženou.

Č. 565. Služebnost užívání bytu, propůjčena neprovdané ženě do její smrti, neopravňuje ji v případě smrti, aby do bytu vzala svého manžela.

Č. 748. Rozvedené manželce nepřísluší od doby provedeného rozvodu právo spolužívatí společného bytu, který sama nenajala. Bydlí-li v něm přece, děje se to jen výprosou. Ponechal-li ji manžel prozatím v bytě, až si najde jiný byt, je soud oprávněn určití termin (§ 904 obč. zák.), kdy se manželka má vystěhovati.

Č. 1546. O nároku manžela na manželku, by ho sledovala do společné domácnosti a vydala mu děti, lze rozhodnouti jen sporem.

Č. 1643. Manžel je oprávněn samostatně s bytem, jehož spolunájemkyní je manželka, i bez jejího souhlasu naložiti.

Splnění smlouvy o směně bytu, ku které došlo se souhlasem vlastníka, nelze domáhati se na tomto, nýbrž jen na spolusmluvníku. Žalobce tu umluvil se žalovaným, že si navzájem směni byty a pak žalovaný namítal, že tak učinil bez vědomí své manželky.

Č. 2593. Žije-li manžel ve společné domácnosti s jinou ženou, nemůže žádati od manželky, by sdílela s ním společnou domácnost, a je povinen poskytovali jí výživné v penězích.

Č. 2635. Manželka není po zákonu povinna, živiti manžela, aniž platiti (nahraditi) náklady jeho ošetřování.

Č. 3449. O nároku manžela, by se manželka vrátila do společné domácnosti (§ 92 obč. z.), je rozhodovati sporem, pro který je věcně příslušným sborový soud prvé stolice (§ 50 č. 3 j. n.).

Č. 3695. Dle § 382 č. 8 ex. ř. lze se domáhati přijetí do společné domácnosti jen, jde-li o manžela ze společné domácnosti vypuzeného, nikoli však návratu manželky, která, porušivši povinnost § 92 a 93 obč. z., sama společnou domácnost opustila.

- Č. 3916. Pokud ručí za nákupy pro manželovu domácnost manželka sama a pokud ručí za ně manžel.
- Č. 4618. Pokud je manželka povinna přijímatí od manžela výživné in natura. Povinnost ta není vyloučena již tím, že nesdílí s manželem společného stolu a nepěstuje pohlavního styku, jen když sdílí s manželem společný byt a manžel jí stravu poskytuje.

Zrušení manželského spoluzití (§ 93 obč. z.).

Manželé nemohou se o své újmě rozejítí, jak by se jim líbilo. Proto třeba uvéstí § 93 obč. z. ve slovném jeho znění:

„Manželům není nikterak dovoleno, aby zrušili o své újmě manželský svazek, třebas by byli mezi sebou o tom za jedno; nechť již tvrdí neplatnost manželství, nebo chtějí provéstí rozluku manželství, neb i jen rozvod od stolu a lože.“

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2190. Není vyloučeno, by manželé, zrušivše fakticky manželské společenství, nedohodli se smírem o výživném. Nárok manželky na výživné je nárokem soukromoprávním. Clausula rebus sic stantibus při takovémto smíru.
- Č. 2284. I když manželka svémocně opustila manželské společenství, může se vlastnickou žalobou domáhati, by vydány jí byly věci, které jí patří, ale které nelze pokládati za věno.
- Č. 2455. Zrušil-li manžel svémocně manželské společenství, je povinen, by odděleně žijící manželce poskytoval výživné v plném rozsahu § 91 obč. z., byť i manželka měla možnost výdělku.
- Č. 4426. Domáhá-li se pouze fakticky odloučené žijící manželka na manželi výživného, lze ve sporu jednatí o otázce zavinení toho kterého manžela na rozchodu.
- Č. 4838. Třebas manželství nebylo rozvedeno (rozloučeno), avšak nastaly okolnosti, znemožňující manželské společenství, nelze se domáhati na manželce, by přijala manžela do společné domácnosti.
- Č. 6614. Zrušil-li manžel svémocně manželské společenství, vypudiv manželku ze společné domácnosti, je povinen poskytovatí manželce výživné v plném rozsahu, byť i měla možnost výdělku.

Kdy se může manželka nerozvedená domáhati výživného.

Jestliže manžel svou manželku svémocně opustil a neplatí jí nic na výživu, nebo sice žije se svou manželkou ve společné domácnosti, ale neposkytuje jí žádné nebo nedostatečné výživy, může na něj manželka podatí žalobu o alimenty, třeba ještě nejsou rozvedeni a nemusí dříve podatí žalobu o rozvod, když si rozvodu nepřeje.

O náležitostech takové žaloby, u kterého soudu jí nutno podatí atd., bude řeč při žalobě o alimenty manželky rozvedené.

Na tomto místě dostačí snad uvéstí jen několik případů rozhodnutých nejvyšším soudem v Brně.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 3904. Ve sporu nerozvedené, odděleně žijící manželky proti manželé o placení výživného, řešití je otázka zavinení na zrušení manželského spoluzití samostatně v tomto sporu a není třeba otázku zavinení vyhradití rozepřím o rozvod nebo rozluku manželství.
- Č. 5417. Úprava majetkových poměrů manželů tím způsobem, že při rozchodu manželů převzal manžel za úplatu polovinu usedlostí manželčiny a manželka vzdala se výživného po dobu, po kterou by s manželem nežila ve společné domácnosti. V pouhém obnovení manželského společenství nelze spatřovatí odvolání oné dohody.
- Ohledně úpravy výše výživného manželce je mítí za to, že strany jí stanovily vzhledem k poměrům a to k potřebám manželky a mohoucnosti manželové v době úpravy; pokud však jde o vzdání se výživného, děje se toto pravidelně bez ohledu ku pozdější změně poměrů. Změna smlouvy o vzdání se výživy jest možna soudním výrokem jen tehdy, kdyby byly tvrzeny a prokázány okolnosti, které opodstatňují poznání, že strany souhlasně určité okolnosti jejich vůli určující a na jejich rozhodnutí působící předpokládaly a bez tohoto předpokladu by ku vzdání se nebylo došlo.

Důvodem ku placení výživného není již ta okolnost, že úplata poskytnutá manželem manželce za polovinu usedlostí, se poklesem měny znehodnotila.

- Č. 5519. Opustí-li manželka svémocně společnou domácnost anebo, lze-li jí neb i jí přičítatí vinu na tom, že manželské spoluzití bylo fakticky přerušeno, nemůže žádatí na muži výživu. Nemůže-li však z viny manželovy sdíletí s ním společné domácnosti, musí jí manžel po případě v penězích přispívatí na slušnou výživu jeho jmění přiměřenou.
- Č. 5670. Manžel je bezvýjimečně povinen živití manželku, rozešli-li se manželé za souhlasu.
- Bylo-li však manželské společenství zrušeno svémocně, není manžel povinen poskytovatí výživu manželce, prokáže-li, že došlo ke zrušení jediné z viny manželky. Otázka této viny může a musí býti řešena nejen ve sporu o rozvod (rozluku), nýbrž i ve sporu o placení výživného.
- Č. 5833. Manžel je povinen vydatí manželce kromě toho, co je jí povinen na výživě platití, drahotní přídavky, poskytované mu pro ni zaměstnavatelem, a to i za dobu minulou.
- Č. 6089. Manželka nemůže se domáhati placení výživného na manželi, který jí opustil proto, že spáchala zločin krádeže, stal-li se trestný čin za takových okolností, že manžel měl důvod, by si pro odsouzení znechutil další život s manželkou. Lhostejno, že odsouzení bylo podmíněné, a nelze manžela nutití, by se vrátil do společné domácnosti, osvědčila-li se manželka ve zkušební době.

Rozvod.

Jestliže nastanou mezi manžely nesnáze, rozmlísky, nesrovnalosti a pod., snaží se manželé spoluzití zrušití, aniž pomýšlejí na rozluku. Toho docílíť mohou rozvodem dobrovolným nebo nedobrovolným.

Rozvod dobrovolný.

Nehodlají-li manželé domáhati se žalobou rozvodu, aby se vyhnuli sporu, mohou podatí u okresního soudu žádost o dobrovolný rozvod.

Avšak dříve musí se dohodnouti o jmění a výživě, jakož i o výchově a výživě svých dětí.

Poněvadž jedná se tu o smlouvu mezi manžely, dohodnutí o jmění bude dlužno sepsati notářským spisem dle zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., aby se strany vyhnuly snad sporu, že úmluva jejich byla neplatna, protože nebyla uzavřena ve formě notářského spisu.

Dohodu pak o výchově a výživě dětí možno učiniti u soudu při jednání o rozvod.

Shody manželů o majetkových poměrech a výživném, kterou předpokládá § 105 obč. z., tu není, když manželé v písemné žádosti za povolení rozvodu sice prohlásili, že jsou dohodnutí, avšak manžel při osobním výslechu před soudem prohlásí, že dohodu neuznává za platnou. (Rozh. nejv. soudu ze dne 31. května 1927 R I 466/27, sbírka při Věst. min. spr. č. 634.)

Žádost o dobrovolný rozvod napíše se na archu papíru a na levém rohu nahoře přilepí se kolek za 10 Kč, kterýžto kolek se nepřepisuje, poněvadž jeho znehodnocení stane se soudem tím, že se přetiskne soudní pečeti.

Soud rozhodne usnesením podle předpisů o nesporném řízení, které je upraveno patentem ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.

Nesporné řízení záleží v tom, že soudce k pouhé žádosti strany zavede řízení, vyšetří okolnosti, kterých je třeba k rozhodnutí o žádosti a rozhodne usnesením, proti kterému se může podat stížnost do 14 dnů ode dne doručení usnesení. Písemná stížnost musí býti podána advokátem. Od řízení nesporného rozeznáváme řízení sporné, neboli kontradiktorní, podle kterého se projednávají žaloby a rozhodne se rozsudkem. Řízení sporné upraveno je civilním řádem soudním ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z.

Předpisy pak, který soud je příslušným tu kterou věc rozhodovati, obsahuje jurisdikční norma ze dne 1. srpna 1895 č. 111 ř. z.

(Příklad žádosti o dobrovolný rozvod.)

Okresní soud

v Klatovech.

Žádost

Antonína Pilného, kováře v Klatovech čp. 12, a jeho manželky Julie Pilné, v Klatovech čp. 12, za dobrovolný rozvod od stolu a lože.

Podle oddacího listu farního úřadu v Klatovech ze dne 15. ledna 1926, který přikládáme v prvopise, uzavřeli jsme

sňatek manželský dne 4. října 1899 v kostele v Klatovech dle obřadu římsko-katolického.

Svatební smlouvy uzavřeny nebyly.

Dohodli jsme se, aby naše manželství bylo dobrovolně rozvedeno od stolu a lože a prohlašujeme, že jsme se také shodli o majetku i výživě.

Žádáme, aby nám byl povolen rozvod našeho manželství od stolu a lože.

V Klatovech, dne 20. ledna 1926.

Antonín Pilný.

Julie Pilná.

(Žádost napíše se na archu papíru.)

U kterého soudu se podá žádost za dobrovolný rozvod.

Příslušným soudem rozhodovati o žádosti o dobrovolném rozvodu je okresní soud, u něhož má manžel svůj obecný soud (§ 114 j. n.), t. j. v jehož obvodě manžel má stále bydliště (§ 66 j. n.).

Soudní řízení o dobrovolném rozvodu.

Okresní soud ve smyslu § 105 obč. zákonníka a zákona ze dne 31. prosince 1868 č. 3 ř. z. pro 1869 obešle oba manžely ke třem smiřovacím pokusům vždy po 8 dnech a to obsilkou, která obsahuje doložku, že, jestliže se některý z manželů k některému pokusu smiřovacímu nedostaví, bude se míti za to, že nedostavivší se manžel nesouhlasí s návrhem na dobrovolný rozvod.

Na omylu by byl manžel, který žádost o dobrovolný rozvod podal a myslí, že dostačí, když jen sám žádost soudu podal a že už nemusí se o věc starati a k soudu se dostaviti. Tak se dosti často stalo a manželé byli pak nepříjemně překvapeni, když obdrželi od soudu zamítající usnesení z toho důvodu, že se ke smiřovacím pokusům nedostavili.

Jestliže tedy manželé chtějí docílití dobrovolného rozvodu, musí se oba osobně dostaviti vždy v týž čas ke každému smiřovacímu pokusu, jinak by rozvod povolen nebyl. Protokol, který se o smiřovacím pokuse napíše, obsahuje pouze výsledek jeho. Jestliže manželé i při třetím pokuse smiřovacím prohlásí, že na rozvodu trvají, napíše se o tom protokol, ve kterém může býti obsažena také dohoda, jak se manželé domluvili o svém majetku a výživě, jakož i o výchově a výživě nezletilých dětí, jestliže tak neučinili už dříve notářským spisem. Ohledně

nezletilých dětí musí býti úmluva ta schválena soudem vrchno-opatrovnickým.

Jestliže dohodu takovou, zejména o nemovitém majetku, učinili si manželé písemně, musí býti sepsána notářským spisem, aby byla platnou a ohledně nezletilých dětí kromě toho schválena okresním soudem jako soudem vrchno-opatrovnickým.

Mohla by vzniknouti pochybnost, a někdy u stran vyskytuje se i obava, zdali taková úmluva manželů o majetku a výživě sepsaná protokolárně u okresního soudu při posledním pokuse smířovacím je platnou, když přece zákon ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z. výslovně předpisuje ku platnosti smluv mezi manžely formu notářského spisu, když totiž jedná se o smlouvu kupní, směnnou, důchodovou, o zápůjčku, o uznání dluhu, věna. Obava taková není odůvodněnou se zřetelem k ustanovení § 204 c. ř. s., který zní:

„Soud může při ústním jednání v každém období k návrhu nebo z moci úřední pokusiti se o smírné vyřízení právní rozepře neb o dosažení smíru o jednotlivých sporných člancích. Dosáhne-li se smíru, budiž jeho obsah k návrhu zapsán do jednacího protokolu.“

Stává se dosti často, že manželé dostanou se do rozporu pro úmluvy učiněné notářským spisem a podají žalobu, ale při ústním jednání učiní smír, který k žádosti jejich se napíše do jednacího protokolu. Ke smíru jsou zajisté manželé oprávněni, a soud dle § 204 c. ř. s. je povinen zapsati do protokolu i takový smír, který byl učiněn o sporném nároku obsaženém v notářském spise, kterýžto smír se stane také exekucním titulem dle § 1 č. 5 exek. řádu.

Z toho možno za to míti, že soudní smír může býti sepsán i o úmluvách manželů, na kterých se manželé při rozvodě dohodli, třeba by jinak ku platnosti takových úmluv byla předepsána forma notářského spisu.

Když pak soud rozvod od stolu a lože povolí, doručí o tom oběma manželům usnesení s tím, že mají soudu oznámiti, kdyby manželské spolužití zase obnovili. Za povolení rozvodu od stolu a lože zaplatí se poplatek 20 Kč v kolcích, kteréžto kolky žadatelé sami soudu předloží. Kdo by si zaopatřil vysvědčení nemajetnosti, může žádati za právo chudých a bude osvobozen od soudních poplatků, takže nemusí ani žádost kolkovati, jestliže přiloží vysvědčení nemajetnosti zároveň se žádostí o rozvod a v ní žádá o povolení práva chudých. Bylo-li manželství soudně rozvedeno, může každý manžel žádati za rozluku pro nepřekonatelný odpor, ale žádost tu možno podati teprve po uplynutí jednoho roku od právoplatného usne-

sení, kterým byl rozvod povolen, když manželé neobnovili mezi tím manželského společenství.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 516. Od dohody na dobrovolný rozvod nemůže ani ten ani onen manžel jednostranně ustoupiti byť by úmluva nebyla dosud soudně schválena. Soudní schválení nemá významu konstitutivního, nýbrž „povolení“ soudu nelze pokládati za nic jiného, nežli za potvrzení, že předpoklady pro dobrovolný rozvod, který provedli oba manželé souhlasnou vůlí, jsou splněny a že právní účinky rozvodu dnem potvrzení počínají.

Č. 665. Nedostavil-li se, ač řádně byl uvědoměn, jeden z manželů k smířovacímu pokusu, nelze povolití dobrovolný rozvod manželství.

Č. 2977. Od prohlášení, že svoluje k dobrovolnému rozvodu, nemůže již žádný z manželů odstoupiti, třeba byl jeden z nich po provedení smířčích pokusů zbaven svéprávnosti.

Č. 1659. Nedostavil-li se v řízení o žádosti za dobrovolný rozvod jeden z manželů ku smířovacímu pokusu, řízení se zastaví.

Č. 2297. Je věci mimosporného soudce, by prozkoumal, zda pravdivými jsou tvrzení manžela, že byl druhým manželem donucen k podpisu protokolu o smířčích pokusech.

Dohoda o jmění a výživě při dobrovolném rozvodu.

Bylo již řečeno, že manželé, dříve nežli podají žádost o dobrovolný rozvod, musí se dohodnouti o jmění a o výživě. Smír o tom může býti sepsán u soudu při jednání o rozvod a doporučuje se, aby bylo podotknuto, že smír ten platí pro případ rozvodu i rozluky a to proto, aby se manželé vyhnuli nedorozumění, kdyby po rozluce manžel tvrdil, že smír uzavřel tehdy, když ještě byli manželé, kdežto po rozluce že se manželka stala cizí osobou a že tedy smír ten stal se bezúčinným. Takovou žalobu skutečně manžel podal, ale spor prohrál. Aby se manželé vyhnuli sporům, někdy velmi nákladným, udělají dobře, když ujednání o rozdělení jmění a o výživě, nebylo-li sepsáno soudním smírem, dají sepsati u notáře ve formě notářského spisu, ačkoliv v některých případech dle rozhodnutí nejvyššího soudu není to nutným. Avšak třeba by se toho nevyžadovalo, aspoň zabrání se tím eventuálně sporu, zejména tam, kde se jedná o jmění. Sepsání notářského spisu v takových případech vyžaduje jen obezřetná opatrnost.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 1020. Dohoda manželů o majetkoprávních otázkách při dobrovolném rozvodu nevyžaduje formy notářského spisu.

V tomto případě dohodli se manželé na dobrovolném rozvodu s tím, že manžel bude platiti manželce výživné v určité výši. Smír nebyl soudně protokolován, byla však o něm sepsána prostá listina bez formy notářského spisu.

Č. 5531. Uzavřen-li smír o výživném pro případ rozvodu, nemůže se domáhati jeho bezúčinnosti ten z manželů, který napotom odepřel souhlas k rozvodu.

- Č. 6602. Zavázal-li se manžel za platnosti rozlukového zákona smírem při dobrovolném rozvodu, že bude platit manželce výživné až do jejího opětného provdání, nemůže se domáhat bezúčinnosti smíru z důvodu, že bylo manželství později rozloučeno a to i z viny manželky.
- Č. 4635. Dohoda manželů o výživném nevyžaduje formy notářského spisu.
Žalobou podle § 35 ex. ř. lze se domáhat i jen částečného zrušení exekuce. Možnost učinit návrh dle § 41 ex. ř. nevylučuje práva, podati žalobu dle § 35 ex. ř.
- Č. 6632. Úmluva, kterou se dohodla manželka s manželem za účelem dobrovolného rozvodu, že mu vyplatí odbytné za právo doživotní výměny, kterou měl zajištěnu na jejím domku, není svatební smlouvou a nevyžaduje ku své platnosti formy notářského spisu. Lhostejno, že výměna byla zřízena notářským spisem.

Vzdání se manželky nároku na alimenty.

Manželka je oprávněna vzdát se nároku na své výživné. Avšak tu třeba počínat si s největší rozvahou, poněvadž, jakmile jednou manželka u soudu ve smíru prohlásí, že na alimenty nároku nečiní, že se jich zříká, nemůže už později výživného se domáhat, třeba by se poměry její zhoršily. Tu chybují manželky zejména chudé, když se alimentů, ačkoliv by jim výživné příslušelo, zřeknou, uvažující, že manžel nemá zaměstnání nebo že vše propije, že by manželce beztoho nic nedal a že bude lépe, když jí přepustí byt, že jako bytná bude mít od podnájemníků větší příjmy, nežli by měla od muže na výživném. Takové ženy nepomyslí, že mohou onemocnět, že mohou se stát k výdělku neschopnými a upadnouti do největší bídy, že však manžel není povinen v žádném případě alimenty platit, protože se jich manželka zřekla, ačkoliv třeba manžel žije v poměrech dobrých.

Proto nedobře činí ženy, které na rozvodu nebo rozluce viny nemají a přece alimentů se zřeknou.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 3925. Zřekla-li se manželka při rozvodu nároku na výživné, ačkoliv mohla předpokládat, že se stane neschopnou k výdělku, nemůže se při pozdější neschopnosti domáhat výživného.
- Č. 5151. Prohlášením, „že od manžela nic neřádá a nechce“, vzdala se manželka veškerých nároků proti němu.
Bezplatné vzdání se nároku nevyžaduje formy notářského spisu, třebaš šlo o vzdání se nároku proti manželi.
- Č. 5212. Bylo-li manželství rozloučeno také z viny manželky a tato se vzdala ve smíru při předchozím dobrovolném rozvodu výživného v předpokladu, že byt jí manželem postoupený zajistí jí dostatečnou výživu, nemůže se domáhat změny smíru pro změnu poměru, se kterou mohla a měla tehdy počítat.

- Č. 6588. Smlouva, kterou se manželka zříká proti manželi výživného, nevyžaduje formy notářského spisu.

Oznámení o obnovení manželského společenství.

Oznámení, že rozvedení manželé obnovili manželské společenství, dlužno podati u toho soudu, který dobrovolný rozvod povolil anebo bylo-li manželství rozvedeno rozsudkem, u toho soudu, který rozsudek vydal.

Oznámení to učiniti musí oba manželé, třeba společným podáním. Oznámení jednoho z manželů nestačí.

Oznámení to má ten význam, že nemůže vzniknouti pochybnost o manželském zrození zplozených později dětí.

Když rozvedení manželé obnovili zase manželské spoluzítí, třeba toho ani soudu neoznámili, nemohou ovšem žádati za rozlučku. Soudním oznámením o obnovení manželského společenství pozbyl rozvod právních účinků, neboť § 110 obč. zákona zní:

„Manželé rozvedení mohou se opět spojit; oznamte to však řádnému soudu. Chťejí-li manželé takto se spojit, opět se dáti rozvésti, zachovejte se tak, jako při prvním rozvodu.“

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 847. Ujednali-li rozvedení manželé, oznámivše soudu své opětné spojení, mezi sebou, že přesto manželského společenství neobnoví, jest úmluva ta neplatnou. Ustanovení § 916 obč. z. nelze na tento případ použít, neboť to platí pouze při smlouvách, jichž předmětem jsou poměry majetkoprávní.
- Č. 4583. Předpis § 110 ob. zák. není pouhým předpisem pořádkovým, nýbrž předpisem hmotného významu, neboť rozvod pozbývá právních účinků právě a jedině soudním oznámením, že manželé se opět spojili. Na tom, zda se vskutku spojí, nezáleží.

Oznámí-li rozvedení manželé soudu opět své spojení, je neplatným jejich ujednání, že přes to neobnoví manželského společenství. Nelze tu užítí § 916 obč. z.

Manželka soudně nerozvedená, ale nesdílející s manželem společnou domácnost, má nárok na výživné pouze tehdy, došlo-li ke zrušení manželského společenství zaviněním manželovým. Dopusť-li se rozvedený manžel po soudně oznámeném obnovení manželského společenství nových poklesků, druhým manželem neprominutých, může se manželka na odůvodněnou, že nechce následovat manžela do jeho domácnosti, dovolávat i poklesků z doby dřívější, třebaš i byly prominuty.

Z toho, že byl uzavřen o předmětu sporu smír, lze odvozovati ve sporu pouze hmotněprávní námitku, ku které nelze ovšem hledět bez návrhu strany.

- Č. 5782. Ohlášení obnovy manželského společenství dle § 110 obč. z. je věcí řízení nesporného. Ohlášení musí učiniti oba manželé, skutečné obnovení manželského soužití a oznámení jednoho z manželů nestačí.

(Příklad oznámení opětného spolužití.)

Kolek

Okresní soud

v Klatovech.

Antonín Pilný, kovář v Klatovech čp. 12
a Julie Pilná, obchodnice v Klatovech čp. 12
oznamují své opětné spolužití.

Usnesením okresního soudu v Klatovech ze dne 1. března 1926, č. jedn. Nc I 4/26 povolen byl nám rozvod od stolu a lože.

Oznamujeme, že jsme manželské spolužití zase obnovili dne 7. června 1926.

V Klatovech, dne 9. června 1926.

Antonín Pilný.
Julie Pilná.

Dobrovolný rozvod možno učiniti také až během sporu o rozvod.

Dostí často se stává, že manžel podá žalobu na rozvod u sborového soudu, pak se manželé dohodnou o jmění a výživě, jakož i o výchově a výživě nezletilých dětí a během sporu učiní smír a navrhnou, aby jim byl povolen rozvod od stolu a lože, při čemž ovšem také prohlásí, že se dohodli o jmění a výživě a že shodli se s výhradou schválení soudem opatrovnickým také o výchově a výživě svých nezletilých dětí. Tím je spor ukončen smírem, který se napíše do protokolu a manželům se doručí usnesení o povolení dobrovolného rozvodu.

Když podá se původně v takovémto případě žaloba na rozvod, tři smířovací pokusy se ovšem nekonají, jako když podá se žádost k okresnímu soudu o dobrovolný rozvod, nýbrž stanoví se po došlé žalobě první rok, při kterém mohou manželé hned učiniti smír a dohodnouti se na dobrovolném rozvodu.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 541. Je-li úmluva manželů o výživě dětí neodlučitelnou součástí jednostranné dohody o vypořádání vzájemných majetkových poměrů manželů, sjednotivších se na dobrovolném rozvodu, pozbývá, odepřel-li opatrovnický soud schváliti onu úmluvu, účinnosti celé ujednání a nelze dobrovolný rozvod povoliti.

Nedobrovolný rozvod.

Když manželé nemohou se dohodnouti na dobrovolném rozvodě a jeden z nich chce přece rozvodu docílit

bez souhlasu druhého, podá žalobu o rozvod, ale musí dokázati, že má proti druhému manželu vážné, důležité důvody.

Důvody rozvodu.

Takové důležité důvody, pro které mohou manželé býti rozvedeni, uvádí § 109 obč. zák. pouze příkladmo takto:

1. dopustila-li se žalovaná strana cizoložství nebo nějakého zločinu,
2. když žalovaná strana druhého manžela zlomyslně opustila nebo
3. nepořádný život vedla, čímž značná část jmění její nebo mravopočestnost rodiny ocitly se v nebezpečství,
4. ukládala-li nebezpečně straně žalující o život aneb o zdraví,
5. jestliže se žalující stranou zle nakládala,
6. když jí velmi citelně několikráte ublížila,
7. nebo když má žalovaná strana nějakou trvalou vadu tělesnou, spojenou s nebezpečím nákazy.

Důvody tyto uvedeny jsou pouze příkladmo a proto možno žalovati i z jiných, ovšem skutečně vážných příčin.

Rozumí se samo sebou, že důvody rozlukové, o nichž bude řeč při rozluce, mohou býti také uplatňovány při žalobě o rozvod.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 369. „Zlomyslným opuštěním“ ve smyslu § 109 obč. z. je rozumět pouze takové úmyslné zrušení manželského společenství, které se stalo proti vůli strany druhé a bez nutné příčiny.
- Č. 3729. Nárok na rozvod nepodléhá promlčení. V ujednání klidu v rozvodovém sporu nelze spatřovati odpuštění rozvodového důvodu. Je manželskou nevěrou, zakládající důvod k rozvodu, že manžel se snažil, byť i bez úspěchu, zvábiti jinou osobu ženskou k pohlavním stýkáním.
- Č. 4072. Jednostranný, nepřekonatelný odpor jednoho manžela nestačí, by na jeho základě byl povolen rozvod od stolu a lože, kterému se druhý manžel vzpírá.
Nemůže-li manžel žádati, by manželství bylo rozloučeno, poněvadž sám převážně zavinil manželský rozvrat, nemůže také žádati, by manželství bylo rozvedeno od stolu a lože.
- Netvořilo-li uplatňované citelné ubližování na cti v rozepří o rozluku rozlukového důvodu, netvoří ani v rozvodovém sporu rozvodového důvodu.
- V tomto případě prosoudiv spor, kterým domáhal se na manželce rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor a citelné ubližování na cti, žaloval žalobce z týchž důvodů o rozvod manželství od stolu a lože. Žaloba byla zamítnuta.
- Č. 4415. V tom, že manželka zavdala podnět k cizoložství, manželovu tím, že mu odpírala soulož, nelze spatřovati její spoluvinu na rozvodu, kterého se domáhala z důvodu manželova cizoložství, neodpírala-li soulož provinile.

Č. 4855. Je „zlomyslným opuštěním manžela“ ve smyslu § 109 obč. z., zdráhá-li se manželka sdíleti společnou domácnost, kladouc za podmínku návratu do manželovy domácnosti podmínku zcela bezdůvodnou a nemající opory v zákoně.

Žalovaná totiž byla ochotna vrátiti se do žalobcovy domácnosti pod podmínkou, by našel pro ně jiný byt nežli u jeho rodičů.

Č. 5485. Bursovni hra manželova je důvodem rozvodu, jsou-li prokázány okolnosti, vrhající na manželovu povahu příhanu nepořádku, činíce život s ním pro jeho vadnou povahu trvale nesnesitelným a ohrožující vedle toho také dobrou pověst rodiny.

Č. 6499. Není porušením manželských povinností, odpírá-li manželka soulož manželů opilému a páchnoucím alkoholem.

Č. 6573. Nepřekonatelný odpor je důvodem rozvodu pouze tehdy, připojili-li se k žalobní žádosti, třeba i dodatečně, také druhý manžel.

Žaloba o rozvod manželství od stolu a lože.

Dobrovolný rozvod povolí se k souhlasné žádosti obou manželů.

Chce-li však jeden manžel proti vůli druhého manžela docílití nedobrovolného rozvodu, musí podati žalobu, o které soud po sporném jednání rozhodne rozsudkem, proti kterému možno podati odvolání do 14 dnů ode dne doručení.

Tím liší se sporné jednání od nesporného, ve kterém soudce rozhodne o žádosti podatele usnesením.

Náležitosti žaloby o rozvod.

Podle § 75 c. ř. s. má první strana žaloby obsahovati toto:

1. označení soudu, pak stran podle jména (jménem a příjmením), zaměstnání, bydliště a postavení ve sporu, udání zástupců za strany jednajících a označení předmětů rozepře;

2. označení příloh a jejich počtu i udání, zda přílohy jsou připojeny v prvopise nebo v opise;

3. podpis strany samé nebo jejího zákonného zástupce nebo zmocněnce, v advokátském procesu však podpis advokátův.

K žalobě o rozvod připojí se jako příloha oddací list v prvopise.

Kromě toho žaloba má obsahovati skutkové okolnosti, na kterých žalobce nárok svůj zakládá a přesně označí průvodní prostředky, t. j. důkazy, jichž žalobce zamýšlí užití při jednání k průkazu svého tvrzení o skutkových okolnostech a nesmí v žalobě chyběti určitý návrh, čeho se žalobce žalobou domáhá.

Tak předpisuje § 226 c. ř. s.

V žalobě o rozvod třeba tedy uvést okolnosti, ze kterých plynou důvody rozvodu, udati jména, příjmení, zaměstnání a bydliště svědků, kteří okolnosti ty mají dovědčiti a učiniti návrh, aby uznáno bylo právem, že se manželství rozvádí od stolu a lože z viny žalované strany.

Žaloba se musí podati dvojmo, jeden stejnopis její zůstane u soudu a druhý stejnopis se doručí druhé straně s obsílkou k prvnímu roku.

První arch žaloby se opatří kolky za 8 Kč a každý další arch kolky za 4 Kč. Kolky se nepřepisují, poněvadž jejich znehodnocení stane se teprve u soudu razítkem.

U kterého soudu se musí žaloba o rozvod podati?

Rozhodovati o žalobě na rozvod manželství od stolu a lože je příslušným sborový soud, v jehož obvodě manželé měli své poslední společné bydliště.

Příslušnost tato opírá se o § 50, č. 2 j. n., který stanoví, že sborové soudy první stolice jsou výlučně příslušny pro rozepře o nedobrovolném rozvodu, o rozloučení manželství neb o prohlášení jeho neplatným a kromě toho § 76 j. n. zní: „Žaloby o rozvod, rozloučení nebo neplatnost některého manželství i žaloby pro wszeliké ne ryze majetkové nároky z manželského poměru náležejí před soud, v jehož obvodě měli manželé své poslední společné bydliště. Žaloby na rozvod dlužno proto podati u krajského soudu, v Praze pak u zemského soudu civilního v Praze, podle toho, kde manželé měli poslední společné bydliště a to bydliště před zahájením sporu, nikoliv před sňatkem.“

Úmluva stran o příslušnosti soudu neboli prorogace.

Dle § 104 jur. norm. „strany mohou se podrobiti výslovnou úmluvou jednomu nebo několika soudům první stolice míst jmenovitě uvedených. Tato úmluva musí býti prokázána soudu již v žalobě. Úmluva tato má jen tenkrát právní účinek, vztahuje-li se k určité právní rozepři nebo ku právním rozepřím z určitého právního poměru vznikajícím.“

Avšak nemohou býti takovouto úmluvou vzneseny věci, které jsou vůbec odnаты působnosti řádných soudů, na tyto soudy, rozepře, které náležejí před okresní soud, na sborový soud první stolice a konečně rozepře, výlučně sborovým soudům první stolice přidělené, na okresní soud.

Soud vlastně nepřislušný stane se, pokud může býti učiněn příslušným úmluvou stran, příslušným také tím,

že žalovaný, neučiniv včasně námitku nepřislušnosti, v hlavní věci ústně projednává“.

To jsou slova zákona.

Z toho je patrné, že manželé mohou se shodnouti na tom, u kterého sborového soudu podají žalobu na rozvod nebo rozluku. Musí to být ovšem soud sborový a nikoliv soud okresní a musí se tak státi listinou, neboť úmluva taková musí být v žalobě tvrzena a prokázána listinou, která musí být k žalobě přiložena.

Úmluvu takovou při žalobě o rozvod nebo rozluku mohou učiniti tuzemci i cizozemci.

Jestliže takové úmluvy písemné mezi manžely není a žalující strana přece podá žalobu u soudu sborového, který by podle § 76 j. n. nebo § 100 j. n. nebyl příslušným a jestliže soud žalobu hned pro místní nepřislušnost neodmítne, stane se soud ten příslušným, když žalovaná strana při prvním roku neohlásila námitku místní nepřislušnosti soudu.

Může tedy cizozemec podat žalobu o rozvod anebo rozluku v našem státě i u nepřislušného jinak sborového soudu, jestliže druhá strana tomu neodporuje a pustí se do jednání.

To platí ovšem pouze pro žaloby o rozvod nebo rozluku, kdežto pro žádosti o dobrovolný rozvod nebo pro žádosti o rozluku nelze tohoto zákonného předpisu použítí, poněvadž o žádostech takových se rozhoduje v řízení nesporném a úmluva stran o příslušnosti soudu je v nesporném řízení nepřipustnou. (Rozh. nejv. s., sbírka Vážného č. 669.) Žádosti o přeměnu rozvodu na rozluku musí jak naši státní příslušníci tak i cizozemci podat vždy toliko u soudu, který je k tomu příslušným podle zákona, jak o tom bude řeč při žádosti o rozluku.

Příklad žaloby na rozvod.

(1. strana žaloby)

Krajský soud

v Táboře.

Kolek
8 Kč

Žalobce: Josef Holub, řeznický pomocník v Táboře, Tábořská ulice čp. 21.

Žalovaná: Marie Holubová, manželka řeznického pomocníka v Táboře, Tábořská ulice čp. 26.

Žaloba o rozvod manželství
od stolu a lože.

Dvojmo.

(2. strana)

Krajský soud

v Táboře.

1. Uzavřel jsem manželský sňatek se žalovanou dne 25. února 1912 v kostele v Táboře.

Důkaz: oddací list farního úřadu v Táboře ze dne 1. května 1927, čís. 38, který předkládám v prvopise.

2. Oba jsme příslušníky československými. Poslední společné bydliště jsme měli v Táboře. Z našeho manželství narodily se tři děti.

3. Žalovaná mně často nadává osle, vole, hlupáku a ještě jinými hrubými nadávkami a posledně mně nadávala dne 15. dubna 1927.

Důkaz: svědci Josef Málek, rolník v Táboře, čp. 22, Václav Dušek, dělník v Táboře, čp. 24 a výslech stran.

4. Žalovaná učinila si známost s Antonínem Polívkou, dělníkem v Táboře, čp. 87 a zlomyslně mě dne 20. dubna 1927 opustila.

Důkaz: svědci jako shora ad 3., dále Václav Koukol, truhlář v Táboře, čp. 36, Antonín Polívka, dělník v Táboře, čp. 87 a výslech stran.

Navrhuji proto, aby uznáno bylo právem:

Manželství žalobce Josefa Holuba, uzavřené se žalovanou Marií Holubovou, rozenou Vrbovou, dne 25. února 1912 v kostele v Táboře dle obřadu římskokatolického rozvádí se od stolu a lože z viny žalované Marie Holubové.

Předkládáje vysvědčení nemajetnosti žádám za povolení práva chudých pro tento spor.

V Táboře, dne 2. května 1927.

Josef Holub.

Soudní řízení o žalobě na rozvod.

První rok.

Lhůta ku podání žalobní odpovědi.

O podané žalobě soud ustanoví prvý rok a za tím účelem zašle stranám obsílky.

Prvý rok je pouze k tomu určen, aby se stal pokus o smír a aby ohlášeny byly námitky, ale nikoliv námitky proti obsahu žaloby, nýbrž pouze námitky formální, totiž námitka nepřipustnosti pořadu právního, nebo námitka nepřislušnosti soudu, nebo námitka zahájeného sporu nebo námitka věci právoplatně rozhodnuté. (§ 239 c. ř. s.)

Při prvním roku nejedná se tedy ještě o žalobě věcně, nýbrž žalovaný obdrží lhůtu k podání žalobní odpovědi.

Soudce totiž dle § 243 c. ř. s. uloží žalovanému, aby na žalobu odpověděl a ustanoví k tomu lhůtu, nepřesahující čtyři neděle.

Je nezbytně třeba, aby se obě strany k prvnímu roku dostavily v čas, aby je nestihly následky zmeškání a aby neprohrály spor proto, že se v ustanovený čas nedostavily. Neboť § 396 c. ř. s. má toto ustanovení: „Jestliže žalobce nebo žalovaný zmešká první rok, dlužno pokládati přednesení dostavivší se strany o skutkových okolnostech, ku předmětu právní rozepře se vztahující, za pravdivé, pokud není vyvráceno předloženými důkazy, a dlužno na tomto základě k návrhu strany, která se dostavila, rozhodnouti o žalobní žádosti rozsudkem pro zmeškání“.

Třeba ještě dodat, že dle § 133 c. ř. s. rok se stranou zmešká, nejen když strana se nedostaví v čase k roku ustanoveném, nýbrž i tehdy je první rok zmeškán, jestliže se dostavila strana, ale přes soudcovo vyzvání neprojednává nebo po vyvolání věci opět se vzdálí.

Rok pokládá se za zmeškáný také tenkrát, když strana se dostaví bez advokáta k těm procesním úkonům, pro které přivzetí advokáta je zákonem předepsáno.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 3930. Nedostaví se k prvému roku, musí žalovaný nechatí proti sobě platiti i skutkové údaje žaloby, kterými jest odůvodněna příslušnost. K nedostatku tuzemského státního občanství nemůže soud hleděti z úřadu, nevznikly-li v tom směru pochybnosti. K založení soudiště dle § 104 j. n. nevyžaduje se, by strany bydlely v tuzemsku, pouze tehdy, jsou-li cizozemci.

Žalobní odpověď.

K prvnímu roku se musí obě strany v ustanovenou hodinu dostaviti.

Jestliže žalobce trvá na žalobě a jestliže žalovaná strana chce se pustiti do sporu, soudce povolí žalované straně lhůtu, do které musí podati žalobní odpověď na žalobu, aby ji nestihly zákonné následky.

V žalobní odpovědi žalovaná strana uvede číslo jednací žaloby, kterou obdržela, jména a adresy žalující strany i žalované strany, nadpis „žalobní odpověď“, co proti žalobě popírá a okolnosti, které namítá, jakož i důkazy, které navrhuje, a dále návrh, jaký činí, ku př., že navrhuje zamítnutí žaloby.

První arch žalobní odpovědi opatří se kolky za 8 Kč, další arch kolky za 4 Kč. Kolky se pouze přilepí a ne-

přepisují, protože znehodnocení jejich provede se teprve u soudu.

Jestliže žalovaná strana cítí se vůbec nevinnou a rozvodu vůbec nechce, musí učiniti jen návrh, aby žaloba byla zamítnuta.

Žalovaný nesmí propásti lhůtu k podání žalobní odpovědi, poněvadž k návrhu žalujícího byl by odsouzen tak, jak bylo v žalobě navrhováno a to proto jen, že nepodal v čas žalobní odpovědi.

Ustanovuje totiž § 398 c. ř. s., že může žalobce, když nepodal žalovaný v čas odpovědi k žalobě, navrhnouti, aby byl vynesena rozsudek pro zmeškání ve věci hlavní.

Návrh takový učiní se písemným podáním.

Příklad žalobní odpovědi.

(1. strana)

Kolek
8 Kč

Krajský soud

v Táboře.

Žalobce: Josef Holub, řeznický pomocník v Táboře, Tábořská ulice čp. 21.

Žalovaná: Marie Holubová, manželka řeznického pomocníka v Táboře, Tábořská ulice čp. 26.

Žalobní odpověď na žalobu pod
čís. jedn. Ck II a 41/27 podanou.

Dvojmo.

(2. strana)

Krajský soud

v Táboře.

Tvrzení v žalobě v odstavci 1. a 2. jsou pravdiva.

Ostatní však popírám a namítám, že žalobce sám je vinen na rozvodě.

1. Žalobce mi často nadával blbče, potvoro a ještě horšími nadávkami a posledně mi nadal dne 15. dubna 1927.

Důkaz: svědci Josef Vrba, krejčí v Táboře, čp. 35, jeho manželka Marie Vrbová tamže a výslech stran.

2. Žalobce mě často bil a dne 15. dubna 1927 uhodil mě holí tak, že mi způsobil modřiny v obličeji.

Důkaz: svědci jako shora 1. František Vocel, správce domu v Táboře, čp. 45 a výslech stran.

3. Žalobce mě dne 16. dubna 1927 beze vší příčiny vyhnal a na výživu mně ničím nepřispívá.

Důkaz jako shora.

Navrhuji proto, aby žaloba byla zamítnuta.

Kromě toho navrhuji, aby mi povoleno bylo po dobu sporu prozatímní opatření, a to:

1. oddělené bydliště,

2. aby žalobci bylo uloženo, aby mně platil na mou výživu měsíčně 300 Kč počínaje ode dne podání této žalobní odpovědi a to částky splatné do pravomoci usnesení do 14 dnů, částky budoucně dospívající měsíčně předem pod exekucí.

Své ohrožení osvědčuji svědky shora jmenovanými a o příjmech žalobcových navrhuji osvědčení dotazem u firmy Josef Novák v Táboře.

Předkládajíc vysvědčení nemajetnosti, žádám za povolení práva chudých pro tento spor.

V Táboře, dne 20. května 1927.

Marie Holubová.

Ústní jednání.

Když došla soudu v čas v povolené lhůtě žalobní odpověď, ustanoví soud rok k ústnímu jednání o žalobě, ke kterému oboje strany a předvolá obyčejně také svědky, které strany navrhl.

Kdyby se k roku tomu obě strany nedostavily, nastane klid řízení a soud by předvolané svědky ani nevyslychal. Kdyby se nedostavila jedna strana, může druhá strana navrhnouti, aby vyneseno byl rozsudek podle § 399 c. ř. s. a jednání pak provádí se v nepřítomnosti strany se nedostavivší. To platí také pro ten případ, kdyby se některá strana nedostavila k pozdějšímu ústnímu jednání. Ustanovení toho se také použije dle § 400 c. ř. s., když některá strana pro nepřiměřené chování byla odstraněna ze soudní síně.

Odstranění osoby však může býti nařízeno teprve po předcházejícím pohrožení a připamatování právních následků takového opatření a soudce musí stranu zejména upozorniti na možnost, že, bude-li odstraněna, může proti ní vyneseno býti rozsudek pro zmeškání nebo rozsudek podle § 399 c. ř. s.

V první stolici není v manželských sporech třeba, aby strany byly zastoupeny advokáty. Avšak doporučuje se, aby při spletitějších rozepřích i v manželských sporech strany daly se zastupovati advokáty, poněvadž mnohdy se vyhnou chybě, kterou později snad nelze napravit, zejména když při rozvodě má se také jednati o upravení majetkových poměrů.

Není rovněž zbytečným zastoupení advokátem i v manželském sporu, při kterém jedna strana má právního zástupce, protože v tomto případě druhá strana, jsouc bez advokáta, je zajisté procesně slabší a v nevýhodě proto, že nemá rádce práva znalého, ačkoliv soudce zajisté stranu poučí náležitě.

Ústní jednání ve sporu o rozvod řídí jeden soudce (samosoudce).

Jednání provede se dle zásad sporného řízení, které upravuje civilní řád soudní ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z.

Sporné řízení záleží hlavně v tom, že tu ve sporu vystupují dvě strany, žalující strana a žalovaná strana, že žalobce domáhá se domnělého svého nároku proti straně druhé žalobou, ve které tvrdí okolnosti, ze kterých jeho nárok měl vzniknouti, navrhuje důkazy a činí návrhy, proti čemuž druhá strana se hájí, navrhuje své důkazy o opaku, činí své návrhy, načež soud provádí důkazy a po provedených důkazech rozhodne o návrhu žalobcově rozsudkem.

Při ústním jednání na vyzvání soudcovo učiní tedy strany své přednesy a návrhy, a nabídnou důkazy o sporných okolnostech.

Na to soudce prohlásí průvodní usnesení o tom, které důkazy připouští.

Až do té doby, dokud soudce neprohlásí při prvním ústním jednání průvodní usnesení, může každá strana navrhnouti, aby jednání se odročilo a aby spor o rozvod projednával senát. Neboť čl. I. č. 2. zákona ze dne 8. června 1923 č. 123 sb. z. a n. zní:

„Samosoudcům sborových soudů první stolice přísluší též projednati a rozhodnouti spory o rozvod a rozluku manželství, leč by jedna ze stran ještě před průvodním usnesením navrhla, aby věc projednána byla před senátem.“

Senát u sborového soudu 1. stolice skládá se ze tří soudců a rozhoduje o sporech, které nepatří před samosoudce.

Zákon pak ze dne 1. dubna 1921 č. 161 sb. z. a n. ve čl. II. č. 1. stanoví:

„Právní rozepře o právech majetkových, jež náležejí před sborové soudy první stolice, projednává a rozhoduje člen těchto soudů, určený k tomu předsedou soudu, jako samosoudce podle ustanovení o řízení před sborovými soudy první stolice, když předmět sporu na penězích nebo peněžité hodnotě nečiní více nežli 10.000 Kč

anebo až do počátku ústního jednání se omezí na tuto nebo nižší částku.“

Hodnota 10.000 Kč byla shora cit. zákonem ze dne 8. června 1923 č. 123 sb. z. a n. zvýšena na 20.000 Kč.

Samosoudce tedy u sborových soudů 1. stolice rozhoduje o sporech do 20.000 Kč a o sporech o rozvod a rozluku.

Spory o neplatnost manželství patří však před senát.

Když soud přípuštěné důkazy provedl, vyzve strany, aby předložily seznamy útrat, prohlásí jednání skončeným a na to pak prohlásí rozsudek s podstatnými důvody.

Rozsudek takový nazývá se sporný neboli kontradiktorní, poněvadž byl vydán po provedeném řízení sporném neboli kontradiktorním, a doručí se stranám písemně.

Proti rozsudku možno podati odvolání do 14 dnů ode dne doručení rozsudku, odvolání musí býti podepsáno advokátem a v řízení odvolacím musí býti strany zastoupeny advokáty.

Tak předpisuje civilní řád soudní v §§ 463, 464, 465 a 467.

Strana pak, která požívá práva chudých a chce podati odvolání, může ihned po prohlášení rozsudku protokolárně žádati, aby jí byl ustanoven advokát pro sepsání odvolání a pro řízení odvolací.

Na místech, v nichž nesídlí alespoň dva advokáti, mohou býti odvolací spisy sice nahrazeny prohlášením do protokolu, ale tohoto zákonného ustanovení nemůže se použití při žalobách o nedobrovolný rozvod, poněvadž o takových sporech se jedná u sborových soudů, kde sídlí vždy několik advokátů.

Jaké návrhy strany činí?

Jak zní rozsudek?

Žalující strana navrhne, aby uznáno bylo právem, že se manželství sporných stran rozvádí od stolu a lože z viny žalované strany.

Soud pak po provedeném řízení rozhodne rozsudkem podle toho, jaký návrh učinila strana žalovaná. Když strana žalovaná navrhne pouze zamítnutí žaloby, soud v případě, když není žaloba odůvodněnou, žalobu zamítne.

Jinak však dopadne rozsudek sporu, když žalovaná strana učiní návrh, aby žaloba byla zamítnuta, nebo aby manželství sporných stran rozvedeno bylo z viny žalobce.

Tu mohou nastati různé případy.

1. Jednoduchým případem je, když žalobce dokáže, že na rozvodu má vinu pouze strana žalovaná. V takovém případě soud prohlásí rozsudek, že manželství se rozvádí z viny žalované strany.

2. Ale v jiném případě může se státi, že žalující strana dokáže sice, že na rozvodu má vinu žalovaná strana, která navrhla pouze zamítnutí žaloby, avšak prokázala také vinu strany žalující.

Podle § 12 dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. a n. § 6 nař. min. spr. ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. vyhoví-li se žalobě o rozvod, musí zároveň býti výslovně uznáno, zdali jeden nebo druhý manžel, zdali každý z nich anebo nikdo z obou vinen je rozvodem.

Se zřetelem k tomuto předpisu soud v hořejším případě rozhodne na rozvod z viny obou stran, třeba žalovaná ani nečinila návrhu, aby uznáno bylo na rozvod z viny žalující strany.

3. Dejme tomu, že manžel domáhá se rozvodu z viny manželky a že manželka tvrdí, že manžel sám zavinil rozvod, že ona na rozvodě viny nemá a navrhne, aby žaloba byla zamítnuta nebo aby uznáno bylo na rozvod z viny manžela. Manželka si vůbec rozvodu nepřeje. Žalobci nepodaří se prokázati viny manželce, ale manželka dokázala, že žalobce vlastně sám má vinu na rozvodu. Důvod rozvodu je tu prokázán ovšem jen u žalobce, a proto soud může uznati na rozvod z viny žalobce. V tomto případě žalobce docílil toho, co vlastně chtěl, totiž rozvodu proti vůli své manželky.

Kdyby v takovémto případě žalovaná byla učinila návrh pouze na zamítnutí žaloby, byla by žaloba zamítnuta, poněvadž žalobce nedokázal důvodu rozvodu proti žalované. Z toho je patrné, že je třeba obezřelé opatrnosti při tom, jaký návrh žalovaná strana má učiniti. Možno za to míti, že dostačí, když v každém případě žalovaná strana, zvláště když rozvodu si vůbec nepřeje, učiní návrh pouze, aby žaloba byla zamítnuta.

Namítne se snad, že by pak rozsudkem v tom případě, že se oběma stranám prokáže vina na rozvodě, mohlo býti uznáno na rozvod pouze z viny žalované strany, kdyby nenavrhla eventuálně uznati na rozvod z viny žalobce. Naproti tomu dlužno uvážiti, že soud, má-li prokázán důvod rozvodu, musí také z moci úřední už přihlížeti k ustanovení § 12 cit. dv. dekretu a § 6 cit. min. nař. a vysloviti, kdo má vinu na rozvodě, takže uzná na rozvod z viny obou stran, když důvod rozvodu a vina obou manželů byly prokázány, třeba by žalovaná strana navrhla pouze zamítnutí žaloby. Lichou byla by také námitka,

že to potkává se s odporem ustanovení § 405 c. ř. s. Paragraf tento stanoví:

„Soud není oprávněn straně něco přirknouti, co nebylo navrženo. To platí zejména o plodech, úrocích a jiných vedlejších pohledávkách.“

Ustanovení toto však neodporuje předpisu § 12 cit. dv. dek. a § 6 cit. min. nař., neboť žalobci se vyhovuje dle jeho návrhu na rozvod z viny žalované, tudíž o důvodu rozvodu i o vině žalované, ale při tom přihlíží se také k řečeným předpisům, které zajisté jsou předpisy zvláštními, jimiž se zvláště upravuje řízení ve sporech manželských.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 617. Jak soudu prvé tak i soudu druhé stolice náleží, by, rozhoduje o zavinění na rozvodu, dbal celého výsledku jednání a dokazování, byť i ta která skutečnost stranou jako důvod zavinění druhé strany nebyla přednesena neb uplatňována.
- Č. 2488. Ke spoluvině na rozvodu netřeba, by na té i oně straně byl důvod k rozvodu. Stačí, že manžel, mající důvod k rozvodu, svým chováním zavedl příčinu k poklesku, tvořícímu důvod rozvodu.
- Č. 2634. Byla-li za sporu o rozvod právoplatně vyslovena jeho rozluka, odpadá další jednání ve sporu rozvodovém.
- Č. 4823. Je přípustno teprve v řízení odvolacím (při odvolacím líčení) učiniti návrh, aby byl rozsudek prvé stolice změněn v ten způsob, že se manželství rozvádí z viny druhé strany.

Útraty sporu.

Veškeré útraty sporu je povinna dle § 41 c. ř. s. zaplatiti ta strana, která ve sporu podlehla.

Může se také státi, že manželství rozvedeno bylo z viny obou stran, a tu mohou býti útraty vzájemně zrušeny se zřetelem ku § 43 c. ř. s., který v odstavci 1. zní:

„Jestliže každá strana částečně zvítězí, částečně podlehne, buďte náklady vzájemně zdviženy nebo poměrně rozděleny. Část, která má býti nahrazena, může býti ustanovena buďto číselně nebo poměrně k celku.“

Některí lidé jsou toho mínění, že nemohou býti odsouzeni k útratám sporu, poněvadž požívají práva chudých. Mínění to není správným, ustanovení § 41 c. ř. s. platí také i pro tento případ a odsouzený ručí i za ideální kolky, zejména rozsudečné, jak úřadem pro vyměřování poplatků budou vyměřeny. Jiná ovšem je otázka, zdali si strana zvítězivší útrat dobude, když u druhé strany není jmění.

Útraty sporu ve věcech manželských přisuzují se dle advokátního tarifu tak, jakoby běželo o spor v hodnotě 10.000 Kč.

Rozsudečné.

Z rozsudků ve sporech manželských soud nevyměřuje rozsudečné, nýbrž zašle rozsudek k vyměření poplatku bernímu úřadu nebo v Praze úřadu pro vyměřování poplatků.

Rozsudečné v takovýchto sporech vyměří se tak, jakoby se jednalo o spor v hodnotě 3000 Kč a obnáší 1%.

Rozsudek pro zmeškání.

Jestliže se žalovaná strana nedostaví k prvnímu roku, může žalující strana navrhnouti, aby byl vydán rozsudek pro zmeškání, načež soudce prohlásí rozsudek a žalovaná strana je odsouzena, jak se v žalobě navrhuje, totiž že manželství se rozvádí z viny žalované strany z důvodů v žalobě uvedených, poněvadž okolnosti v žalobě tvrzené pokládají se dle § 396 c. ř. s. za pravdivé.

To má ovšem pro odsouzenou stranu velikou důležitost. Neboť je-li odsouzeným manžel, vydává se v nebezpečení, že manželka na něj podá žalobu na alimenty. Zmeškala-li žalovaná manželka první rok, pak připravila se o nárok na alimenty, poněvadž alimenty přísluší jen manželce, když nemá viny na rozvodě.

Kromě toho žalující strana na základě takového rozsudku pro zmeškání, když v žalobě byl tvrzen některý z důvodů rozlukových, může podati žádost o rozluku a druhá strana rozluce nezabrání, třeba by býval obsah žaloby nepravdivým.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 4432. Zmeškal-li zákonný zástupce nesvéprávné strany rok k ústnímu jednání, je vyněsti k návrhu druhé strany rozsudek pro zmeškání.
- Č. 5380. Předpis § 417 odst. 3 c. ř. s. platí také ve sporech o rozvod.

Navrácení ku stavu předešlému.

Někdy, ovšem dosti zřídka, se stane, že žalovaná strana zmešká první rok, je odsouzena, a obdrževši rozsudek pro zmeškání, neví si rady, ačkoliv na zmeškání roku viny nemá buď proto, že náhle onemocněla nebo pro jinou nepředvídanou překážku.

V takovém případě může se žádati o navrácení ke stavu předešlému dle § 146 c. ř. s., který stanoví:

„Když některá strana se nemohla pro nepředvídanou nebo neodvratnou událost v čas dostaviti k roku, nebo nemohla včasné vykonati procesní úkon lhůtou vázaný, a když obmeškání tím způsobené mělo za následek pro stranu

právní újmu, že byla vyloučena z procesního úkonu, jež bylo vykonáno, budiž této straně, pokud by zákon nestanovil nic jiného, k návrhu povoleno navrácení ku stavu předešlému.“

Při tom sluší upozorniti, že žádost taková musí býti podána do 14 dnů ode dne, kterého minula překážka, která promeškání způsobila, jinak by žádost byla jako opožděná odmítnuta.

Když se povolí navrácení ke stavu předešlému, rozsudek pro zmeškání se zruší a rozepře vstoupí zase do toho stavu, ve kterém byla před nastalým promeškáním. Jestliže se navrácení ku předešlému stavu povolí, není proti tomu opravného prostředku. Avšak proti zamítnutí žádosti je přípustný rekurs, který podati dlužno do 14 dnů ode dne doručení zamítajícího usnesení. Rekurs musí býti podán advokátem a proto, jakož i z té příčiny, že po zmeškání třeba rychle jednatí, doporučuje se obrátiti se hned k advokátu, který rychle a v čas vše potřebné zařídí a stranu od dalších snad škod uchrání.

Útraty, které byly způsobeny odpůrci promeškáním a jednáním o návrhu navracovacím, musí zaplatiti strana, která navrhla navrácení, bez ohledu na to, zda žádosti bylo vyhověno nebo nevyhověno (§ 154 c. ř. s.).

Rozsudek pro uznání.

Často se stane, že žalovaná strana dostaví se v čas k prvnímu roku a před soudcem prohlásí, že důvody v žalobě uvedené jsou pravdivy, že na rozvodě má vinu a že uznává nárok žalobní. Tu může druhá strana navrhnouti, aby byl prohlášen rozsudek pro uznání, načež soudce prohlásí rozsudek, že manželství sporných stran se rozvádí od stolu a lože z viny žalované strany, poněvadž žalovaná strana uznala nárok žalobní.

Takové ustanovení má § 395 c. ř. s.

Kdyby však žalovaná strana tvrdila, že také druhá strana má vinu na rozvodě, a že chce, aby rozsudek zněl také na vinu druhé strany, nemohl by býti vydán rozsudek pro uznání, poněvadž to není bezvýhradné uznání žalobního nároku.

Jestliže žalující strana má také vinu na rozvodě a žalovaná strana chce to ve sporu uplatňovati, chybila by, kdyby nárok žalobní uznala, poněvadž bylo by uznáno na rozvod z viny žalované strany a proto lépe učiní, když vyžádá si lhůtu k žalobní odpovědi, ve které námitky své uvede.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 3113. I při rozsudku pro uznání dlužno podle § 142 obč. z. hleděti k důvodům rozvodu (rozluky), které byly uplatňovány.
Č. 6216. K účinnosti rozsudku pro uznání již prohlášením jeho v přítomnosti obou stran se vyhledává, by aspoň výrok rozsudkový byl úplně prohlášen. Není-li tomu tak, jmenovitě neobsahuje-li výrok o útratách sporu, nastává jeho účinnost teprve doručením rozsudku.

Klid řízení.

Když strany jsou již ve sporu, ale prozatím nechtějí ve sporu pokračovati, ať z jakéhokoliv důvodu, mohou se shodnouti, aby se dále nejednalo; dohoda taková je účinnou teprve od toho času, kdy oběma stranami soudu byla oznámena. Tím nastane klid řízení, což má za následek, že v řízení nemůže býti pokračováno před vypršením tří měsíců od oznámení příslušného dohodnutí.

Do třech měsíců může kterákoliv strana navrhnouti, aby se ve sporu pokračovalo a učiniti tak může kdykoliv, po sebe delší době, poněvadž doba v tomto směru není určena.

Klid řízení způsobiti mohou strany také tím, že se nedostaví žádná strana k prvnímu roku nebo k ústnímu jednání a pro tento případ § 170 c. ř. s. výslovně stanoví, že navrácení k předešlému stavu není vyloučeno.

Ovšem musí tu býti překážky ve smyslu § 146 c. ř. s. opravňující navrácení ke stavu předešlému.

Když se pouze jedna strana nedostaví a druhá dostavivší se strana neučiní návrhu, aby se jednalo, když tedy v jednání nevstoupí, má to také v zápětí klid řízení.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2788. Za klidu řízení může žalobce i bez obnovení řízení a bez souhlasu žalovaného vzít žalobu zpět.
Byla-li původní žaloba vzata zpět sice po podání pozdější žaloby, ale dříve ještě, nežli bylo rozhodnuto o námitce zahájené rozepře, nelze námitce té vyhověti.
Č. 3642. Dohoda o klidu řízení v prvé stolici nemá vlivu na řízení o rekursech, vznesených před umluvením klidu řízení.
Č. 3729. V ujednání klidu v rozvodovém sporu nelze spatřovati odpuštění rozvodového důvodu.
Č. 4180. Nebylo-li v rozepři řádně pokračováno (§ 1497 obč. zák.), zejména ponecháno-li řízení po drahnou dobu v klidu, je k věci hleděti tak, jako kdyby žaloba nebyla bývala vůbec podána.
Č. 4852. V opravném řízení není místa pro klid řízení ani dle § 168, ani dle § 170 c. ř. s.
Č. 5203. Nastal-li klid řízení z důvodu, že se žádná strana k líčení nedostavila, může žalobce vzít žalobu zpět i bez souhlasu žalovaného. Nevzdal-li se při tom nároku, kterého se domáhal, může žalobu vznéstí znovu, a to i před uplynutím tří měsíců od nastavšího klidu řízení.

Č. 5376. Přednesla-li strana při prvním roku žalobu a strany nechaly pak řízení v klidu, není žalobce oprávněn vzít žalobu zpět bez souhlasu žalovaného, leč že se zřekne žalobního nároku.

Přerušeni sporu.

Dle § 190 c. ř. s. jestliže rozhodnutí právní rozepře zcela nebo z části závisí na tom, zdali tu je nebo není jistý právní poměr, který je předmětem zahájení rozepře jiné nebo který na jisto postaven býti má v zahájeném řízení správním, může senát naříditi, aby řízení na tak dlouho bylo přerušeno, až o tomto právním poměru bude právoplatně rozhodnuto.

Takovéto náležitosti tu není, když je podána žaloba na rozvod a zvláštní žaloba o placení alimentů a navrhuje se přerušeni sporu o alimenty až do rozhodnutí o rozepři na rozvod, takže v takovém případě není tu důvodu k přerušeni sporu.

Jiný důvod přerušeni sporu obsahuje § 191 c. ř. s., který zní:

„Vznikne-li za právní rozepře podezření trestního skutku, jehož vyšetření a odsouzení, jak je předvídati, má rozhodný vliv na rozhodnutí právní rozepře, může senát naříditi, aby právní spor byl přerušen až do vyřízení trestního řízení.“

K takovému přerušeni může býti dán podnět tím, že svědek, jehož výpověď pro vinu žalované strany na rozvodě mohla by býti vlivnou, dopustil se křivého svědectví.

Třeba zdůrazniti, že soud může přerušeni naříditi, ale nemusí.

Když soud návrh na přerušeni řízení zamítne, není proti tomu usnesení stížnost přípustnou; jestliže však soud vydá usnesení, že se řízení přerušuje, rekurs je přípustným (§ 192, odst. 2. c. ř. s.).

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 5981. Řízení o opatření podle § 142 obč. z. nelze přerušiti až do rozhodnutí sporu o rozvod, nýbrž je na soudu, by sám vyšetřil příčiny rozvodu a co nejrychleji učinil opatření v zájmu dítěte.

Mohou příslušníci Československé republiky žalovati o rozvod nebo rozluku, když uzavřeli sňatek v cizině a když v našem státě vůbec neměli společného bydliště?

Na tuto otázku odpovídá § 100 jur. normy kladně, neboť zní:

„Žaloby proti příslušníkům státu československého o soudní rozvod, rozluku nebo prohlášení manželství ne-

platným a jiné žaloby z poměru manželského nebo z poměru rodičů k dětem, které nejsou pouze majetkovými, mohou býti podány, není-li pro ně založen v tomto státě ani obecný ani zvláštní soud, buď u obecného soudu žalobcova v tomto státě, nebo není-li ho, u zemského soudu v Praze, mají-li strany nebo žalovaný domovské právo v některé obci, kde platí tento zákon o soudní příslušnosti.

To platí také o žalobách proti manželu neb otci, který byl příslušníkem Československé republiky v době, kdy sňatek uzavřel, ale později státního občanství československého se zřekl anebo pozbyl, jakož i o žádostech za rozluku podle zákona ze dne 22. května 1919, č. 320 sb. z. a n. (§§ 13, 15, 17, 20 a 24) zdržuje-li se žalobce nebo žadatel trvale v Československé republice.“

Dle tohoto zákonného ustanovení mohou tedy příslušníci našeho státu, třeba oba bydlí v cizině a v našem státě společného bydliště neměli, podati žalobu o rozvod u zemského soudu civilního v Praze.

Jestliže žalobce bydlí v našem státě a žalovaná strana v cizině, může podati žalobu o rozvod u svého obecného soudu, tedy u sborového soudu, v jehož obvodě má své stálé bydliště.

Dokud bude třeba průkazu o státním občanství československém, neuznává se nyní za takový průkaz domovský list, nýbrž musí se vždy předložiti jako takový průkaz osvědčení o státním občanství podle vyhlášky ministra vnitra ze dne 15. prosince 1926 č. 225 sb. z. a n.

Mohou cizozemci podati u nás žalobu na rozvod nebo na rozluku?

Dle § 76 j. n. pro žalobu o rozvod nebo rozluku příslušným je sborový soud, v jehož obvodě manželé měli své poslední společné bydliště. Paragraf tento nerozeznává mezi tuzemci a cizinci a proto platí i pro cizozemce.

Jestliže tedy cizozemci měli nebo mají v naší republice poslední společné bydliště, nikoliv pouze pobyt, mohou žalobu podati u nás u toho sborového soudu, v jehož obvodě měli nebo mají své poslední společné bydliště, avšak nemohou zde žalovati, když oba manželé mají své poslední společné bydliště v cizině, poněvadž tu není podle § 76 j. n. místní příslušnosti.

Cizinci, je-li tu příslušnost dle § 76 j. n., mohou žalovati na rozvod nebo rozluku i když uzavřeli sňatek v cizině.

Ovšem bude záležeti na tom, zdali cizí stát uzná rozsudek našeho soudu a v případě záporném může rozsudek takový míti účinky pouze pro naše státní území, ku př. že nemůže býti stíhán manžel pro dvojženství, uzavřel-li tu nový sňatek.

Rozsudek našeho státu neuznává ku př. Belgie, Polsko. Polské úřady nevyznačují ve svých matrikách sňatků rozhodnutí československých soudů, vydaná v záležitostech manželských. (Věst. min. spr. 1925, str. 36, sdělení 31.)

Ve švýcarských matrikách sňatků se rozvod vůbec nepoznamenává, ale vyznačuje se úplná rozlučka. (Věst. min. spr. 1925, str. 141, sdělení 98.)

Belgická vláda notou ze dne 12. července 1926, čís. 26100/3706 oznámila, že podle belgických předpisů nelze v belgických matrikách sňatků ani poznamenati rozvodu manželství, uzavřeného v Belgii ani vyznačiti rozlučky takového manželství, byly-li rozvod nebo rozlučka vysloveny cizozemským soudem. (Věst. min. spr. z roku 1926, str. 153, sdělení 132.)

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 557. Cizozemci mohou se pro spor o rozlučku manželství podrobiti soudu tuzemskému.

Prorogace ve smyslu § 104 j. n. je možná. Předpis § 104 j. n. nerozeznává mezi tuzemskými a cizozemskými soudy, právě tak jako § 76 j. n. nečiní rozdílu mezi tuzemci a cizozemci.

Č. 1016. Cizozemci mohou se ve sporech manželských podrobiti dohodou nebo preklusí námítky nepřislušnosti tuzemské soudní pravomoci.

Č. 1205. Neměli-li manželé posledně v tuzemsku společného bydliště a jeden z manželů byl cizozemcem, lze přece ujednatí dle § 104 j. n. příslušnost tuzemských soudu ve věcech manželských — kromě prohlášení manželství za neplatné pro veřejnou překážku — byli-li aspoň jeden z manželů usedlým v tuzemsku.

Manželka domáhala se rozlučky u sborového tuzemského soudu, v jehož obvodě bydlela. Poslední společné bydliště manželů bylo v Haliči, manžel byl příslušníkem státu polského.

Č. 1807. Spor o rozlučku manželství cizozemců, kteří se zdržují v tuzemsku, lze provéstí u zdejších soudu a dle zdejších předpisů, bylo-li manželství uzavřeno v tuzemsku.

Dvorský dekret ze dne 15. července 1796 (23. října 1801 č. 542 sb. z. s.) nepozbyl dosud platnosti.

Sňatek byl uzavřen v roce 1917 u okresní správy politické na Vinohradech mezi žalovaným, který tehdy byl a dosud je uherským státním příslušníkem a mezi žalobkyní, která před sňatkem byla zdejší státní příslušnicí, provdáním však nabyla rovněž uherského státního příslušenství a bydlí dosud na Vinohradech, kdežto žalovaný je neznámým někde v Rumunsku. Poslední společné bydliště bylo na Vinohradech. Námítka nepřislušnosti soudu byla zamítnuta.

Č. 5060. Tím, že manžel cizozemec, byv slyšen před cizozemským soudem o žalobě, podané na něj v tuzemsku o rozlučku manželství, obíral se pouze věcí samou, nenamítнув nepřislušnost tuzemského soudu, nastala prorogace dle § 104 j. n. Paragraf 76 j. n. nerozeznává mezi tuzemci a cizinci. Dvorské dekrety ze dne 15. července 1796 a ze dne 23. října 1801 č. 542 sb. z. s. nebyly zru-

šeny vydáním nové jurisdikční normy. Jak dle práva říšskoněmeckého tak dle práva československého rozhodno je ve příčině formy, ve které má býti sňatek uzavřen, právo místa, kde byl sňatek uzavřen.

Rozlučka manželství.

Důvody rozlučky.

Předpisy o rozluce upraveny byly zákonem ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb. z. a n. a § 13 tohoto zákona obsahuje důvody rozlučkové.

Tento § 13 zní:

„O rozlučku každého manželství žalovati lze:

a) dopustil-li se druhý manžel cizoložství;
b) byl-li právoplatně odsouzen do žaláře nejméně na tři léta, nebo na dobu kratší, avšak pro trestný čin, vyšlý z pohnutek, nebo spáchaný za okolností, svědčících o zvrhlé povaze;

c) opustil-li svého manžela zlomyslně a nevrátil-li se na soudní vyzvání do šesti měsíců. Není-li pobyt jeho znám, budiž soudní vyzvání učiněno veřejně;

d) ukládal-li druhý manžel o manželův život nebo zdraví;

e) nakládal-li jím vícekrát zle, ubližoval-li mu těžce, neb opětovně jej na cti urážel;

f) vede-li zhyrálý život.

g) pro trvale nebo periodicky probíhající chorobu duševní, která trvá tři léta; pro těžkou duševní degeneraci vrozenou nebo získanou, čítaje v ní těžkou hysterii, pijáctví nebo navyklé nadužívání nervových jedů, jež trvá dvě léta; pro padoucí nemoc, trvající aspoň rok, s nejméně šesti záchvaty v roce nebo s přidruženou duševní poruchou;

h) nastal-li tak hluboký rozvrat manželský, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství. Rozlučku nelze vysloviti k žalobě manžela, který rozvratem je převážně vinen;

i) pro nepřekonatelný odpor. Žalobě lze vyhověti jen tehdy, připojí-li se k žádosti za rozlučku třebas i dodatečně také druhý manžel. V tomto případě netřeba však rozlučky ihned povolovati, nýbrž lze napřed uznati na rozvod od stolu a lože a to třebas i vícekrát.

Ve sporech o rozlučku budiž postupováno podle předpisů, platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství.“

Z hořejších důvodů tedy možno žalovati na rozlučku a ovšem, jak dříve již bylo uvedeno, důvody tyto mohou býti podkladem také pro žalobu o rozvod.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 5076. Rozluka manželství, uzavřeného v tuzemsku, povolená tuzemským příslušníkem v cizině (ve Vídni) dle práva tam platného, je, nevyhovuje-li tuzemským předpisům o rozluce, pro tuzemsko neplatnou. Lhostejno, že manželé byli v době podání žádosti za rozluku příslušníky cizího státu, ve kterém byla rozluka povolena, jen když byly československými příslušníky v době povolení rozluky.
- Č. 5997. Rozluka manželství zdejších státních občanů, na kterou uznal pravoplatně cizozemský soud z důvodu uznaného i zdejším právním řádem, jest i zde účinnou.

Cizoložství.

ad a) Důvodem rozluky je tedy cizoložství druhého manžela. Avšak dle § 14 cit. zákona právo žalobní promlčuje se v případě cizoložství do jednoho roku ode dne, kdy manžel se dověděl o cizoložném činu druhého manžela, nebo jestliže uplynulo pět roků ode dne cizoložství.

Žaloba tedy musí být podána dříve, nežli tyto lhůty uplynou, jinak by byla zamítnuta.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 494. Dokud trvá cizoložný poměr, nemůže se počítati promlčení nároku, domáhati se pro cizoložství rozluky manželství.
- V tom, že manžel nedomáhal se v zápětí rozluky z důvodu § 13 lit. e) rozl. zák., nelze spatřovati odpuštění.
- Č. 1072. Cizoložství jakožto důvod rozluky nemusí být zjištěno předchozím rozsudkem nebo řízením trestním.
- Č. 2412. Manželé nepřísluší proti svůdci manželky nárok na náhradu škody.

Odsouzení do žaláře.

ad b) Dle tohoto zákonného ustanovení vyžaduje se k důvodu rozluky odsouzení do žaláře nejméně na 3 roky. Jestliže manžel odsouzen byl na dobu kratší, musel trestný čin spáchat z pohnutek nebo za okolností, svědčících o zvrhlé povaze.

V těchto případech právo žalobní promlčuje se do jednoho roku ode dne, kdy se žalobce dověděl o odsouzení druhého manžela.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1736. Trest káznice říšského tr. zák. (říšskoněmeckého soudu) je co do druhu trestu rázu jako tuzemský trest těžkého žaláře.

Zlomyslné opuštění.

ad c) Chce-li manžel podati proti druhému manželu žalobu na rozluku pro zlomyslné opuštění, musí druhého manžela soudně vyzvat, aby se do 6 měsíců vrátil. Toho

při žalobě o rozvod není třeba a dostačí tu k rozvodu, když žalobce dokáže druhému manželu, že jej bezdůvodně opustil, nebo od sebe vyhnal.

Při rozluce dlužno však si počínati tak, jak ustanoveno je nařízením vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919, č. 362 sb. z. a n.

Opuštěný manžel nebo jeho zástupce učiní u soudu návrh, aby soud vyzval druhého manžela, aby se do šesti měsíců vrátil do manželského společenství se žádajícím manželem, že jinak by opuštěný manžel byl oprávněn z tohoto důvodu žalovati na rozluku, ale v žádosti té musí být také uvedeno, z jakých příčin jej druhý manžel opustil, po jakou dobu je vzdálen a kde pobývá. Okolnosti tyto dlužno také osvědčiti, totiž učiniti je hodnověrnými. To se může dle § 274 c. ř. s. státi všemi průvodními prostředky mimo přísězný výslech stran, tedy listinami, svědky, znalci, nepřísězným výslechem stran.

Soud rozhodne usnesením, které doručí odpůrci do vlastních rukou.

Jestliže však pobyt odpůrce není znám, musí se tato okolnost osvědčiti, ku př. potvrzením domovské obce, a soud vyzve druhého manžela k návratu do manželského společenství vyhláškou, která se vyvěsí na soudní desce vyzývajícího soudu, pak okresního soudu, v jehož obvodě vyzvaný naposled měl své bydliště nebo pobyt, a v obci, kde naposled bydlel nebo pobýval. Kromě toho vyhláška se uveřejní po třikráte v úředních novinách.

Lhůta k návratu počítá se tu ode dne, kdy vyhláška byla po třetí uveřejněna v úředním listě, kdežto doručí-li se odpůrci usnesení, ode dne doručení vyzvání.

Žádost podati je u toho soudu, který by byl příslušný provést spor o rozluku manželství, tedy u krajského soudu nebo v Praze u zemského soudu civilního podle toho, kde strany měly poslední společné bydliště. Platí tu pro příslušnost soudní předpis § 100 jur. norm.

Proti usnesení, kterým soud žádosti vyhověl anebo žádost zamítl, není stížnost přípustnou. Při jednání o žádosti takové proti nezvěstnému neustanovuje se nezvěstnému opatrovník, poněvadž to není zákonem předepsáno a soud vydá a v novinách po třikrát uveřejní vyzvání ve formě asi takovéhoto

usnesení.

K žádosti Boženy Ejsmanové, rozené Černé, rolnice v Berouně, čp. 29, ukládá se jejímu manželu Michalu Ejsmanovi, narozenému dne 15. března 1891 v Kryvém Ozeru v podolské gubernii v Ukrajině, rolníku, posledně v Be-

rouně, nyní nezvěstnému, aby se do šesti měsíců vrátil do manželského společenství ke své manželce Boženě, rozené Černé, jinak byla by tato oprávněna z tohoto důvodu žalovati o rozluhu manželství.

Proti tomuto usnesení není stížnost přípustnou.

Teprve pak, když po šesti měsících podá se žaloba o rozluhu, zřídí se nezvěstnému opatrovník. Opatrovník obyčejně popře, že by nezvěstný žalovaný manželku svou zlomyslně opustil a že by se k ní dosud nevrátil a proto musí žalobkyně okolností tyto opět dokázat svědky, třeba již vyzvání k návratu bylo v novinách uveřejněno. Při tomto vyzvání k návratu jde pouze o předpis formelní, týkající se formelního předpokladu žaloby o rozluhu z tohoto důvodu, avšak o tom, zda tu zlomyslné opuštění je ve skutečnosti a zda tedy strana vyzvaná má nebo nemá viny na rozluce pro zlomyslné opuštění, může se rozhodnouti teprve v budoucím sporu o rozluhu.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1148. Předpis o soudní příslušnosti dle § 100 j. n. dlužno vztahovati i na soudní výzvu dle § 13 písm. c) rozl. zák.
- Č. 1316. Sudiště § 100 j. n. vztahuje se také k návrhu manžela, by druhý manžel byl podle § 13 c) rozl. zák. vyzván k návratu do manželského společenství.
- Č. 2207. Je „zlomyslným“ opuštěním manžela, opustila-li jej manželka proto, že upadl do peněžní tísně.
- Č. 2224. Soukromá výzva manžela k návratu nenahrazuje soudní výzvy, předepsané § 13 c) rozl. zák.
- Č. 2355. V návrhu opuštěného manžela, by vyzván byl druhý manžel k návratu do manželského společenství, nutno uvést i osvědčící okolností, opodstatňující závěr, že jde o opuštění zlomyslné.
- Č. 3672. Manželka, která sama od manžela odešla, nemůže se domáhati rozluky z důvodu zlomyslného opuštění (§ 13 c) rozl. z.), třeba tak učinila pro zlé nakládání manželovo.
V řízení rozlukovém platí zásada vyšetřovací.
- Č. 3755. I později se dostavivší zlý úmysl, nehlásiti se již k manželu, je rozlukovým důvodem § 13 c) rozl. z.
- Opomenutí vyhlášky, vyzývající manžela, zdržujícího se v cizině, by se vrátil do společné domácnosti, v cizích listech není vadou vyhlásovacího řízení.
- Č. 5241. Opuštění manžela je zlomyslným (§ 13 c) rozl. zák.), měl-li opustivší manžel úmysl, ublížiti tím zanechanému manželce.
- Č. 2968. Byl-li návrh na výzvu manžela ve smyslu § 13 c) rozl. z. podán u okresního soudu a jím o návrhu rozhodnuto, jest usnesení jakož i předchozí řízení zrušiti pro zmatečnost.

Úklad o život nebo zdraví.

ad d) Jestliže druhý manžel ukládal o manželův život nebo zdraví, promlčuje se žalobní právo do jednoho roku ode dne, kdy manžel se dověděl o ukládném činu manžela druhého, nebo uplynulo-li ode dne spáchaného činu pět let.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2224. „Úklady“ (§ 13 d) rozl. zák.) rozumí se jednání záludné mající za účel způsobiti vážnější poruchu zdraví. Nespadá sem pouhé zlé nakládání.

Zlé nakládání.

Urážky na cti.

ad e) Aby důvod rozluky tu nastal, vyžaduje zákon, aby zlé nakládání se stalo několikráte, nebo urážky na cti aby se opětovaly. Nedostačí tedy, jestliže se takového činu dopustí manžel pouze jednou.

Při tomto rozlukovém důvodu jeví se zvláštnost ta, že právo žalobní pro urážky na cti, nadávky a zlé nakládání se vůbec nepromlčuje, neboť zákon v tomto směru žádného ustanovení nemá, ačkoliv žalobní právo pro cizoložství, úklad o život nebo zdraví a odsouzení do žaláře se promlčuje.

Ovšem nemusí býti každá urážka za každých okolností důvodem rozluky a nejsou takovým důvodem urážky takové, které byly vyvolány nepřístojným chováním uraženého manžela. Avšak důvod rozlukový tvoří urážky tehdy, byly-li osobou, proti které směřovaly, pocíťovány jako jí nezaviněné příkoří.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2715. Při posuzování nadávek a zlého nakládání jako důvodu rozvodu je přihlednouti k tomu, jakým způsobem k nim došlo vzhledem k životu manželů. Lze zamítnouti žalobu o rozvod, třeba žalovaný domáhal se v odvolání (dovolání) pouze, by vyloučena byla jeho vina na rozvodu.
- Č. 3495. Domáháno-li se rozvodu pro urážky a příkoří, je na soudu, by zjistil, zda urážky a příkoří byly vyvolány druhým manželem, třeba to nebylo namítáno.
Pro rozvrat lze se domáhati rozvodu pouze za podmínek, za jakých zakládá důvod rozluky.
- Č. 4983. Neshledána-li ve výroku manžela po odpuštění dřívějších urážek urážka ve smyslu § 13 e) rozl. zák., nelze přihlížeti ani k odpuštěným již urážkám.
Urážku manžela ve smyslu § 13 e) rozl. zák. nelze spatřovati v tom, že druhý manžel se ve své úzkosti a bezradnosti svěřil třetí osobě s tím, že manžel je stížen pohlavní nemocí.
Ke skutečnostem z doby po vydání odvolacího rozsudku, kterými je odůvodňován důvod rozluky, nelze v dovolacím řízení přihlížeti.
- Č. 5254. Urážky odůvodňují rozluhu podle § 13 e) rozl. zák. pouze tehdy, jsou-li citelnými, třeba nejsou takové síly, jak vyžaduje § 109 obč. z. a třeba nejsou stíhatelné podle trestního zákona; zejména se nevyžaduje veřejnosti. Rozlukovým důvodem však mohou býti pouze tehdy, byly-li osobou, proti které směřovaly, pocíťovány jako hrubé, jí nezaviněné příkoří a proto jím nejsou urážky, které byly vyvolány nepřístojným chováním druhého manžela.
- Č. 6047. Urážky manžela nejsou důvodem k rozvodu, byly-li vyprovokovány krutým a nelaskavým jednáním druhého manžela.

Zhýralý život.

ad f) Důvodem rozluky je také, vede-li žalovaná strana zhýralý život.

Pojem zhýralého života uvádějí rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně níže připojená.

- Č. 4509. „Zhýralým“ (§ 13 lit. f) rozl. zák.) je život, odlišující se, ať co do hospodárnosti, ať co do mravnosti tak příkře od pravidel panujících názorů, že je to pokládati s objektivního hlediska za zavržitelné.
- Č. 6458. „Zhýralým“ ve smyslu § 13 f) rozl. zák. je život, který od pravidla, odpovídajícího běžným názorům se odlišuje, ať ve příčině hospodárnosti, ať ve příčině mravnosti tak příkře, že objektivně posuzován musí platiti za zavržitelný.

Duševní choroba. Pijáctví. Padoucí nemoc. Hysterie.

ad g) Žalovati pro duševní chorobu vyžaduje velikého nákladu, poněvadž důkaz choroby prokázán musí býti znalci lékaři, kteří někdy teprve po delším vyšetřování a pozorování mohou svůj úsudek podati.

Výsledek sporu pak je nejistý, zvláště když žalobce tvrdí, že druhý manžel je stížen hysterií, poněvadž se může státi, že znalci podají posudek v ten smysl, že tu hysterie není, ale znalečné se musí zaplatiti.

Kromě toho, i kdyby se uznalo na hysterii, nemá to vlivu na vinu žalované strany.

Pijáctví je tehdy důvodem rozlukovým, když je tu duševně chorobný stav, způsobený stálým nadužíváním lihovin, provázený zničením duševních sil.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 383. K průkazu choromyslnosti jako rozlukového důvodu stačí zpráva ústavu pro choromyslné.
- Č. 1285. Vinou na rozluce manželství je rozuměti pouze subjektivní zavinění. O něm nelze mluvit při onemocnění duševní chorobou za trvání manželství.
- Č. 1321. Nelze-li manželé přičítati k vině choroby, nelze mu dávat za vinu ani následky choroby, ku př. nepořádné vedení domácnosti.
- Č. 2366. Lehká, pomíjející manželčina hysterie není důvodem k rozvodu.
- Č. 2628. Rozlukový důvod § 13 g) rozl. zák. předpokládá, že duševní choroba byla tu ještě v době vyhlášení rozsudku prvního soudu. Dlouholetá duševní choroba, třebaž už netrvala v době vynesení rozsudku, může býti důvodem hlubokého rozvratu manželství.
- Dle § 13 g) rozl. zák. je dostatečným důvodem rozluky padoucí nemoc, dosáhnoucí takového stupně, že do doby 365 dní jejího trvání po sobě jdoucích spadalo šest záchvatů, při čemž je čítati dobu tu od každého záchvatu zvláště, a stačí k rozluce, když nemoc dosáhnoucí této síly kdykoliv za svého trvání, nepominula v čase rozsudku.
- Č. 5420. K přičtení viny na rozluce jednomu z manželů nestačí, že důvod rozluky nastal v jeho osobě, nýbrž vyhledává se k tomu, by mu mohla býti přičtena vina, subjektivní jeho zavinění.

Č. 5943. Při duševní poruše při padoucí nemoci (§ 13 g) rozl. zák.) je lhostejno, zdali je trvalou či zda probíhá periodicky.

Uzavřel-li manžel sňatek, věda, že manželka trpí křečovitými záchvaty, je přes to oprávněn domáhati se rozluky, zhoršila-li se po sňatku padoucí nemoc. Lhostejno, zda jde o padoucí nemoc vrozenou či získanou.

Č. 6458. Pijáctvím ve smyslu § 13 g) rozl. zák. je duševně chorobný stav, způsobený stálým nadužíváním lihovin, provázeným zničením duševních sil.

Č. 6512. Zásady § 406 c. ř. s. je použití i v případě rozluky z důvodu § 13 g) rozl. zák.

S hlediska § 13 g) rozl. zák. se nevyžaduje, by choroba byla trvalá (nevyhlášená) aniž by tříletá doba vplynula před podáním žaloby; stačí, uplynula-li v době rozsudku prvního soudu.

Hluboký rozvrat.

ad h) Způsobila-li žalující strana sama rozvrat měrou převážnou, nemůže s úspěchem podati žalobu na rozluku.

Nedostačí ovšem tvrditi pouze, že nastal rozvrat, nýbrž je třeba dokázati okolnosti, ze kterých se dá souditi na rozvrat a že rozvrat způsobila žalovaná strana.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 715. Tím, že manžel mohl dle § 58 obč. z. domáhati se neplatnosti manželství, není vyloučeno, by, opíraje se o tutéž okolnost, nežaloval z důvodu § 13 lit. h) a i) rozl. zák. o rozluku manželství.
- Č. 800. Domáhají-li se oba manželé rozluky pro rozvrat, netřeba zkoumati, kdo z nich je převážně rozvratem vinen.
- Č. 2365. Kdy může býti manželská nevěra důvodem rozluky dle § 13 h) rozl. z. (rozvrat).
- Č. 2796. I odpuštěné cizoložství lze hodnotiti jako spolupříčinu rozvratu.
- Č. 2845. Na manželce nelze spravedlivě požadovati, by setrvala v manželském spoluzítí s luetikem. V tom okamžiku, kdy si uvědomí krajní nebezpečí, hrozící jí nebo dětem z manželského spoluzítí s ním, je dán úplně rozvrat dle § 13 h) rozl. zák.; rozvrat ten nemůže býti sházen pobytem manželovým v sanatoriích a jeho ochotou vrátiti se k manželce.
- Žalovaný se v tomto případě před sňatkem pohlavně nakazil, o čemž dověděla se žalobkyně po sňatku.
- Č. 3347. Při posouzení „převážného“ zavinění na rozvratu (§ 13 h) rozl. zák.) dlužno přihlížeti jak k subjektivnímu tak i objektivnímu zavinění toho a onoho manžela.
- Č. 4686. Byla-li žaloba manžela o rozvod manželství zamítnuta, ježto neshledána vina manželčina na zrušení manželského spoluzítí, může manžel napotomní žalobu o rozluku pro rozvrat opíratí pouze o okolnosti, které nastaly teprve po vydání rozvodového rozsudku, a jež samy o sobě neb aspoň s dřívějšími skutečnostmi byly způsobily prokázati vinu manželčinu na tom, že manželské společenství nebylo obnoveno.
- Č. 5050. Rozvrat manželství nemusí býti způsoben vinou manželů (jednoho z nich), nýbrž i osobou třetí, nebo vůbec okolím (prostředím), ba dokonce i beze vší viny nějaké osoby. Poměr takového objektivní příčiny k (převážné) vině manžela.

- Č. 5653. Rozlukový důvod rozvratu manželství není předmětem odpuštění. Rozvrat může být vyvolán také zhýralým životem manžela. Příčiny rozvratu nemusí záležet v zavinění, ba ani v činech manželů. Poměr rozlukového důvodu podle § 13 h) rozl. zák. k ostatním důvodům rozlukovým.
- Č. 6312. Odpustili-li si manželé navzájem předchozí nadávky a zlé nakládání a zamýšleli nadále pokračovati v manželství, dlužno v tom, že se manželka přes to k manželovi nevrátila, spatřovati převážně její zavinění na pozdějším rozvratu. (§ 13 h) rozl. zák.)

Nepřekonatelný odpor.

ad i) I kdyby žalující manžel měl skutečně odůvodněný nepřekonatelný odpor proti druhému manželovi a kdyby jen z tohoto důvodu žaloval, byla by žaloba zamítnuta, kdyby druhý manžel prohlásil, že žádného odporu proti žalobci nemá.

To se také často stává, že druhý manžel namítne, že nemá odporu proti žalobci, když nepřeje si rozluky nebo rozvodu, neboť i při rozvodu lze uplatňovati důvody rozlukové.

Musí tedy býti nepřekonatelný odpor u obou manželů.

Avšak nedostačí, aby žalující strana pouze tvrdila, že má odpor proti straně druhé, nýbrž musí také uvést a dokázati skutečnosti, ze kterých odpor ten vznikl.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 554. Nepřekonatelný odpor může dle okolností případu býti zde přes pohavní styky manželů. Hádky a rozpory mezi manžely mohou dosáhnouti té prudkosti a takového stupně, že právem lze mluviti o nepřekonatelném odporu vzájemném, který polepšení vzájemného poměru mezi manžely nepřipouští. Nelze tvrditi, že tělesné obcování by nepřekonatelný odpor přímo vylučovalo. Při posouzení nepřekonatelného odporu je naopak přihlížeti také k ostatním událostem a zjevům manželského života, a je čerpati úsudek ze souhrnu všech těchto událostí a zjevů.
- Č. 3520. I nepřekonatelný odpor je důvodem rozvodu. Třebas se při rozvodu pro nepřekonatelný odpor nevyžadovalo souhlasu druhého manžela, je na žalobci, by prokázal skutečnostmi, že se odpor zakládá v chování druhého manžela.
- Č. 4782. Není třeba, by nepřekonatelný odpor byl na straně obou manželů, stačí, je-li jen na straně jednoho manžela proti druhému, ale oba manželé musí býti za jedno, že žádají, aby rozluka byla povolena pro nepřekonatelný odpor. Je-li souhlas žalovaného manžela opřen o podstatné důvody, dlužno za to míti, že žalovaný manžel nežádá si ochrany manželství, byť i vinou žalujícího manžela rozvráceného, třebas důvody, o které žalobce opírá tvrzený nepřekonatelný odpor, neobstojí a nezasluhují ohledu. Projev souhlasu s rozlukou pro nepřekonatelný odpor je neodvolatelným.
- Č. 6582. Kromě případu § 17 rozl. zák. je bezpodmínečně třeba souhlasu druhého manžela k rozluce pro nepřekonatelný odpor (§ 13 i) rozl. zák.), je-li rozvod až z doby po vydání rozlukového zákona, ať byl rozsudkem vysloven rozvod z jakéhokoliv důvodů, třebas i pro nepřekonatelný odpor.

Nesouhlasili-li druhý manžel s rozlukou pro nepřekonatelný odpor v nesporném řízení, je žadatele odkázati na pořad práva, ale i tu, chce-li žalobce uplatňovati rozlukový důvod nepřekonatelného odporu, vyžaduje se souhlasu žalovaného manžela.

Právo žalobní pomíjí odpuštěním.

Tak stanoví § 14 zák. o rozluce, avšak strana může se dovolávati i skutečností, které dříve odpustila v tom případě, když vinný manžel se provinil poznovu, nebo když manžel, který odpustil, dověděl se o jiné skutečnosti, která nastala před odpuštěním a mohla býti důvodem rozluky.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 145. Manžel nabyvši vědomostí o cizoložství druhého manžela, nepozbývá pokračováním v manželství (§ 96 obč. z.) práva, žádati o rozvod manželství od stolu a lože.
- Č. 585. Zpětvezetí trestní obžaloby pro přešůpek cizoložství není ještě o sobě odpuštěním cizoložného poklesku jakožto důvodu rozluky.
- Č. 858. V řízení o rozluku nelze na dovolacím soudě uplatňovati nových skutečností, které v předchozím řízení jako důvod rozluky nebyly uvedeny, byť i právně tvořily týž důvod rozluky.
- Č. 2796. I odpuštěné cizoložství lze hodnotiti jako spolupříčinu rozvratu.
- Č. 5442. Odpuštění ve smyslu § 14 c) rozl. zák. musí býti projevem jasným. V ujednání o dobrovolném rozvodu nelze spatřovati vzdání se rozlukového důvodu.
- Č. 5653. Rozlukový důvod rozvratu manželství není předmětem odpuštění.
- Č. 5895. I ohledně rozvodového důvodu, odpovídajícího rozlukovému důvodu podle § 13 b) rozl. zák. pomíjí právo na rozvod odpuštěním. Odpuštění dlužno shledávati v delším soužití po odpykání trestu a v manželově žádosti o milost za manželku.
- Č. 6309. Provinil-li se manžel po té, kdy mu bylo druhým manželem odpuštěno, znovu, lze jako důvod k rozvodu uplatňovati i poklesky z doby před odpuštěním.
- Bylo-li vyhověno žalobě o rozvod, je pokaždé, a to i bez návrhu, rozhodnutí o vině na rozvodu.

Žaloba na rozluku manželství, její náležitosti.

Žaloba na rozluku má obsahovati náležitosti § 75 c. ř. s. a 226 c. ř. s., jak bylo uvedeno při žalobě o rozvod.

Třeba tedy v žalobě uvést okolnosti, ze kterých žalující strana vyvozuje důvody rozluky, navrhnouti o tom důkazy, zejména udati jména i příjmení svědků a jich zevrubnou adresu a ku konci připojití návrh, aby uznáno bylo právem, že se manželství rozlučuje z viny žalované strany.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2490. Důvod rozluky nemůže o sobě býti dokázán ani doznáním, ani výslechem stran.
- Č. 5576. Změna žaloby o rozluku v žalobu o rozvod je nepřipustnou.

- Č. 5956. Předpisem § 17 rozl. zák. není manželi, jehož manželství bylo rozsudkem rozvedeno, zabráněno, by se domáhal rozluky žalobou.
Č. 6060. Manželství nelze rozloučiti z důvodů neuplatňovaných, třebaš vyplynuly z výsledků provedených důkazů.

Příslušnost soudní.

Ke kterému soudu má se žaloba o rozluku podati, platí podobně předpisy, jak jest uvedeno při žalobě o rozvod.

Příklad žaloby na rozluku.

(1. stránka.)

Kolek
8 Kč

Zemský soud civilní

v Praze.

Žalobkyně: Božena Plesalová, manželka obchodníka v Roztokách, čp. 18.

Žalovaný: Karel Plesal, obchodník v Roztokách, čp. 18.

Žaloba na rozluku manželství.

Dvojmo.

(2. stránka.)

Zemský soud civilní

v Praze.

1. Se žalovaným jsem uzavřela občanský sňatek u okresní správy politické na Smíchově dne 16. března 1920.

Důkaz: oddací list ze dne 17. února 1927, který předkládám.

2. Poslední naše společné bydliště bylo v Roztokách. Jsme příslušníky československými. Z našeho manželství narodily se dvě děti.

Důkaz: výslech stran.

3. Žalovaný již po dobu jednoho roku zle se mnou nakládá, často mě bije a často mně nadává potvoro, huso, svině a jinými hrubými nadávkami.

Naposledy mně nadával před 14 dny a před týdnem mne uhodil pěstí do obličeje tak, že jsem měla nad okem krvavé podlitiny.

Důkaz: svědci František Pravda, obchodní příručí v Roztokách, čp. 18, Antonín Fiala, kupecký učeň tamže a výslech stran.

4. Mimo to žalovaný udržuje důvěrnou známost s Barborou Kvapilovou, vdovou v Sedlci a dopouští se s ní cizoložství.

Důkaz: svědci Jaroslav Kovář, kočí v Sedlci, čp. 8, Barbora Kvapilová, soukromnice v Sedlci, čp. 8 a výslech stran.

5. Kromě toho žalovaný mě neustále uráží různým způsobem, o rodinu se nestará, na výživu mně nic neposkytuje, zdržuje se dlouho do noci v hostincích a vracívá se opilý domů a tropí vždy při tom rámus, mně nadává a zle se mnou nakládá, tak, že svým jednáním způsobil hluboký rozvrat v manželství a u mne nepřekonatelný odpor. Důkaz jako shora.

Navrhuji proto, aby bylo uznáno právem:

Manželství žalobkyně Boženy Plesalové, rozené Toužilové, uzavřené se žalovaným Karlem Plesalem, dne 16. března 1920 u okresní správy politické na Smíchově, rozlučuje se z viny žalovaného Karla Plesala.

Poněvadž mne žalovaný ohrožuje nadávkami a zlým nakládáním a na výživu mi ničím nepřispívá, navrhuji, aby mi povoleno bylo po dobu sporu

prozatímní opatření

a to: 1. oddělené bydliště,

2. aby žalovanému bylo uloženo, aby mně platil na mou výživu měsíčně 1000 Kč, počínaje ode dne podání žaloby a to částky splatné do pravomoci usnesení do 14 dnů, částky pak budoucně dospívající měsíčně napřed pod exekucí.

Své ohrožení osvědčuji svědky shora jmenovanými a o příjmech žalovaného navrhuji osvědčení týmiž svědky, znalci a výslechem stran.

Předkládajíc vysvědčení nemajetnosti, žádám za povolení práve chudých pro tento spor.

V Roztokách, dne 3. dubna 1927.

Božena Plesalová.

Soudní řízení o žalobě na rozluku.

Když byla podána žaloba o rozluku, stanoví se k jejímu projednávání hned rok k ústnímu jednání. V řízení o rozluku manželství nekoná se ani první rok, ani nevydává se rozsudek pro zmeškání (§ 9 nař. min. spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z.), ani rozsudek pro uznání. Jestliže se však některý z manželů

k ústnímu přeličení nedostaví osobně, ač k tomu byl soudem vyzván, může býti, pokud jeho dostavení se je důležité, aby důvody pro zrušení manželství uváděné byly úředně vyšetřeny a zjištěny, aneb aby byl učiněn pokus o opětné spojení manželů, s pohrůžkou pořádkového trestu znovu obeslán a uložením trestu tohoto donucen, aby se dostavil (§ 12 cit. min. nař. a § 87 zák. o org. s.). Avšak povinné tři pokusy smiřovací se při rozluce nekonají, jak je zákonem předepsáno při jednání o rozvod dobrovolný.

Po vydání zákona rozlukového a zákona ze dne 1. dubna 1921, č. 161 sb. z. a n. bylo sporným, zdali ustanovení o povinných třech smiřovacích pokusech bylo zrušeno.

Otázku tuto lze zodpovědět kladně v této úvaze: Tři smiřovací pokusy při rozvodu byly předepsány zákonem ze dne 31. prosince 1868, č. 3 ř. z. z roku 1869 a § 2 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., když dříve dvorní dekret ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 sb. z. s. zavedl smiřovací pokusy pro rozvod i pro rozluku.

Tento dvorní dekret v odstavci 2. ustanovuje předpisy, „kterých šetřeno budiž jak při rozvodech od stolu a lože, tak i při prohlášení, že manželství jsou neplatná a že se rozlučují“, a § 13 téhož dekretu má základní pravidlo všeobecné, že „co zde předepsáno bylo, pokud se týče řízení ve věcech rozvodu manželství od stolu a lože, to platí také o případech, kde jde o vyšetření, zda je manželství neplatné, nebo má-li se povolití žádané jeho rozloučení“.

Z těchto ustanovení plyne tedy, že co platí o smiřcích pokusech při rozvodě, to platí také o smiřcích pokusech při rozluce.

Článek pak V., č. 2. zák. ze dne 1. dubna 1921, č. 161 sb. z. a n. zní:

„Ustanovení o povinných třech pokusech o smír ve sporech o nedobrovolný rozvod se zrušuje (§§ 107 a 132 obč. z., dv. dekret ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 sb. z. s. a nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z.).“

Protože zákon tento, ani jiný zákon nic jiného o smiřcích pokusech neustanovuje, dlužno za to míti, že jako v odstavci 2. a § 13. dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 sb. z. s., jak shora uvedeno, tak i v tomto případě č. 2., čl. V. zák. ze dne 1. dubna 1921, č. 161 sb. zák. a nař. platí o smiřcích pokusech také při rozluce, co platí o pokusech smiřovacích při rozvodu.

Vždyť zákon rozlukový ze dne 22. května 1919, č. 320 sb. z. a n. neustanovuje nic o pokusech při rozluce,

také žádných pokusů smiřcích nezavádí, nýbrž v § 27. pouze stanoví:

„Smiřcí pokusy, předepsané při rozvodu (§§ 104, 107 obč. z.), konají se výhradně na soudě a sluší se tu řídití předpisy zákona ze dne 31. prosince 1868, ř. z. č. 3. z r. 1869.“

Uváží-li se, že dle § 104 obč. z. měly pokusy smiřovací opakovati se po třikráte před farářem a ježto dle § 2. odst. 2. nař. min. spravedl. ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. bylo třeba přiložiti k žalobě o rozvod vysvědčení řádného duchovního správce o výsledku pokusů smiřcích, aby odpadly smiřovací pokusy u soudu, proto třeba v § 27. zákona rozlukového klásti důraz zejména na slovo „výhradně“, čímž patrně zákon chtěl určitě říci, že smiřovací pokusy před farářem nebo předložením vysvědčení duchovního správce odpadají a že smiřcí pokusy provede výhradně soud.

Jestliže tedy čl. V., č. 2. zák. ze dne 1. dubna 1921. č. 161 sb. zák. a nař. zrušil ustanovení o smiřovacích pokusech ve sporech o nedobrovolný rozvod, zrušil tím také smiřcí pokusy při žalobě o rozluku.

Nelze za to míti, že by pokusy smiřcí při rozluce zachovány byly přece § 27. cit. zák. rozlukového, neboť § 27. pouze stanoví, jak shora odůvodněno, že smiřcí pokusy se mají konati výhradně u soudu a jiného ustanovení o pokusech smiřcích zákon rozlukový nemá.

Zvláštní roky k pokusům smiřcím při žalobě o rozluku ustanovovati bylo by také zbytečným, poněvadž soudcové v plné míře používají ustanovení § 204 c. ř. s. a jak při žalobách o rozvod, tak i ve sporech o rozluku při každém ústním jednání stranám domlouvají, aby se smířily.

Ministerstvo spravedlnosti předložilo na můj podnět nejvyššímu soudu k řešení otázku, mají-li ve sporech o rozluku manželství býti konány tři předběžné pokusy o smír čili nic a nejvyšší soud zodpověděl ji takto:

„Ve sporech o rozluku manželství nemají býti konány tři předběžné pokusy o smír.“

Zevrubné odůvodnění nejvyššího soudu je obsaženo ve Věstníku min. spr. z roku 1927 na str. 5.

Rovněž obhájce svazku manželského se neustanovuje. Tento předpis byl zrušen článkem V. zákona ze dne 1. dubna 1921, č. 161 Sb. z. a n., který výslovně praví: „Obhájce svazku manželského v řízení o rozluku nebo neplatnost manželství (§ 97 obč. z., dvorní dekret z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a nařízení ministerstva spravedlnosti z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z.) nebudiž ustanoven.“

Ústní jednání.

Ústní jednání při sporu o rozlučku mají býti vedena tak, aby důvody pro rozlučku buďto byly bez ohledu k vlastnímu doznání nebo srovnalé vůli manželů prokázány nebo nemožnost tohoto důkazu nade vši pochybnost byla postavena (§ 10 nař. min. spr. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. a § 14 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s.).

Při rozlučce tedy zjišťují se důvody rozlučky z moci úřední a nerozhoduje ani výslech stran v tom případě, kdyby strany důvody rozlučkové uznaly. Z toho plyne, že také nemůže býti o rozlučce rozhodnuto rozsudkem pro uznání, jak je to možno při žalobě o rozvod.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 820. Důvod rozlučky nemůže o sobě býti dokázán ani doznáním ani výslechem stran dle § 371 c. ř. s.
- Č. 1480. Žalobu o rozlučku nelze za řízení změnit v žalobu o rozvod manželství.
- Č. 1626. V řízení o rozlučku a neplatnost manželství pro soukromoprávní překážku připouštějí se v opravném řízení novoty bez ohledu na předpis § 482 c. ř. s., pokud vztahují se k důvodu neplatnosti nebo rozlučky, který byl uplatňován v prvé stolici. Při veřejnoprávní překážce manželství neplatí ani posléz řečené omezení. V otázce zavinění dochází plně účinnosti zákaz novot v řízení opravném.
- Č. 1881. Žaloba o soudní výrok, že rozlučka manželství, vyslovena cizozemským soudem, je neplatnou, není žalobou o zmatečnost dle § 529 c. ř. s.
- Žalobce domáhal se tu neplatnosti rozlučky provedené u soudu ve Vídni v roce 1921, tvrdě, že byl tehdy již československým státním občanem. Prvý soud žalobu odmítl, pokládaje ji za žalobu o zmatečnost, pro kterou tu není důvodu. Nejvyšší soud rozhodl, že žaloba je formálně přípustnou a že dlužno o ní jednat po zákonu.
- Č. 2291. Na rozlučku manželství lze žalovati i když bylo manželství již rozvedeno. Lhostejno, že žaluje z viny druhého manžela manžel, z jehož viny bylo manželství rozvedeno, a že se žaloba o rozlučku opírá o okolnosti, které nastaly před rozvodem nebo po něm.
- Č. 2796. Není na závalu dalšímu řízení o rozlučce manželství, zemřel-li ten aneb onen z manželů po té, kdy vynesena byla rozsudek prvé stolice.
- I odpuštěné cizoložství lze hodnotiti jako spolupříčinu rozvratu.
- Č. 3401. V řízení o žalobě na rozlučku je soud povinen vyšetřovati z moci úřadu pouze důvod rozlučky, nikoli však také zavinění toho kterého manžela na rozlučce.
- Č. 4686. V řízení rozlučkovém je postupovati při zjišťování převážného zavinění manželského rozvratu podle zásady vyšetřovací.
- Č. 5505. Bylo-li manželství v nižších stolicích rozloučeno jen z viny žalovaného manžela a tento v dovolání navrhoval pouze, by bylo uznáno i na spoluvinu žalujícího manžela, nelze se dovolacímu soudu zabývat ani otázkou, zda jest opodstatněn důvod rozlučky, ani otázkou dovolatelovy viny na rozlučce.

- Č. 5629. Vyhověl-li procesní soud prvé stolice žalobě o rozlučku z jednoho z uplatněných důvodů, nezabývav se dalším důvodem, je na odvolacím soude, neuznal-li onoho důvodu, by se zabýval i s důvodem druhým, třebaž žalobce se z rozsudku prvého soudu neodvolal.
- Č. 6527. Domáháno-li se žalobou rozlučky z důvodu hlubokého rozvratu manželem, z jehož viny bylo manželství k žalobě druhého manžela rozvedeno, nelze výsledky rozvodového řízení bráti za podklad rozsudku o rozlučce a otázku viny (nevinu) pokládati rozvodovým sporem za právoplatně rozsouzenou i pro spor rozlučkový.
- Č. 6565. Ve sporech o rozlučku nelze konati tři předběžné pokusy o smír.

Jaké návrhy strany činí?

Jak zní rozsudek?

Žalující strana navrhuje v žalobě, aby uznáno bylo právem, že manželství se rozlučuje z viny žalované strany.

Žalovaná strana pak, jestliže nechce vůbec k rozlučce připustiti, při ústním jednání navrhne, aby byla žaloba zamítnuta.

Nepodaří-li se žalující straně prokázati důvody rozlučky, soudce prohlásí rozsudek, že se žaloba zamítá.

Jestliže však soud nabude přesvědčení, že žaloba je odůvodněna, prohlásí rozsudek, že se uznává právem, že manželství se rozlučuje, ale zároveň také musí vysloviti, kdo má vinu na rozlučce, zda rozlučuje se manželství z viny žalované strany, nebo z viny obou stran, neb zda na rozlučce nemá viny žádná strana. Tak předepsáno je § 11 nař. min. spr. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z.

V ostatním poukazuje se na obdobné úvahy, které učiněny jsou při rozsudku o rozvod o tom, jaké návrhy může činiti strana žalovaná, což obdobně platí i při žalobě o rozlučku.

Manželství stane se rozloučeným teprve dnem, kdy rozsudek prvé stolice stal se právoplatným, nikoliv kdy rozsudek byl prohlášen.

Útráty sporu. Rozsudečné.

V rozsudku rozhodne se také o útratách sporu, když je strany účtují.

Soud při tom se řídí předpisy, jak je obsaženo při žalobě o rozvod.

Kdy může býti žaloba o rozvod nebo rozlučku odmítnuta?

Když rozepře podle výsledků provedeného líčení a provedených důkazů je zralá ku konečnému rozhodnutí, má soud vynéstí toto rozhodnutí rozsudkem. (§ 390 c. ř. s.)

Jestliže žalobce nároku svého neprokáže nebo žaloba není odůvodněnou, soud o ní rozhodne věcně rozsudkem a žalobu zamítne.

Avšak spor může být také skončen tím, že soud rozhodne o žalobě z formálních důvodů usnesením a žalobu odmítne.

Odmítnutí žaloby nastane, když tu jsou odůvodněny námitky nepřijatelnosti pořadu právního, nepřislušnosti soudu, zahájeného sporu, nebo věci právoplatně rozhodnuté. Námitky tyto třeba ohlásit hned při prvním roku. (§ 239. c. ř. s.)

Ovšem nepřislušnost soudu, která nemůže se odstranit výslovnou úmluvou stran, může uplatňována býti i později během sporu, ba soud musí k ní hleděti také z moci úřední.

Neboť § 104 j. n. stanoví, že úmluvou stran nemohou býti vzneseny věci, které jsou vůbec odňaty působností řádných soudů, na tyto soudy, rozepře, které náležejí před soud okresní, na sborový soud první stolice a konečně rozepře, výlučně sborovým soudům první stolice přidělené, na okresní soud.

Námitka nepřislušnosti soudu.

Námitka nepřislušnosti soudu musí býti ohlášena při prvním roku.

Po vykonaném prvním roku může k této nepřislušnosti soudu jen potud býti hleděno, pokud jde o nepřislušnost, která výslovným dohodnutím stran nemůže býti odstraněna (§ 240 c. ř. s. a § 104 j. n.).

Žaloba tedy může býti pro nepřislušnost odmítnuta, když byla podána u jiného soudu, nežli u toho, kterému příslušelo o ní rozhodovati a když námitka ta účinně byla hned při prvním roku.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 129. Soud garnisoný (§ 68 j. n.) platí jen pro dobu míru a nikdy neplatí pro záložníky, povolane na čas k činné službě vojenské. Posledním společným bydlištěm manželů, z nichž muž byl za války jako záložník povolán k činné službě vojenské, je po rozumu § 76 j. n. jich poslední společné bydliště před povoláním manžela k činné službě vojenské.
- Č. 810. Sudiště § 76 j. n. nevztahuje se k žalobě manželky na rozvedeného manžela o placení vyživovacích příspěvků. Poněvadž předmětem žaloby je placení určitých peněžitých obnosů, tedy nárok ryze majetkový, nelze odůvodnit místní příslušnost ustanovením § 76 j. n. a věc patří před obecný soud manželův.
- Č. 1343. Řádné bydliště osoby pomíjí, opustí-li je, nemajíc jistoty, zda a kdy se tam navrátí.

- Č. 6236. Namítli-li sice žalovaný závčas místní nepřislušnost dovolaného soudu, více však v otázce neuvedl, procesní soud první stolice pak nepojal usnesení o námitce do rozsudku, není žalovaný oprávněn vytýkat to v odvolání, nýbrž bylo na něm, by použil práva vyhrazeného mu § 420 c. ř. s.
- Č. 6466. Odmítli-li procesní soud první stolice sám od sebe žalobu pro nepřijatelnost pořadu práva a rekursní soud právoplatně uznal přijatelnost pořadu práva, je jeho právním názorem první soud vázán a nemůže z téhož důvodu žalobu znovu odmítnouti, třeba nyní k námitce žalovaného, který k opodstatnění její neuvedl nových skutečností.

Námitka zahájeného sporu.

Dle § 232 c. ř. s. právní zahájení sporu nastane doručením žaloby žalovanému a dle § 233 c. ř. s. má účinek ten, že pokud trvá, nesmí býti o vzneseném nároku ani u téhož ani u jiného soudu právní rozepře provedena. K zahájení sporu musí soud dle § 240, odst. 3. c. ř. s. přihlížeti z úřední povinnosti v každém stadiu sporu, a žalobu odmítne, třeba žalovaný námitky té vůbec neučinil.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 643. Zahájen po rozumu § 29 j. n. je spor podáním žaloby na soud, a zahájen je po právu, podána-li žaloba na soud, který je příslušným anebo dle zákonných předpisů považuje se s konečnou platností za příslušný.
- Č. 1065. Nejde o rozepři zahájenou, domáhají-li se sice obě žaloby rozvodu, avšak každá z viny druhého manžela. Každá z obou žalob totiž domáhá se jiného výroku o vině (§ 232 a 233 c. ř. s., § 96 j. n.).
- Č. 2788. Byla-li původní žaloba vzata zpět sice po podání pozdější žaloby, ale dříve ještě, nežli bylo rozhodnuto o námitce zahájené rozepře, nelze námitce té vyhověti.
- Č. 3783. Nezáleží na tom, zdali námitka rozepře zahájené byla zprvu skutečně odůvodněna, rozhodným je, zdali byla rozepře zahájena ještě v době rozhodnutí o námitce.
- Č. 5170. Nejde o rozepři zahájenou, domáhá-li se v první žalobě manžel rozvodu z viny manželčiny, v druhé pak manželka z viny manželovy.
- Č. 5418. Nejde o rozepři zahájenou, domáháno-li se za změněných poměrů zvýšení výživného, třeba o něm mezi týmiž stranami (manžely) byl zahájen spor, ve kterém je nyní klid řízení.

Námitka věci právoplatně rozsouzené.

O námitce této zmiňuje se § 239, 240, 411 c. ř. s. Účel této námitky je ten, aby právní záležitost, o které soud již jednou ve věci rozhodl, nebyla znovu řešena ani týmiž soudem, ani jiným soudem. Musí se jednati o týž nárok a mezi týmiž stranami. Nárok, který činí si žalobce proti žalovanému, je tehdy totožný, když spočívá na tomže skutkovém a právním podkladě. V první řadě rozhoduje tedy totožnost skutkového podkladu, ze kterého se nárok vyvozuje. I kdyby tu byl týž právní důvod, o který se žaloba opírá, nemůže býti řeči o totož-

nosti nároku, jsou-li tvrzeny jiné skutečnosti, ze kterých se dovozuje. (Rozh. nejv. s. ze dne 8. ledna 1920 R. I 461/19.)

Námítku věci rozsouzené nelze opíratí o soudní smír, nýbrž toliko o právoplatný rozsudek. K námítce musí soud také přihlížeti z moci úřední v každém stadiu sporu.

Dostí často se stane, že je manželům k jich žádosti povolen dobrovolný rozvod od stolu a lože a že při jednání o dobrovolném rozvodu ještě ani nepomýšleli manželé na rozluku, nebo že se shodli na tom, že po roce zažádají o rozluku.

Když pak jeden manžel podal žádost za rozluku, druhá strana s tím nesouhlasila, takže rozluka nemohla býti povolena.

Tu je možno, aby jeden manžel podal žalobu o rozvod z viny druhého manžela, má-li ovšem proti němu zákonné důvody rozvodu nebo rozluky.

Druhá strana nemůže s úspěchem uplatňovati námítku věci rozsouzené a namítati, že věc byla již právoplatně skončena a rozhodnuta smírem o dobrovolný rozvod, neboť skutečnost, že věc skončila soudním smírem, může sice býti podkladem hmotně právní námítky, že věc je vyrovnána, avšak nemůže zakládati procesální námítku, že věc byla soudem rozhodnuta. Soudní smír nelze totiž pokládati za žádné rozhodnutí, protože při něm o předmětu sporu rozhodují sporné strany samy a nikoliv soud. A podobně se to má při dobrovolném rozvodu. Vždyť dobrovolný rozvod provádějí manželé souhlasnou svou vůlí a soud jen potvrzuje, že podmínky pro dobrovolný rozvod jsou splněny. Proto také se stranám doručí usnesení toho obsahu, že soud povoluje manželům k jejich souhlasné žádosti rozvod od stolu a lože. Tu tedy jde o dohodu manželů před soudem, ale nejedná se tu o rozhodnutí soudu, jaké předpokládá věc právoplatně rozsouzená.

Jiná ovšem je otázka, je-li v takovémto případě žaloba na rozvod manželství, které bylo dobrovolně již rozvedeno, odůvodněnou a o takovéto hmotně právní námítce se pak ve sporu jedná a rozhodne.

Snad se bude zdáti zbytečným, když se tu také uvede, že se může podatí žaloba na rozluku, když tu jsou důvody rozlukové, třeba bylo už manželství dobrovolně rozvedeno a že se nemůže ani v takovémto sporu činiti námítky věci právoplatně rozsouzené.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 1744. O soudní smír lze opíratí hmotněprávní obranu, že spor byl takto odklizen, nikoliv však procesní námítku věci rozsouzené.

Ve sporu o rozvod uzavřely strany v roce 1904 smír, kterým se manžel zavázal platiti své manželce výživné měsíčně 40 K. V roce

1921 podala manželka žalobu o zvýšení alimentů, ale manžel učinil námítku věci rozsouzené, ježto spor v roce 1904 byl ukončen smírem. Námítka ta byla zamítnuta.

Č. 3730. Právoplatné rozhodnutí věci zabraňuje i v řízení nesporném další jednání. Bylo-li přece dále jednáno, je další řízení zmatečným.

Č. 4936. Žalobu, kterou pod rouškou žaloby podle § 35 ex. ř. snaží se dlužník proti exekučnímu soudnímu titulu a exekuci uplatňovati okolností, které zde byly již před vznikem exekučního titulu, dlužno k námítce žalovaného odmítnouti pro závadu věci právoplatně rozsouzené.

Č. 5162. O soudní smír, třeba vykonatelný, nelze opíratí námítku rozsouzené rozepře.

Námítku nepřislušnosti dlužno vyříditi před námítkou rozepře právoplatně rozsouzené.

Námítka nepřipustnosti pořadu právního.

Dle § 1. j. n. jsou soudy povolány, by rozhodovaly v záležitostech práva občanského, to je soukromého, na rozdíl od práva veřejného. Povaha práva pak určuje se povahou právní normy, kterou právní poměr jest ovládan.

Spory, o kterých rozhodovati přísluší úřadům správním, nepatří na pořad práva a nemohou o nich rozhodovati soudy.

O nárocích veřejnoprávních nemohou soudy rozhodovati.

Běží-li o nárok, o kterém má soud rozhodovati v řízení nesporném, nemůže o něm rozhodnuto býti v řízení sporném, takže nelze pro takovýto nárok podatí žalobu a rozhodnouti rozsudkem o něm.

Na pořad práva nepatří věci, kterých nemůžeme se domáhati sporem u civilního soudu.

Pojem nepřipustnosti pořadu právního není však v zákoně objasněn a proto někdy věc vyžaduje značného nákladu, nežli se konečně rozhodne, zdali věc ta patří na pořad práva nebo nikoliv a spor se tím zajisté dostí protáhne. Námítky nepřipustnosti pořadu právního nemusí žalovaný ani ohlašovati, protože soud dle § 240. odst. 3. c. ř. s. musí k nepřipustnosti právního pořadu v každém období sporu hleděti z povinnosti úřední a žalobu odmítnouti, právě tak jako je to při zahájení sporu a při právní moci rozsudku rozepře.

Zdůrazníti třeba ještě, že žaloba z formálních důvodů se odmítá, kdežto žaloba z důvodů věcných se zamítá.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 669. Není přípustno, by o věci, patřící k řízení spornému, dohodly se strany o řízení nesporném. V rozvodovém sporu uzavřeli manželé smír, kterým stanovili také prozatímní výši manželových vyživovacích příspěvků, vyhradivše si domáhati se definitivního stanovení výše výživného v řízení nesporném. O pctomním návrhu manželčině

okresní soud upravil alimenty v řízení nesporném, ale rekursu bylo vyhověno, usnesení prvního soudu zrušeno a manželka byla poukázána na pořad práva.

Č. 1380. Nárok na výbavu dle § 1231 obč. zák. jest uplatňován v řízení nesporném bez rozdílu, zda uplatňován před sňatkem nebo později a proč rodiče zdráhají se výbavu poskytnouti.

Zalobce po sňatku domáhal se žalobou na otci 10.000 Kč jako výbavy ve smyslu § 1231 obč. z. Žalovaný učinil námitku nepřipustnosti pořadu práva, poněvadž o tomto nároku dlužno jednati a rozhodovati v řízení nesporném. Námitce bylo vyhověno a žaloba odmítnuta.

Č. 5692. I na manželce je se otci domáhati vydání dítěte pořadem práva, třebaž už mezi manžely byl zahájen spor o rozvod.

Proti žalobě manželského otce na matku o vydání dítěte namítla žalovaná nepřipustnost pořadu práva. Soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Č. 5710. Nepřipustnost pořadu práva je tu pouze tehdy, byla-li právní věc odňata tuzemskému soudnictví, nebo patří-li k příslušnosti správních úřadů, nebo náleží-li sice před tuzemský soud, avšak nikoliv před řádné soudy nebo byla-li věc, která není předmětem nesporného soudnictví, zahájena u soudu v řízení nesporném.

Č. 5803. Vázanost soudu právoplatným rozhodnutím o připustnosti pořadu práva nevztahuje se na případ, vyslovena-li připustnost pouze z určitého důvodu, aniž by se bylo obíráno důvodem jiným, zakládajícím nepřipustnost.

Na pořad práva nenáleží zásadně věci veřejnoprávní, věci soukromoprávní pak tehdy, jsou-li zvláštní právní normou vyňaty z pravomoci řádných soudů.

Č. 6104. Soud vyšší stolice nemůže se zabývati námitkou nepřipustnosti pořadu práva a rozsouzeně rozepře, kterým soud první stolice nevyhověl, pak-li toto jeho rozhodnutí nebylo žalovaným napadeno. Lhostejno, že žalobce napadl rozhodnutí ve věci samé.

Č. 6212. V nesporném řízení nelze jednati o návrhu manžela, by byla odstraněna tchyně ze společné domácnosti.

Útraty sporu při odmítnutí žaloby.

Při odmítnutí žaloby platí o útratách sporu také ustanovení § 41 c. ř. s., že totiž útraty sporu zaplatí strana, která ve sporu podlehne.

Kdy se může dosáhnouti rozluky pouhou žádostí a který soud je příslušným?

Jak bylo už řečeno, oba manželé mohou podati souhlasnou žádost o rozvod, když dohodli se dříve o jmění a výživě a o výživě a výchově dítěte, a okresní soud povolí rozvod. Mluvíme tu o dobrovolném rozvodu.

O rozlukou může ten který manžel podati také pouhou žádost, o které soud rozhodne usnesením. Avšak v tomto případě nelze mluvíti o dobrovolné rozluce, neboť zákon dobrovolné rozluky nezná.

O žádostech za rozlukou poučuje nás ustanovení § 15. a 17. zákona o rozluce ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. a nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919 č. 362 sb. z. a n.

Řízení o takovýchto žádostech provádí se před sborovým soudem, t. j. krajským soudem první stolice v nesporném řízení.

Předcházel-li této žádosti spor o rozvod, je místně příslušným sborový soud, který rozhodoval v první stolici ve sporu o rozvod. V ostatních případech je místně příslušným sborový soud, v jehož obvodě má svůj obecný soud manžel, proti kterému směřuje žádost za rozlukou. Nemá-li manžel svého obecného soudu v tuzemsku, je příslušným sborový soud, v jehož obvodu má žadatel svůj obecný soud (§ 20 zák. o rozluce).

Obecným soudem dle § 66. jur. normy je ten soud, kde má dotyčná osoba své bydliště. Bydlištěm osoby rozumí se to místo, ve kterém se usadila s prokazatelným anebo z okolností na jevo jdoucím úmyslem, trvale se tam zdržovati.

Má-li která osoba bydliště v obvodech několika soudů, je pro ni obecný soud odůvodněn při každém z těchto soudů. V takovém případě má žalobce na vůli, u kteréhožkoliv z rozličných těchto soudů žalobu podati. Pouhý pobyt na různých místech ovšem tu nedostačí.

Žádost za rozlukou podati je dvojmo, jeden stejnopis zůstane u soudu a druhý stejnopis se zašle druhému manželovi zároveň s obsílkou.

Ovšem třeba tu ještě zdůrazniti, že strany nemohou se umluviti o tom, u kterého soudu žádost podají, nýbrž žádost musí býti podána u soudu, který je k tomu podle zákona příslušným.

O žádosti takové jedná se podle řízení nesporného a v řízení nesporném není připustnou úmluva stran o příslušnosti soudní (prorogace). (Rozh. nejv. s. sbírka Vážného č. 669.)

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 534. Dohodli-li se manželé za sporu o rozvod manželství na dobrovolném rozvodu, řídí se příslušnost pro vyřízení žádosti o přeměnu rozvodu v rozlukou třetím a nikoliv druhým odstavcem § 20 rozl. z.

Č. 537. Není-li dán důvod místní příslušnosti ani dle č. 2 ani dle č. 3 § 20 rozl. zákona, nelze u zdejších soudů vůbec domáhati se přeměny rozvodu v rozlukou dle § 15 a 17 téhož zákona a není místa pro použití § 28 j. n.

Jedná se o případy, kde a) žádný z manželů nemá svého obecného soudu v tuzemsku a předcházel rozvod buďto b) dobrovolný, ať v tuzemsku ať v cizozemsku, nebo c) nedobrovolný, o kterém spor projednán byl v cizozemsku.

Žádost o rozluhu dle § 15 zák. o rozluce.

Tento paragraf zní:

„Bylo-li manželství soudně rozvedeno, může každý manžel, nechce-li žalovati o rozluhu z jiného důvodu v § 13. zák. o rozluce uvedeného, žádati za rozluhu pro nepřekonatelný odpor. Žádost tuto lze podati teprve, když uplynul od provedeného rozvodu soudního alespoň rok a manželé neobnovili manželského společenství; jde-li o manželství před vydáním tohoto zákona rozvedené, lze podati žádost za rozluhu, když uplynulo od provedeného soudního rozvodu šest měsíců, a manželé neobnovili manželského společenství.“

Podmínkou rozluhy v tomto případě jest, aby od provedeného soudního rozvodu uplynul alespoň rok a aby manželé neobnovili manželského společenství. Oba manželé musí ovšem s rozluhou souhlasiti.

Soud by žádosti za rozluhu nevyhověl, kdyby druhý manžel se žádostí nesouhlasil, anebo kdyby soud vyšetřil, že manželé obnovili manželské společenství třeba jen přechodně na dobu sebe kratší a třeba by to nebylo ani soudu oznámeno, který dobrovolný rozvod povolil a třeba by se manželé zase rozešli.

Za obnovení manželského spoluzití je zejména pokládati, kdyby mezi rozvedenými manžely došlo k souloží, ačkoliv spolu ani nebydleli.

V § 16 rozlukového zákona je sice obsaženo, že třeba k rozluce souhlasu druhého manžela, jestliže uplynula od provedeného soudního rozvodu tři léta, avšak v novější době dle rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně vyžaduje se k povolení rozluhy manželství rozvedených po působnosti rozlukového zákona, aby druhý manžel s rozluhou souhlasil, i když uplynula od dobrovolného rozvodu tři léta a kdyby druhá strana souhlasu nedala, žádost za rozluhu by se zamířla.

Souhlas se žádostí za rozluhu dlužno předpokládati, když manžel, proti kterému žádost za rozluhu směřuje, k soudu se nedostaví; na tento následek musí býti upozorněno v obsílce, kterou je doručiti tomuto manželi do vlastních rukou zároveň se stejnopisem žádosti.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 320. Obnovením manželského společenství míní se v § 15 a násl. pouze faktické, soudu neoznamené obnovení manželské pospolitosti. Stalo-li se nad to řádné oznámení soudu, nelze pro nepřekonatelný odpor žádati za přeměnu rozvodu v rozluhu, nýbrž má z tohoto důvodu místo jen žaloba o rozluhu. Otázka, lze-li manželské společenství považovati v duchu zákona za obnovené, je otázkou případu.

Obnoveno-li manželské společenství, avšak rozvedení manželé pak se opět rozešli, nutno o rozluhu pro nepřekonatelný odpor žalovati a není už přípustným řízení, upravené v § 15 a násl. zákona rozlukového.

Č. 444. V řízení o žádosti za přeměnu rozvodu v rozluhu manželství nelze po smrti toho neb onoho z manželů už pokračovati.

Č. 457. Vyjímaje případy § 759 odstavec druhý obč. zák. nelze v řízení o rozvod nebo rozluhu manželství po smrti jednoho manžela pokračovati, byť i zesnulý manžel pro záležitost byl zřídil procesního zástupce.

Pokud usnesení ve věcech nesporných nebylo doručeno, může soud od něho upustiti.

Č. 842. K obnově manželského společenství (§ 15 rozl. zák.) nevyžaduje se obnovení pohlavních styků.

Č. 1133. Pro posuzování přípustnosti přeměny rozvodu v rozluhu (§§ 15, 16 rozl. zák.) je bez významu, zda manželé jsou tuzemci nebo cizozemci a zda manželství bylo uzavřeno v cizině.

Č. 1204. Nelze se domáhati u zdejších soudů přeměny rozvodu v rozluhu, nemá-li žádný z manželů sudiště v tuzemsku, třeba šlo o československé státní občany. Není tu místa pro použití § 28 j. n. V tomto případě manžel je příslušníkem československým a dobrovolný rozvod byl povolen ve Vídni v červnu 1918, ale žádný z obou manželů nemá obecného sudiště v tuzemsku, neboť oba bydlí ve Vídni. Žádost za rozluhu není v tuzemsku vůbec přípustnou, ponevadž žádný z manželů nemá obecného sudiště v tuzemsku. (§ 24, 20 rozl. zák.)

Č. 1208. Souhlas k rozluce třeba dáti po uplynutí zkušební lhůty. K souhlasu danému před jejím uplynutím nelze přihlížeti, byl-li napotom odvolán.

Č. 1449. Nemá-li ani ten ani onen z manželů v tuzemsku obecného sudiště, nelze u tuzemského soudu domáhati se přeměny dobrovolného rozvodu v rozluhu, byť manželé byli českosl. státními občany a dobrovolný rozvod byl povolen soudem tuzemským.

Nebylo vyhověno návrhu manžela K. V., bývalého knihkupce v Brně, nyní v Brazílii, na delegaci, správně na určení místně příslušného soudu dle § 28 jur. n. ku jednání a rozhodnutí o jeho žádosti podané proti rozvedené manželce M. V., bytem ve Vídni, o povolení rozluhy, ačkoliv dobrovolný rozvod byl povolen krajským soudem ve Znojme dne 9. března 1920.

Č. 1534. Podpůrné sudiště § 100 j. n. neplatí pro žádosti za přeměnu rozvodu v rozluhu.

Žádost taková není vůbec v tuzemsku přípustnou, nemá-li ani ten ani onen z manželů svého obecného sudiště v tuzemsku.

Ustanovení § 100 j. n. platí jen pro žaloby, nikoliv pro žádosti za přeměnu rozvodu v rozluhu.

Č. 1575. Lze se domáhati rozluhy dle § 15 rozl. zák., třeba bylo již manželství rozloučeno uherským soudem, byl-li jeden z manželů v době tehdejší rozluhy zdejším státním občanem.

Č. 1597. Za podklad rozluhy manželství nestačí usnesení rozvodového soudu, kterým schválen smír o nezletilých dětech, nebylo však vysloveno, že se povoluje dobrovolný rozvod. Vadu lze odčiniti do datečným výrokem rozvodového soudu, působícím nazpět.

Ve sporu o rozvod učinili manželé smír, ve kterém navrhli, aby jim byl povolen dobrovolný rozvod a dohodli se o výživném na nezletilé děti. Krajský soud zaslal smír ku vrchnoopatrovníckému schválení, ale pak opoměl vydati usnesení o povolení dobrovol-

ného rozvodu. Manžel podal žádost za rozlukou, ale žádost byla zamítnuta s tím, že dříve musí být vydáno usnesení o povolení dobrovolného rozvodu.

- Č. 1784. Přeměna rozvodu v rozlukou není přípustnou, byl-li rozvod povolen v cizině po 28. říjnu 1918 a oba manželé bydlí v cizozemsku.
- Č. 2449. Manželství lze k žádosti manžela prohlásiti dle § 16 rozl. z. rozloučeným, třeba byla druhým manželem podána žaloba o neplatnost manželství, o které dosud nebylo právoplatně rozhodnuto.
- Č. 2699. Jde-li o manželství, rozvedené za platnosti rozlukového zákona, je třeba souhlasu druhého manžela ku povolení rozluky v řízení nesporném, třeba už od rozvodu uplynula tři léta. Nesouhlas s rozlukou dlužno spatřovati také v podání opravného prostředku do usnesení povolujícího rozlukou.
- Č. 2746. K rozhodnutí o žádosti o přeměnu rozvodu v rozlukou není příslušným žádný tuzemský soud, třeba manželé jsou zdejšími státními příslušníky, nebydlí-li ani ten ani onen z manželů v tuzemsku. Lhostejno, zda dobrovolný rozvod byl povolen v tuzemsku nebo v cizozemsku nebo rozvod nedobrovolný v cizozemsku.
- Č. 2803. Manžel, svolivší z bezvadného rozhodnutí vůle k žádosti o rozlukou, není oprávněn činiti později svůj souhlas závislým na podmínce, týkající se úpravy poměrů majetkových.
- Č. 2834. Projevila-li manželka souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor pod nepřijatou výminkou, že jí bude manžel poskytovat výživné, nelze souhlas pokládati za udělený.
- Č. 3351. Bylo-li manželství rozvedeno od stolu a lože až po nabytí působnosti rozlukového zákona, lze rozlukou k pouhé žádosti povolití jen, souhlasí-li s tím druhý manžel, třeba od rozvodu uplynula již tři léta.
- Č. 3505. Podmínkou rozluky pro nepřekonatelný odpor, bez ohledu na to, zdali jde o žalobu nebo o žádost, je souhlas druhého manžela a to zejména i v případech § 18 rozl. zák., leč by od rozvodu uplynula tři léta a šlo o manželství, rozvedené před působností rozl. zákona.
- Č. 4125. Bylo-li manželství rozvedeno od stolu a lože již za platnosti rozlukového zákona, lze v mimosporném řízení povolití rozlukou pro nepřekonatelný odpor jen, svolí-li k tomu druhý manžel, třeba už byla od rozvodu uplynula tři léta.
- Č. 4756. K návrhu manžela, by manželství, rozvedené za platnosti rozlukového zákona, bylo prohlášeno v řízení nesporném rozloučeným pro nepřekonatelný odpor, nestačí souhlas manželky, udělený pod podmínkou, manželem nepřijatou (že manžel bude jí platit nadále výživné).
- Č. 5023. Rozlukou každého manželství, rozvedeného po působnosti rozlukového zákona, dle § 15 rozl. z. se připouští jen za souhlasu druhého manžela.
- Č. 5900. Souhlas druhého manžela s rozlukou (§ 16 rozl. zák.) musí být zcela jasným a nemůže být nahrazen prohlášením jeho právního zástupce. Nešetření § 16 b) rozl. zák. působí zmatečnost řízení.
- Č. 5970. Okolnost, že oba manželé podali žádost za rozlukou, nemůže zabrániti tomu, by je soud nevyslechl osobně. Dokud se tak nestalo, nelze považovati souhlas podpisem a podáním žádosti za rozlukou neodvolatelným. Požadavek rozváznosti platí i u manželství rozvedených za působnosti rozlukového zákona.
- Č. 6335. Zavázal-li se manžel soudním smírem, že dá (po roce) souhlas k rozluce, je pokládati prohlášení souhlasu uplynutím ujednané lhůty za vydané, a nelze se domáhati exekucí prohlášení souhlasu.

Příklad žádosti za rozlukou dle § 15 rozl. zák.

Kolek
10 Kč

Krajskému soudu

v Plzni.

Žádost

Antonína Pilného, kováře v Klatovech čp. 12 a jeho manželky Julie Pilné v Klatovech čp. 26 za rozlukou manželství.

Podle oddacího listu farního úřadu v Klatovech ze dne 15. ledna 1926, který přikládáme v prvopise, uzavřeli jsme sňatek manželský dne 4. října 1899 v kostele v Klatovech dle obřadu římsko-katolického. Toto manželství bylo rozvedeno od stolu a lože usnesením okresního soudu v Klatovech ze dne 15. února 1926 č. j. Nc I 23/26.

Od doby rozvodu neobnovili jsme spolu manželské spoluzítí.

Máme k sobě nepřekonatelný odpor.

Navrhujeme proto souhlasně, aby naše manželství bylo ve smyslu § 15. zákona ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. rozloučeno pro nepřekonatelný odpor.

V Klatovech, dne 1. dubna 1927.

Antonín Pilný.
Julie Pilná.

Žádost o rozlukou dle § 17. zák. o rozluce.

Nebude zajisté od místa, když se uvede toto zákonné ustanovení doslovně:

§ 17. „Byl-li soudem právoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák. a to z některého důvodu uvedeného v § 13 zák. o rozluce, může každý manžel nehledě k předpisu § 15 žádati za rozlukou manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod. Dojde-li soud na základě konaných šetření, při nichž se mu je řídití zásadami řízení nesporného, k přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby on bylo bývalo žalováno, vysloví rozlukou manželství usnesením, do něhož převezme výrok o vině z rozsudku, vydaného ve sporu o rozvod téhož manželství. Rozlukou nelze tu vysloviti, jestliže stav uvedený v § 13 g) zák. o rozluce pominul.“

K tomuto zákonnému ustanovení podává nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919 č. 362 sb. z. a n. vysvětlení v ten smysl, že stačí tu jednostranná žádost, že není třeba ani souhlasu druhého manžela, ani aby uplynula určitá doba od provedeného rozsudku.

Když tedy rozsudek, kterým manželství bylo rozvedeno z viny jednoho manžela, nabyl právní moci, může druhý manžel podat žádost o rozluhu. Žádost podá se dvojmo, jedno podání, které zůstane u soudu, opatří se kolmem za 10 Kč, a druhé podání, určené pro stranu druhou, kolmem za 2 Kč. Kolky se nepřepisují a znehodnotí se teprve u soudu soudní pečeti.

Jestliže obě strany podávají souhlasnou žádost, dostačí jedno podání, na které se přilepí kolek za 10 Kč.

Zákon v § 17 sice praví, že po rozvodu, na který uznáno bylo rozsudkem, může za rozluhu manželství žádati každý manžel a zákon neuvádí, zdali je to závislým na tom, kdo má vinu na rozvodu. Proto by se zdálo možným, že i manžel, z jehož viny bylo uznáno rozsudkem na rozvod, mohl by docílit rozluhu žádostí i proti druhé straně na rozvodu zcela nevinné a také v tomto směru byli právníci různého názoru, až nejvyšším soudem v Brně bylo rozhodnuto, že pouze strana nevinná může s úspěchem žádati o rozluhu a nikoliv strana vinná.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 918. Povoliti podle § 17 rozl. zák. lze rozluhu i tehdy, byl-li rozvod vysloven rozsudkem pro zmeškání.
- Č. 1234. U tuzemských soudů nelze se domáhati přeměny rozvodu v rozluhu, bydlí-li oba manželé v cizině a byl-li rozvod povolen anebo vysloven v cizozemsku.
- Č. 1711. Rozsudek pro zmeškání v řízení o žalobě na rozvod může být základem řízení o žádosti za povolení rozluhy.
- Č. 1787. Na základě rozsudku, kterým vysloven byl rozvod pro nepřekonatelný odpor, nelze se, jestliže nesouhlasí druhý manžel, domáhati v nesporném řízení rozluhy dle § 17, nýbrž jen za ostatních podmínek dle § 15 a 16 rozl. zák. Dle § 13 i) rozl. zák. je nepřekonatelný odpor důvodem k rozluce jen tehdy, když i druhý manžel dá souhlas k žádosti o rozluhu. Rozsudkem pro zmeškání, ježto manželka se nedostavila k prvnímu roku, bylo v tomto případě manželství rozvedeno pro nepřekonatelný odpor bez viny obou stran. Žádost manželova o rozluhu byla zamítnuta, ježto manželka výslovně odepřela souhlasu k rozluce.
- Č. 2375. V řízení podle § 17 nepřisluší soudu přezkoumávat, zda byly bezzávadny formy sporného řízení, na jehož základě byl vydán právoplatný rozsudek o rozvodu manželství, ale ovšem, jaké skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšly a zda by již tehdy byly odůvodnily výrok o rozluce.
- Č. 2827. Rozluhu lze k pouhé žádosti (§ 17 rozl. zák.) vysloviti i tehdy, bylo-li v předchozím sporu uznáno na rozvod rozsudkem pro zmeškání. Není tu třeba zjišťovati souhlas druhého manžela, aniž třeba předchozí výzvy k návratu ve smyslu § 13 lit. c) rozl. zák..
- Č. 3459. Za rozluhu dle § 17 rozl. zák. může žádati i manžel, z jehož viny uznáno na rozvod, a nevyžaduje se, by od rozsudku, vyslovujícího rozvod, až do podání žádosti za rozluhu uplynula lhůta jednoho roku.
- Č. 4397. Předcházeli-li žádost za rozluhu ve sporu o rozvod rozsudek pro zmeškání, kterým zjištěno cizoložství jednoho z manželů, je pro povolení rozluhy dle § 17 rozl. zákona lhostejno, zda manželé na-

potom obnovili manželské společenství; šetření o okolnostech, nastalých po rozvodu, nelze konati.

- Č. 4509. Spočívá-li rozlukový důvod v určitém stavu, je na soudě, by jednaje o návrhu na rozluhu dle § 17 rozl. zák., zkoumal, zda je tu stav ten ještě v době rozluhy.
- Nasvědčují-li skutečnosti, vyšlé na jevo ve sporu o rozvod, že byl jeden z manželů převážně vinen na rozvratu, nemůže se tento manžel domáhati rozluhy dle § 17. rozl. zák.
- Č. 5189. Za rozluhu dle 17 rozl. zák. lze žádati i tehdy, byl-li vysloven rozvod rozsudkem pro zmeškání.
- Dokud nemůže žádati za rozluhu dle § 17 rozl. zák. manžel, který zavdal příčinu k rozvodu.
- Č. 5548. Domáháno-li se povolení rozluhy na základě předchozího rozvodového rozsudku (§ 17), nelze přihlídnouti k tomu, že manželé obnovili po rozvodovém rozsudku manželské společenství.
- Č. 5687. V případě § 17 rozl. zák. může sice každý manžel domáhati se rozluhy, nelze však za všech okolností každému manželovi povolití rozluhu. Jmenovitě nelze povolití rozluhu pro hluboký rozvrat manželů, který byl rozvratem převážně vinen.
- Č. 5718. Cizoložstvím provinilému manželovi, jehož manželství bylo rozvedeno k žalobě uražené manželky z jeho výhradné viny, nemůže být povolena rozluha podle § 17 rozl. zák.
- Č. 5780. Pro povolení rozluhy podle § 17 rozl. zák. je bez významu okolnost, že druhý manžel podal žalobu o rozluhu.
- Č. 6426. Pokud nemůže žádati za rozluhu podle § 17 rozl. zák. manžel, který zavdal příčinu k rozvodu.
- Rozh. nejv. s., sbírka při Věst. min. spr. č. 627.
- Byla-li po té, kdy jeden manžel zažádal za rozluhu podle § 17 rozl. z. druhým manželem podána žaloba o rozluhu, je řízení o ní podle obdoby § 190 c. ř. s. přerušiti až do právoplatného rozhodnutí o žádosti prvního manžela.

Příklad žádosti za rozluhu dle § 17 rozl. zák.

Krajskému soudu

v Táboře.

Kolek
Kč 10

Žádost

Josefa Holuba, řeznického pomocníka v Táboře,
Táborská ulice čp. 21

za rozluhu manželství.

Uzavřel jsem s Marií Holubovou, rozenou Vrbovou, sňatek manželský dne 25. února 1912 v kostele v Táboře.

Manželství toto bylo rozsudkem krajského soudu v Táboře ze dne 1. června 1927 Ck IVa 124/27 rozvedeno od stolu a lože z viny mé manželky Marie Holubové, která nyní bydlí jako švadlena v Táboře, Husova třída čp. 9.

Rozsudek nabyl právní moci.

Navrhuji, aby manželství naše rozloučeno bylo z viny Marie Holubové a aby výrok o vině byl do usnesení převzat z rozsudku o rozvod.

Zádám za povolení práva chudých a odvolávám se na vysvědčení nemajetnosti ve sporných spisech tohoto soudu Ck IV a 124/27.

V Táboře, dne 21. června 1927.

Josef Holub.

Jak nejrychleji možno dosáhnouti rozluky?

Mezi manžely nastaly takové důvody rozlukové, že si obě strany přejí rozluky a záleží jim pouze na tom, aby rozluky dosáhly co nejrychleji bez provádění důkazů ve sporu, aby snad se vyhnuly přetřásání nepříjemných okolností.

Tu je třeba, aby se dohodli oba manželé na způsobu postupu sporu a aby spolu umluvili také podmínky rozdělení jmění a shodli se o alimentech.

Dohoda o jmění a výživném je v tomto případě nutnou dřívě, nežli se strany do sporu pustí, poněvadž po rozluce, kdyby takové dohody o jmění a výživě dřívě nebylo, záleží na tom, který z manželů má vinu na rozluce, neboť dle § 1266 obč. z. jen nevinný manžel může žádati úplné zastiučinění.

Abyste tedy manželé po rozluce vyhnuli sporu nebo aby některý z nich uchránil se škody, které po rozluce napravití nelze, je nezbytným, aby se dohodli na tom, jaká úmluva o jmění a výživě má platiti také po rozluce, tudíž aby pro případ rozluky dřívě si upravili majetkové poměry.

Mimo to shodnou se manželé na tom, že jeden z nich podá žalobu na rozvod z některého důvodu rozlukového s návrhem na rozvod z viny druhého manžela.

Žalovaná strana pak nedostaví se k prvnímu roku, kdežto žalující strana navrhne vydati rozsudek pro zmeškání. Když pak rozsudek pro zmeškání nabude právní moci, což nastane po 14 dnech ode dne doručení rozsudku, může strana, která na rozvodě nemá viny, podati žádost za rozluky a soud o žádosti té rozhodne podle § 17 zák. o rozluce. Ještě rychleji se k rozluce dospěje, jestliže obě strany k prvnímu roku se dostaví a jestliže žalovaný nárok žalobní uzná. Tu žalobce navrhne vydati rozsudek pro uznání, soud rozsudek prohlásí, načež obě strany se vyjádří, že se vzdávají opravných prostředků, takže rozsudek nabude ihned právní moci a strana nevinná může hned podati žádost za rozluky.

Je-li vina u obou stran, může každá strana podati žalobu na rozvod, ovšem pro některý důvod rozlukový,

navrhnutí, aby dle § 187 c. ř. s. obě rozepře spojeny byly ke společnému jednání, a při prvním roku, když strany nárok žalobní uznají, prohlásí soud rozsudek pro uznání na rozvod z viny obou stran a když se strany vzdaly opravných prostředků, mohou pak podati žádost za rozluky.

Tímto způsobem docílí se rozluky nejrychleji a s nejmenšími útratami, ale ovšem jen tehdy, když strany na takovémto způsobu projednání se dohodnou. Tu není třeba podávati žalobu o rozluky, kde by bylo nutno i z povinnosti úřední zjišťovati důvody rozluky, čímž někdy spor se dosti dlouho protáhne, nýbrž dostačí podati žalobu na rozvod, ovšem z některého důvodu rozlukového, uvedeného v § 13 zákona o rozluce.

Někdy strany se umluví, že manžel vezme vinu rozvodu sám na sebe, maje zavinění na rozvodu a že rozsudek bude pouze z jeho viny, ačkoliv by manželka měla také vinu na rozvodě, kdyby manžel její poklesky uplatňoval a že také protokolárně učiní soudní smír o jmění a výživě.

Tu snad nebude zbytečným upozorniti na to, aby smír sepsán byl dřívě, nežli soudce prohlásí rozsudek a z opatrnosti aby také bylo uvedeno, že je to smír pro případ rozvodu a rozluky; neboť by se mohlo státi, že by soudce prohlásil rozsudek z viny manžela, ale po prohlášení rozsudku by nyní manželka činila nároky, na kterých se dřívě definitivně nedohodli, myslíce, že se to dojedná při sepsávání smíru a na kteréžto nároky by manžel přistoupiti nemohl. Manžel by měl rozsudek ze své viny beze smíru o jmění a výživě, a zbytečně by mohl býti dán podnět ke sporu pro nároky, kterých jedna strana úskokem by byla ráda docílila. Tomu ovšem se zabrání, když smír se sepíše před prohlášením rozsudku.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 1033. Úmluva, kterou jeden z manželů za úplatu napřed se zavazuje, že dá souhlas k žalobě nebo k žádosti druhého manžela o rozluky, je neplatnou (§ 879 obč. zák.).

Rozdíl mezi rozvodem a rozlukou.

Se zřetelem k tomu, co bylo už řečeno tu o rozvodě a rozluce, dostačí snad zmíniti se o jejich rozdílu pouze krátce a dodat, že sňatek zrušuje se pouze rozlukou a nikoliv rozvodem.

Při rozvodu jsou manželé zbaveni povinností žiti spolu ve společné domácnosti, nemohou však uzavřítí nového sňatku, kdežto po rozluce mohou strany uzavřítí manželství nové.

Po rozvodu manželství dále trvá, zanikají pouze takové povinnosti, které jsou důsledkem manželského společenství, ale nezaniká povinnost vzájemné věrnosti manželské a vzájemného zacházení slušného a tělesné styky rozvedeného manžela s třetí osobou jsou cizoložstvím, takže druhý manžel může proto podat žalobu na rozluky z viny druhé strany z důvodu cizoložství.

Po rozvodě mohou manželé obnoviti manželské spoluzítí tím, že to soudu oznámí, ale po rozluce by musili uzavřítí nový sňatek.

Při žádosti o dobrovolný rozvod ustanoví okresní soud tři smiřovací pokusy, při žalobě o nedobrovolný rozvod a při žalobě o rozluky nekonají se tyto tři smiřovací pokusy. Při žalobě o rozvod ustanoví se nejprve první rok a po podání žalobní odpovědi ustanoví se ústní jednání, kdežto při žalobě o rozluky soud ustanoví hned ústní jednání.

Práva a povinnosti manželů během sporu.

Mezi manžely mohou nastati takové rozmlísky a nesrovnalosti, že dle jejich mínění není možno, aby spolu žili ve společné domácnosti.

V takovém případě poskytuje jim zákon možnost, žádati o prozatímní opatření.

Už § 107 obč. zák. má ustanovení, že, hrozí-li jedné straně nebezpečnosti, může jí soudce i dříve nežli spor rozhodne, povolití zvláštní slušné bydliště.

Prozatímní opatření.

Předpisy o prozatímním opatření obsahuje exekuční řád ze dne 27. května 1896, č. 79 ř. z. v §§ 378—399.

Prozatímní opatření povolují se jen na základě pouze osvědčených nároků a opatřují toliko skutečné zajištění, avšak nezakládají práva zástavního nebo přednostního.

V § 382 ex. ř. vypočteny jsou různé druhy prozatímního opatření jen příkladmo a pod čís. 8. tohoto paragrafu se stanoví, že soud jako prozatímní opatření může určití výživu, kterou manžel prozatím má dávatí své manželce a svým dítkám, povolití oddělené bydliště nebo naříditi prozatímní přijetí do společné domácnosti.

Dle § 274 c. ř. s., kdo má některé tvrzení o skutcích učiniti hodnověrným (osvědčiti), může k tomu použití všech právodních prostředků, vyjímaje přísězný výslech stran. Tedy nepřísězného výslechu stran lze použití.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1260. Soud projednávající rozluky manželství není příslušným povoliti prozatímní opatření, týkající se majetkových poměrů manželů. Manželka, podavši žalobu na rozluky u krajského soudu, domáhala se u téhož soudu, aby jí bylo povoleno prozatímní opatření správou nemovitostí manželových. Návrh tento byl odkázán k vyřízení na příslušný okresní soud.
- Č. 1517. Pro řízení o návrhu nerozvedené manželky na povolení odděleného bydliště a určení výživného platí předpisy exekučního řádu.
- Č. 4928. Prozatímní opatření podmíněno je osvědčením určitého nároku určité osobě příslušejícího. Nelze je povolití, má-li teprve v rozepři býti rozhodnuto, zda přísluší nárok navrhovatelé či osobě třetí.
- Prozatímní opatření pro nároky podle § 1264 obč. zák. předpokládá pravomoc rozsudku na rozvod.
- Č. 5215. Usnesení, kterým povoleno prozatímní opatření, je jen tehdy řádně doručeno, byl-li připojen stejnopis návrhu ohrožené strany. Byl-li stejnopis návrhu doručen teprve dodatečně, je lhůtu k rekursu a odporu počítati od tohoto doručení.
- Č. 6285. Bylo-li manželce povoleno prozatímní opatření placením výživného až do právoplatného skončení sporu o výživné, lze prozatímní opatření zrušiti, bylo-li ve spozu o rozvod právoplatně uznáno, že se rozvod povoluje jediné z viny manželčiny. Jde tu o důvod zrušující prozatímní opatření podle § 399 č. 4, nikoliv podle § 399 č. 2 ex. ř.
- Č. 6621. Návrh na zrušení prozatímního opatření není důvodem odkladu exekuce.

Prozatímní oddělené bydliště.

Jestliže manžel je druhým manželem ohrožen, může podat návrh na prozatímní oddělené bydliště. Návrh takový může podat manžel nebo manželka. Ohrožení ovšem musí býti osvědčeno, t. j. učiněno hodnověrným, což se stane tím, že ohrožená strana navrhne o svém ohrožení zejména výslech svědků, nepřísězný výslech stran. Pokud nebylo povoleno prozatímní oddělené bydliště, nemůže manžel odeprítí přijetí manželky do společné domácnosti.

Když pak manžel vymůže si oddělené bydliště, není vyloučeno, že zase bude povinen platiti manželce prozatímní výživné.

Během sporu může manželka žádati sice o povolení zvláštního bydliště, ale nemůže domáhati se prozatímního opatření toho obsahu, aby manželi bylo nařazeno, aby jí opatřil zvláštní slušné bydliště, případně byt o jednom pokoji s kuchyní na jeho útraty a pod exekucí, poněvadž ani v § 107 obč. z. ani v § 382, č. 8. ex. ř. není výslovně stanoveno, že by manžel, povolí-li se oddělené slušné bydliště manželce dle § 107 obč. z., měl jí pod exekucí toto slušné bydliště nebo byt sám opatřiti a nájemné z něho platiti. To opatřiti si musí sama manželka a náklad s tím spojený zahrnut je ve výživném, jí dle § 91 obč. z.

přířknutém, neboť ve výživném rozumí se dle § 672 obč. z. nejen strava, nýbrž i ošacení, byt a ostatní potřeby.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 865. Oddělené bydliště lze jako prozatímní opatření povolit až před zahájením sporu o rozvod anebo rozluku. Podmínkou tohoto prozatímního opatření není ohrožení nároku na rozvod anebo rozluku, nýbrž ohrožení navrhovatelovy osoby (§ 381 č. 2 ex. ř.) Prozatímní opatření může také záležeti v příkazu navrhovatelovu opárci, by společný byt opustil.
- Bylo osvědčeno, že manželka svého muže bila holí a již dříve vyhrožovala mu zlým nakládáním.
- Č. 1126. Na řízení o povolení prozatímního opatření odděleným bydlištěm manžela je použití předpisů o řízení exekucím.
- Č. 1153. Manželka, bydlící z podstatné příčiny mimo manželské společenství, nepozbývá o sobě nároku na prozatímní oddělené bydliště a výživné tím, že po rozumu § 13 rozl. zák. byla vyzvána k návratu do manželského společenství.
- Č. 2182. Prozatímní opatření odděleného bydliště vyklizením manžela z domu jeho manželky může se po případě omezit pouze na byt, dosaváde manželům společný, nikoliv však i na manželovu dílnu a krám v témž domě.
- Č. 4919. Prozatímní opatření povolením odděleného bydlení provede se proti manželci, který má dosud společný byt opustit, podle ustanovení § 349 ex. ř.
- O útratách exekučního provedení prozatímního opatření platí všeobecné předpisy o útratách exekučního řízení.
- Č. 5246. K povolení prozatímního opatření dle § 382 č. 8 ex. ř. postačí, osvědčí-li manželka, domáhající se odděleného bydliště, že je ohrožena na některém ze svých právních statků, jehož skutečné porušení bylo by zákonným důvodem k rozvodu ve smyslu § 109 obč. zák.
- Č. 6396. Na základě prozatímního opatření, povolujícího manželce oddělené bydliště (§ 382 č. 8 ex. ř.), nemůže se manžel domáhati na manželce, by opustila společnou domácnost.

Prozatímní výživné manželky.

Často se stává, že manžel odepře platit své manželce na její výživu a že jí vůbec žádné výživny neposkytuje. Tu může manželka zároveň v žalobě o rozvod nebo rozluku navrhnouti, aby jí její muž platil výživné po dobu sporu.

Nárok její opírá se o § 91 obč. zák., který zní: „Muž je hlavou rodiny. V této vlastnosti přísluší mu obzvláště právo vésti domácnost; avšak má také povinnost, aby poskytoval manželce podle svého jmění slušnou výživu a zastupoval ji ve všech případnostech.“

Jestliže manžel manželku svou vyžene nebo od ní odejde, porušuje tím ustanovení § 93 obč. zák., který stanoví:

„Manželům není nikterak dovoleno, aby zrušili o své újmě manželský svazek, třebas by byli spolu se o tom dohodli; nechť již tvrdí neplatnost manželství, nebo chtějí

provést rozluku manželství neb i jen rozvod od stolu a lože.“

Když tedy je manželce znemožněno sdílet s mužem jejím společnou domácnost, je manžel povinen dle § 91 obč. z. poskytovat jí slušnou výživu v penězích.

Návrh na prozatímní výživné může manželka podati zároveň se žalobou o rozvod, nebo zároveň se žalobou o alimenty u soudu sborového.

Jestliže však chce se manželka domáhati zatímního výživného pro děti, musí o to žádati u okresního soudu, v jehož obvodu manžel bydlí. Krajský soud není příslušným vyměřovati výživné pro děti.

Jak velké výživné má manžel své manželce platit, rozhodne soud podle volného uvážení se zřetelem ke jmění a k příjmům manželovým.

Snížení alimentů prozatímních.

Jestliže později by se zhoršily majetkové poměry manželovy, může se manžel domáhati toho, aby bylo mu sníženo výživné, vyměřené manželce prozatímním opatřením.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 355. Dohodli-li se dobrovolně rozvedení manželé o výživném, nelze povolit manželce, domáhající se později sporem zvýšení výživného, prozatímní opatření zvýšením výživného na míru zažalovanou.
- Č. 742. K žalobě manželky o alimenty na manžela, který svémocně zrušil manželské společenství, lze a to i bez zvláštního osvědčení nebezpečí, povolit prozatímní opatření odděleného bydliště a placení výživného.
- Č. 988. Manžel je povinen poskytovat manželce slušnou výživu bez ohledu na to, zda sama má jmění.
- K žalobě manželky o alimenty na manžela, který zrušil svémocně manželské společenství, lze prozatímním opatřením uložit manželce poskytování výživny, a manželka není nucena osvědčiti povšechné podmínky prozatímního opatření podle ex. řádu.
- Č. 1061. Ve sporu o zvýšení výživného nelze povolit prozatímní opatření poskytováním zvýšeného výživného, a to ani penězem, jež zavázaný byl uznal a jenž původně stanovený peněz převyšuje.
- Č. 1157. Slušná výživna ve smyslu § 108 a 117 obč. z. může býti vyměřena také v naturalích.
- Návrh na vydání dojné krávy jako prozatímní opatření nemá v zákoně (§§ 379, 381 a 382 ex. ř.) opory.
- Č. 1453. Dokud si manžel nevymohl povolení prozatímního odděleného bydliště, je povinen manželku živiti, byť i důvodně zrušil manželské společenství. I prozatímní výživné pro manželku musí býti výživným slušným, manželově majetku přiměřeným.
- Zalobkyně v žalobě o placení výživného žádala o povolení prozatímního opatření odděleného bydliště a placení výživného do skončení sporu a tvrdila, že žalovaný jí od sebe zapudil, jí k sobě přijati nechce, a žalovaný namítal, že žalobkyně jej i jeho děti ohrožovala na životě, a že byl oprávněn proto odepřít jí přijetí

Odpor.

Odpor se podá tehdy, když odpůrce nebyl již před vydáním usnesení vyslechnut. Odpor musí být podán do 14 dnů po doručení usnesení u toho soudu, který prozatímní opatření povolil. Podáním odporu nestaví se výkon opatření.

O návrhu na prozatímní usnesení rozhodnouti se může bez výsledku odpůrce. Tak učiní soudce, když návrh zamítne. V tom případě podati může navrhovatel stížnost do 8 dnů ode dne doručení usnesení. Jestliže však chce soudce návrhu vyhověti, obyčejně k výsledku stran o návrhu na prozatímní opatření ustanoví rok s tím, že bude se míti za to, že odpůrce s návrhem souhlasí, jestliže se k roku tomu nedostaví.

Po výsledku odpůrce rozhodne soud o návrhu usnesením. Když prozatímní opatření povolí, může odpůrce podati proti usnesení pouze stížnost do 8 dnů, kdežto odpor podati nemůže, ježto byl dříve o návrhu slyšen.

Předběžný výsledek o návrhu je tedy účelným proto, že odpadne jednání o odporu, který odpůrce také by mohl podati, kdyby o návrhu dříve nebyl slyšen. O podaném odporu musí se ústně jednat a rozhodnouti pak usnesením (§ 398 ex. ř.).

Dobře si všimnouti toho, že lhůta k podání rekursu obnáší 8 dní, kdežto k podání odporu 14 dní.

Stížnost proti prozatímnímu opatření.

O návrhu na prozatímní opatření rozhodne soud usnesením, jak právě bylo řečeno, kteréžto usnesení doručí oběma stranám. Proti tomuto usnesení mohou strany podat rekurs do 8 dnů ode dne doručení.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 867. Byl-li podán rekurs proti povolení prozatímního opatření a proti usnesení, kterým zamítnut byl odpor proti povolujícímu usnesení, nutno v prvé řadě vyříditi tento druhý rekurs podaný do usnesení vydaného k odporu.

Proti povolení prozatímního opatření podal odpůrce odpor i rekurs.

Č. 2209. Použil odpůrce ohrožené strany obou opravných prostředků, t. j. odporu i rekursu proti usnesení, povolujícímu prozatímní opatření, může v odporu uplatňovati námítky, o kterých bylo již k rekursu právoplatně rozhodnuto, pouze tehdy, podepřel-li je novými okolnostmi.

Č. 4265. Tím, že o odporu (§ 397 ex. ř.) právoplatně bylo rozhodnuto, stal se bezpředmětným rekurs do povolení prozatímního opatření.

do společné domácnosti a placení výživného. Žalovaný porušil ustanovení § 93 obč. z.

Č. 1778. Zžekla-li se manželka při rozvodu smírem proti manželi nároku na výživné, nelze jí povolití v pozdějším sporu o alimenty prozatímní opatření.

Č. 3968. Zhorší-li se později majetkové poměry manželovy, lze k jeho návrhu snížit výživné, vyměřené manželce prozatímním opatřením za sporu o rozluku.

Č. 4163. Tím, že manžel zrušil manželské společenství a odstěhoval se do jiného bytu, není ještě odůvodněn nárok manželky na výživné dle § 382 č. 8 ex. ř., není-li ochotna následovati manžela do nového bytu.

Č. 4470. Pohledávka manželky na placení výživného je pohledávkou peněžitou ve smyslu § 379 ex. ř. K povolení prozatímního opatření pro peněžitou pohledávku se nevyhledává, by dlužníkovo jednání bylo obmyslné, stačí, vychází-li nebezpečí, ohrožující vydobytí pohledávky, z takových jednání dlužníkových, která nejsou hospodářsky a právně nutná a účelna a zmenšují jeho jmění nebo je činí věřiteli nepřístupným.

V tomto případě manželka, odděleně žijící, žalovala manžela o placení výživného a domáhala se prozatímního opatření zákazem zcizení a zastavení manželova nábytku. Prozatímní opatření bylo povoleno.

Č. 4711. Ku povolení prozatímního opatření manželce, by manžel, exponovaný v cizině, byl donucen složití na soudě výživné pro nenarozené dítě a výlohy porodu, je příslušným soud posledního bydliště manželova v historických zemích.

Č. 5379. Je důvodem dle § 379 odst. 2. ex. ř. k povolení prozatímního opatření pro výživné manželčino, neodvádí-li manžel manželce drahotní příspěvek, který na ni dostává.

Obstávka dle § 379 odst. 3 ex. ř. je přípustná jen ohledně existenční pohledávky; nestačí možnost nároku (pohledávky) v budoucnosti.

Prozatímní opatření děje se vždy na náklad navrhující strany, což platí i ohledně útrat ve vyšších stolicích.

Č. 5845. Prozatímní výživné lze povolití i opuštěné manželce do právoplatného rozhodnutí sporu o její žalobě o přijetí do společné domácnosti, třebaž tu nebylo sporu o rozvod nebo rozluku.

Má-li v řízení o prozatímním opatření dovolací rekurs ve věci úspěch, může dovolací soud přezkoumati a měnit také výrok rekursního soudu o útratách a je návrh ohrožené strany, zvitězší ve druhé stoličce, na přisouzení útrat rekursních zamítnouti.

Č. 6247. I manželce odděleně žijící lze po případě přiznati prozatímním opatřením přiměřené slušné výživné, aniž by se vyhledávalo osvědčení ohrožení ze spoluzítí s manželem.

Č. 3695. Dle § 382 č. 8 ex. ř. lze se domáhati přijetí do společné domácnosti jen, jde-li o manžela ze společné domácnosti vypuzeného, nikoli však návrhu manželky, která, porušivši povinnosti § 92 a 93 obč. z., sama společnou domácnost opustila.

Do usnesení je oprávněn stěžovati si i ten, kdo jeho doručení nepřijal.

Opravné prostředky proti prozatímnímu opatření.

Proti povolení prozatímního opatření může odpůrce strany ohrožené podati

- a) stížnost i
- b) odpor.

Práva a povinnosti manželů ve sporu o rozvod.

Jak se mohou utvářeti majetkové poměry po skončeném sporu o rozvod, poučíti se můžeme z ustanovení § 1264 obč. zák., který zní:

„Bylo-li soudcovským rozsudkem uznáno na rozvod a nemá-li žádná, nebo má-li každá strana vinu na rozvodu, může jeden anebo druhý manžel žádati, aby svatební smlouvy byly prohlášeny za zrušené; při tom má se soud vždy pokusiti o narovnání (§ 108 obč. zák.). Je-li jedna strana bez viny, má táž na vůli žádati pokračování nebo zrušení svatebních smluv, anebo podle okolností přiměřenou výživu.“

K tomu třeba ještě uvésti dvorský dekret ze dne 4. května 1841, č. 531 Sb. z. s., který dosud platí a který stanoví:

„Nastal-li rozvod z viny obou manželů, nemá manželka zpravidla nároku na slušnou výživu, ponechává se však soudci, aby k žádosti její od případu k případu po uvážení všech poměrů a důvodů slušnosti, které pro ni mluví, výminečně manžela přidržel k poskytování slušné výživu manželce.“

Narizení pak dvorské válečné rady ze dne 7. července 1847 F. 906 Sb. voj. zák. č. 32 ustanovuje:

„Z rozsudku nebo narovnání o rozvodu plynoucí závazek poskytovat výživu přestává smrtí zavázaného a další snad nějaký nárok dlužno uplatňovati zvláště proti pozůstalosti.“

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 5225. Jde o zápůjční žalobu vlastnickou, žaluje-li majitel domu manželku rozvedeného a vystěhovavšího se nájemníka jako osobitelku nájemního práva manželova. Pořad práva je tu přípustným.

Č. 5332. Manželka povinného vyklizením není oprávněna domáhati se odkladu exekuce, pakli manžel v době návrhu na odklad exekuce bydlel v bytě, o jehož vyklizení jde.

Pokračování v nájemném poměru ve smyslu § 6 (2) zákona na ochranu nájemců předpokládá trvání nájemního poměru v době, kdy manžel opustil společnou domácnost.

Č. 5620. Zákon neuvádí oprávněné osoby výčetmo, nýbrž chrání každého, kdo požívá bytu, o jehož vyklizení jde, na základě nějakého právního důvodu.

Ochrana přísluší též rozvedené a později rozloučené manželce ohledně části původně společného bytu, kterou jí byl manžel přepustil až do právoplatného rozhodnutí sporu o rozvod.

Č. 5818. Odklad exekuce vyklizením. Výhod zákona ze dne 31. března 1925 č. 51 sb. z. a n. může se nájemník po případě již předem vzdáti.

Č. 4862. Ve sporu o rozvod (rozluku) je majetkoprávní nároky, nezdařil-li se smír, poukázati na pořad práva. Pořadu práva však není

na závadu, že se pokus o smír nestal a nebylo vysloveno, že majetkoprávní nároky odkazují se na pořad práva.

Vyhověli-li soud první stolice žalobě o zrušení smlouvy, neuzevaným namítaného vzájemného závazku žalobcovy, nelze žalovanému uváděti tuto okolnost v dovolání do rozsudku odvolacího soudu, kterým k odvolání pouze žalobcovy byla připojena k rozsudku prvního soudu vkladní doložka.

V tomto případě manželství stran bylo rozsudkem rozvedeno z viny obou stran. Žalobou pak domáhala se manželka jednak zrušení svatebních smluv, jednak, by na základě rozsudku o této žalobě při ideální polovici žalovaného k nemovitosti čp. 13 bylo vloženo právo vlastnické pro žalobkyni.

Žaloba o alimenty po rozvodu.

Do provedeném rozvodě přísluší manželce alimenty dle § 1264 obč. z. jen tehdy, když na rozvodu nemá viny. Kdyby uznáno bylo na rozvod pouze z viny manželky, nemá manželka nároku na alimenty vůbec. Uznáno-li rozsudkem na rozvod z viny obou stran, záleží to na uvážení soudu, zdali manželce alimenty patří, jak je uvedeno v citovaném dv. dekretu. Při tom snad naskytnutí by se mohla pochybnost, jaký význam mají v tomto dekretu obsažená slova: „od případu k případu“, zdali totiž by se měla podati žaloba pro každý jiný případ zvlášť a zdali by alimenty přestaly, kdyby dotyčný případ pomínil, ku př. nemoc manželky, neb její nezaměstnanost. Slova ta však dlužno vykládati tak, že soudcovskému uvážení je ponecháno, zdali v jednotlivém případě, přihlížeje ku zvláštním okolnostem jeho (stupni viny obou manželů a majetkovým poměrům), jejich nemluví důvody slušnosti pro to, by rozvedenému manželce přiznáno bylo výživné.

Dlužno doložiti, že nejedná se v tomto případě o placení alimentů dle zákona, neboť dle § 1264 obč. z. vinná manželka zákonného nároku na alimenty nemá, nýbrž přičknují alimentů ponechává onen dv. dekret pouze uvážení soudce a proto také nelze tu povolití prozatímní opatření dle § 382, č. 8. ex. ř.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 259. Uznáno-li na rozvod z viny obou manželů, nemá manželka zákonného nároku na výživné a nemůže, domáhajíc se výživného dle dv. dekr. ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s. žádati k jeho zajištění za prozatímní opatření.

Č. 397. Smlouva, kterou snoubenec slibuje snoubence pro případ sňatku bezúplatný majetkový prospěch, je smlouvou svatební.

Ustanovení § 1247 obč. z. lze použítí jen o darech menšího rozsahu, určených výhradně manželce k použití, nikoliv však o bezúplatném poskytnutí majetkových výhod, jichž účelem jest ulehčiti náklady manželského spoluzítí nebo zaopatření manželku pro případ zrušení manželského společenství. Není-li žádná strana nebo jsou-li obě vinný rozvodem, je ponecháno manželům, chtějí-li svatební

- smlouvy zachováti v platnosti nebo mají-li smlouvy ty k žádosti i jen jednoho z nich býti zrušeny. Při rozhodování o žádosti hledí soudce zejména ke stupni zavinění a k majetkovým a výdělečným poměrům stran.
- Č. 443. Ve smlouvě svatební lze vzdáti se práva, požadovati dle § 1264 obč. zák. zrušení svatební smlouvy.
Zruší-li se dle § 1264 obč. z. svatební smlouva, vrátí manžel manželci, co od něho kdysi dle smlouvy obdržel, bez ohledu k tomu, co na hodnotě v mezích přibýlo neb ubylo.
- Č. 466. Bylo-li k žalobě manželky o rozvod manželství z manželovy viny a o výživné uznáno na rozvod manželství z obapolné viny manželů, je na procesním soudu, by sám od sebe si položil a rozřešil otázku, zda manželce nepřísluší výživné dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s.
(Manželka totiž jednou žalobou domáhala se rozvodu a placení alimentů.)
- Č. 606. Ujednáno-li smírem při rozvodu, že vymíněné manželčino výživné má stoupati se zvýšením manželova služného, se kterým pro stoupající drahotu strany počítaly, nemůže manželka za nezměněného manželova služného domáhati se zvýšení výživného pro stoupající drahotu.
- Č. 640. Při určování výše výživného, k němuž je státní zaměstnanec po zákonu povinen, nelze plně započísti mimořádné příplatky za dočasnou službu mimo trvalé působišťe zaměstnancovo (na Slovensku).
- Č. 723. K žalobě o výživné manželky na manžela, z jehož viny bylo manželství rozvedeno, lze přisouditi pouze výživné ode dne žaloby o alimenty, nikoliv ode dne rozvodu, a to s úroky ode dne téže žaloby.
Z pojmu výživného plyne, že ho pro minulost požadovati nelze, neboť jím mají býti ukojeny aktuální potřeby osoby oprávněné, která přece v minulosti musila býti nějak živa. Míneha tu může býti toliko výživa přítomná a budoucí, počínaje ode dne podání žaloby o výživné a nelze tedy žádati alimentace minulé. Náhrady nákladů za výživné minulé, učiněné osobou třetí, mohla by se tato osoba třetí domáhati dle § 1042 obč. z.
- Č. 1472. Uznáno-li k žalobě manželky, domáhající se rozvodu z viny manželovy a výživného, na rozvod z viny obou stran, dlužno i bez manželčina návrhu vzíti na přetřes a rozhodnutí otázku, zda přísluší jí výživné podle dv. dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s.
- Č. 1583. Manžel není povinen poskytovat rozvedené manželce peníze na zařízení domácnosti. Soud může použiti zásady § 273 c. ř. s. pouze tehdy, nemůže-li získati podklad pro rozhodnutí o výši plnění nabízenými důkazy buď vůbec anebo s nepoměrnými obtížemi.
Při stanovení výše výživného nelze bez dalšího přihlížeti k sociálnímu postavení manželovy.
- Č. 2428. Hlediska rozhodná při výměře výše výživného manželky dle dv. dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s.
- Č. 5833. Manžel je povinen vydati manželce kromě toho, co je jí povinen na výživě platiti, drahotní přídavky, poskytované mu pro ni zaměstnavatelem, a to i za dobu minulou.
- Č. 3241. Nežádala-li nezletilá manželka, uzavírajíc bez souhlasu zákonného zástupce a schválení poručenského soudu při dobrovolném rozvodu smír, od manžela výživného, nevzdala se tím platně nároku na ně. Předpisu § 1264 obč. z. a dvorního dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s. nelze použiti při rozvodu dobrovolném.

- Č. 5498. Nárok manželky dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s. jest uplatňovati pořadem práva.
- Č. 6500. Proti exekuci manželky pro výživné je manžel oprávněn uplatňovati žalobou podle § 35 ex. ř. podstatně zhoršení svých majetkových poměrů.

Který soud je příslušným rozhodovati o žalobě na alimenty.

Rozhodovati o žalobě o alimenty přísluší okresnímu soudu nebo krajskému soudu podle toho, kde má žalovaný manžel své stálé bydliště a podle výše hodnoty sporného předmětu.

Podle výše zažalovaných alimentů řídí se věcná příslušnost soudu. Okresní soud rozhoduje o sporech do výše 5000 Kč.

Přesahuje-li hodnota sporného předmětu 5000 Kč, náležejí spory před sborový soud.

U sborového soudu rozhoduje samosoudce spor do výše 20.000 Kč, kdežto spory přes 20.000 Kč patří před senát.

U alimentů hodnota předmětu sporu vypočítává se dle § 58 j. n. tak, že roční dávka čítá se desateronásobně. Ku př. žalobkyně domáhá se placení alimentů měsíčně 300 Kč. Tento obnos násoben dvanácti, činí 3.600 Kč, což je roční dávka, která násobena deseti, obnáší 36.000 Kč. V tomto případě tedy předmět sporu má hodnotu 36.000 Kč a proto by byl projednáván před senátem, ve kterém zasedají tři soudcové.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 3163. Nastoupením služby válečné a upadnutím do zajetí nebylo pozbyto původního bydliště.
- Č. 3221. Dojížděním na dovolenou a zotavenou nebylo ještě založeno bydliště.
- Č. 3814. Otázka, zdali je tu bydliště ve smyslu § 66 j. n., jest otázkou dílem skutkovou, dílem právní.
Nepřihlásiv policejné pobytu, dal meškající na jevo, že nemíni založiti bydliště.
- Č. 4040. Domáhá-li se manželka na manželi placení výživného na základě smíru, není výlučně příslušným soud sborový, nýbrž řídí se věcná příslušnost dle výše žalobního nároku. Ostatně nárok manželčin na výživné sám o sobě je nárokem ryze majetkoprávním.
- Č. 4917. Určení příslušnosti pro spor, kterým manželka, jejíž manželství bylo soudy historických zemí rozloučeno, domáhá se nové úpravy výživného proti manželovi, majícímu bydliště na Slovensku.
- Č. 6044. Otázka, zda spor náleží před samosoudce či před senát, není otázkou příslušnosti soudu, nýbrž otázkou obsazení soudu (§ 477 č. 2 c. ř. s.). Projednával-li samosoudce, ač věc patřila před senát, je řízení před samosoudcem zmatečné, počínaje prvním ústním líčením.

Žaloba má obsahovati také potřebné údaje, podle kterých bylo by možno posouditi, zdali a kterého ze tří případů uvedených v §

55 j. n. je použití a zda věc náleží před samosoudce či před senát. Žalobce je povinen žalovanému náhradou útrat, které svým neurčitým, nepravdivým přednesem zavinil, že ústní líčení konáno před samosoudcem, ač věc patřila před senát.

Č. 6305. Otázka, zda věc náleží před samosoudce či před senát, není otázkou příslušnosti, nýbrž obsazení soudy (§ 477 č. 2 c. ř. s.). Řízení před samosoudcem je zmatečným pouze ohledně úkonů, které samosoudce nemohl platně předsevzít.

Kdy může být žaloba o alimenty spojena se žalobou o rozvod nebo se žalobou o rozlukou?

Dle § 76 jur. n. rozhodovati o žalobě na rozvod anebo na rozlukou je příslušným sborový soud, v jehož obvodě měli manželé své poslední společné bydliště a není-li ho, dle § 100 j. n. obecný soud žalobce, po případě zemský soud civilní v Praze.

Žalobu o alimenty možno podati u soudu, u kterého má žalovaný svůj obecný soud, totiž u soudu, v jehož obvodě má manžel trvalé své bydliště.

Alimentační žaloba manželky může být spojena se žalobou o rozvod anebo se žalobou o rozlukou, je-li tu věcná i místní příslušnost. Spojení takovému se říká kumulace žalob.

Jestliže tedy v obvodu téhož soudu měli manželé poslední společné bydliště nebo je-li tu příslušnost dle § 100 j. n. a manžel v obvodu téhož soudu má stále bydliště, může manželka u tohoto soudu zároveň se žalobou o rozvod anebo rozlukou podati také hned žalobu o alimenty. Není-li tomu tak, musí být žaloba o rozvod anebo o rozlukou podána u soudu posledního společného bydliště manželů, kdežto žalobu o alimenty dlužno podati u soudu bydliště manžela.

Jestliže manžel podal žalobu o rozvod anebo rozlukou, může manželka u téhož soudu, není-li odůvodněna příslušnost jiná, podati žalobu alimentační, ale jen jako žalobu navzájem dle § 96 jur. n., jsou-li tu všechny její podmínky a rozepře ty mohou se pak spojit ke společnému projednávání, předpokládaje ovšem, že je tu stejnost řízení, podmínka to, která může nastati jen při rozvodu.

Druh řízení ve věcech rozvodových a alimentačních je stejný a není závady, aby obě věci byly kumulovány.

Řízení rozlukové, jsouc ovládáno zásadou vyšetřovací, tvoří proti pravidelnému řízení sborového soudu zvláštní druh řízení.

Je-li dovolaný soud pro jeden z kumulovaných nároků nepřislušným, soud žalobu o tomto nároku pro ne-

příslušnost odmítne, a to hned při vyřizování žaloby, nebo jestliže to opomenul a nařídil rok, může tak učiniti jen na námítku včas ohlášenou. Nezhojitelnou může být jen nepřislušnost věcná a to je možno toliko v tom případě, když nárok alimentační obnáší nejvýše 5000 Kč a patří proto před okresní soud.

Platí-li pro každý z obou nároků jiné řízení, když totiž žaluje se na rozlukou a o alimenty, vrátí soud žalobu k separaci dle §§ 84, 85 a 226, odst. 3. c. ř. s. a jestliže žalobce neuposlechne, vrátí se mu žaloba s odůvodněním, že neodstraněná formální vada zabraňuje kladnému vyřízení žaloby (§ 84 c. ř. s.), nebo že ji činí nezpůsobilou k ustanovení roku (§ 230, odst. 2. c. ř. s.). Může se ovšem státi, že soud provede řízení o žalobě alimentační zároveň se řízením rozlukovým, ale to nezakládá zmatečnost (§ 477 c. ř. s. a contr.), ačkoliv je tu různý druh řízení, avšak může to způsobiti podle okolností vadu nebo neúplnost řízení dle § 496, č. 2. nebo 3. a § 503, č. 2. c. ř. s., proti čemuž možno pak použití opravných prostředků.

Jestliže alimentační nárok dle své výše patří před senát, nesmí samosoudce přijmouti ho kumulovaného v žalobě o rozvod anebo rozlukou, nýbrž musí jej odkázat k samostatnému podání a zavede řízení jen o věci rozvodové nebo rozlukové, jinak by ve věci alimentační nastala zmatečnost dle § 477, č. 2. c. ř. s. pro nezákonné obsazení soudu.

Patří-li však alimentační nárok dle své výše před samosoudce, zavede samosoudce ovšem řízení také o něm.

Kdyby senát provedl řízení o žalobě celé, ač buď alimentační žaloba dle své výše anebo žaloba manželská pro nedostatek devolvačního návrhu, nebo i obě žaloby náleží před samosoudce, tu nelze pokládati to za nezákonné obsazení soudu a nebylo by řízení zmatečným dle § 477, č. 2. c. ř. s. Hodnota sporu při alimentaci činí dle § 58 j. n. desateronásobek ročního příspěvku v žalobě žádaného. Přesahuje tedy 5000 Kč, žádá-li se ročně více nežli 500 Kč, tudíž měsíčně více nežli 41 Kč 66 $\frac{2}{3}$ h, takže za nynějších hospodářských poměrů bude příslušným k žalobě o alimenty skoro vždycky sborový soud, poněvadž okresní soud je věcně příslušným pouze tehdy, když hodnota sporného předmětu není vyšší nežli 5000 Kč.

Senát pak je příslušným pro žalobu alimentační tehdy, když obnos její dle § 58 j. n. vypočítaný činí více nežli 20.000 Kč, kdežto pro věc manželskou je příslušným jen, když strany před prvním usnesením průvodním navrhnou, aby spor manželský rozhodoval senát.

V hořejším smyslu vyznělo vyjádření nejvyššího soudu dle výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 10. června 1925, č. 26579/25 obsažené ve výnosu presidia vrchního zemského soudu v Praze ze dne 17. června 1925 Pres 116,

1/25

ve kterém je ovšem také rozvedeno zevrubné odůvodnění.

Žaloba o alimenty u sborových soudů musí být podána advokátem.

Žaloba o alimenty u sborových soudů musí se podati pouze advokátem, neboť § 27 c. ř. s. předpisuje:

„Před sborovými soudy první stolice, před samo-soudci, kteří jsou povoláni u těchto sborových soudů k výkonu pravomoci soudní podle § 7a) j. n. a přede všemi soudy vyšší stolice musí se dáti strana zastupovati advokáty.

Předpis tento nevztahuje se k řízení první stolice ve věcech manželských a k prvnímu roku.“

Jestliže si chudá strana opatří vysvědčení nemajetnosti, může žádati o povolení práva chudých a ustanovení advokáta. Soud procesní povolí právo chudých s advokátem, zašle usnesení o tom advokátní komoře, která ustanoví advokáta k podání žaloby a vyrozumí o tom chudou stranu. Je věcí chudé strany, aby hned dostavila se k advokátu, který jí byl ustanoven zástupcem chudých a vysvětlila mu, proč chce žalovati, aby advokát mohl podati žalobu.

Chudá strana nemůže žádati, aby s ní u soudu sepsána byla žaloba o alimenty, nýbrž, jak právě uvedeno, může jen žádati za povolení práva chudých s advokátem. Proto také nemůže chudá strana se zřetelem k ustanovení § 27 c. ř. s. žádati, aby s ní okresní soud sepsal protokolárně žalobu o alimenty, nýbrž okresní soud může s chudou stranou protokolárně sepsati žádost za povolení práva chudých s advokátem a zašle žádost tu příslušnému soudu procesnímu, který pak povolí právo chudých s advokátem.

Okresní soud se zřetelem k § 27 c. ř. s. není oprávněn sepsovati protokolární žalobu o alimenty nebo i jinou žalobu, patřící před sborový soud, a zasílati ji procesnímu soudu.

Také ovšem nemůže okresní soud sepsovati se stranou protokolární žalobní odpověď ve sporech, patřících před soud sborový.

Žalobu o alimenty, příslušející před sborový soud musí tedy podati advokát.

První rok. Lhůta k podání odpovědi na žalobu.

Když taková žaloba soudu dojde, ustanoví soud první rok, ke kterému obešle obě strany a žalované straně doručí také jeden stejnopis žaloby.

Při prvním roku jedná se pouze o smír, nebo žalovaná strana ohlásí formální námitky, načež soud povolí žalované straně lhůtu k žalobní odpovědi. Když pak žalobní odpověď v čas je podána, ustanoví soud rok k ústnímu jednání.

Platí tu obdobné předpisy, jak je uvedeno při žalobě o rozvod.

Obě strany ovšem musí tu být zastoupeny advokáty.

Jen při prvním roku může žalovaná strana sama jednat bez advokáta. Jestliže však chce se dáti zastoupiti při prvním roku, musí se dáti zastoupiti a d v o k á t ě m a nedostačí, poslati za sebe jiného zmocněnce, který advokátem není. Stává se někdy, že k prvnímu roku dostaví se zmocněnec, který advokátem není a vykáže se písemnou plnou mocí. Poněvadž strana není tu zastoupena advokátem, navrhne žalobce vydati rozsudek pro zmeškání. Avšak v tomto případě soud návrh na vydání rozsudku pro zmeškání zamítne a ustanoví nový první rok, k němuž obešle znovu stranu žalovanou s poučením, že se musí dostaviti buď sama osobně nebo dáti se zastoupiti advokátem, jinak že ji stihnou následky zmeškání. Kdyby pak žalovaná strana poslala za sebe k prvnímu roku zase zmocněnce, který není advokátem, byl by proti ní k návrhu strany žalující vydán rozsudek pro zmeškání.

Má-li žalovaná chudá strana vysvědčení nemajetnosti, může žádati, aby jí povoleno bylo právo chudých s advokátem, který pak žalobní odpověď napíše a podá. Jestliže chudá strana nebydlí v místě krajského soudu, může žádati u okresního soudu, aby s ní byla sepsána žádost za povolení práva chudých s advokátem, kteroužto žádost okresní soud zašle příslušnému soudu sborovému.

O sepsání žalobní odpovědi u okresního soudu žádati se nemůže.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 2683. Dostaví-li se ve případech § 29 za stranu jiný plnomocník než advokát, nelze vydati rozsudek pro zmeškání, nýbrž dlužno postupovati podle § 185 c. ř. s.

Útraty sporu o alimenty.

Dle § 41 c. ř. s. je povinna strana, která ve sporu úplně podlehla, zaplatiti svému odpůrci všechny náklady vedením rozepře způsobené.

Dle § 43 c. ř. s. jestliže každá strana částečně zvítězí a částečně podlehne, buďte náklady vzájemně zrušeny nebo poměrně rozděleny.

Často se stává, že manželka žaluje příliš vysoké výživné a rozsudkem se jí přiřkne na alimentech mnohem nižší obnos nežli jakého se žalobou domáhala. V takovémto případě je spravedlivým, když na útratách sporu přiřkne se jí pouze dle § 43 c. ř. s. obnos, odpovídající přisouzené výši výživného.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 6044. Žalobce je povinen žalovanému náhradou útrat, ježto svým neurčitým, nepravdivým přednesem zavínil, že ústní líčení konáno bylo před samosoudcem, ač věc patřila před senát.

Práva a povinnosti manželů po rozluce.

Pro úvahu, jak se mohou utvářeti majetkové poměry manželů po rozluce, směrodatným je § 1266 obč. z., který má toto ustanovení:

„Je-li rozlučka manželství povolena na žádost obou manželů pro jejich nepřekonatelný odpor, svatební smlouvy, pokud o tom nebylo učiněno narovnání, zaniknou pro obě strany.

Je-li na rozlučku manželství uznáno rozsudkem, náleží nevinnému manželovi jen plné zadostiučinění, nýbrž od okamžiku uznání na rozlučku vše, co mu bylo ve svatebních smlouvách vymíněno pro případ přežití. Jmění, při němž tu bylo společenství statků, rozdělí se jako při smrti a právo z dědické smlouvy zůstane vyhrazeno nevinnému na případ smrti. Na zákonnou dědickou posloupnost nemůže si rozloučený, třeba nevinný manžel činit nárok.“

Alimenty po rozluce.

Stává se také, že manželé nejsou dohodnuti o výživě a že manžel podá proti své manželce žalobu na rozlučku, nebo že manželka žaluje hned na rozlučku.

Když pak soud uzná na rozlučku rozsudkem, nastane spor mezi manžely o alimenty. Nárok na alimenty může manželka opíratí tu o ustanovení § 1266 obč. zák. Avšak v tomto paragrafu vůbec nevyskytuje se ani slova o výživě, alimentech a to proto, že o výživném, neboli alimentech může se jednatí pouze mezi manžely neb manžely rozvedenými, tedy v případech, kde manželství nebylo ještě zrušeno. Vždyť nárok na alimenty manželky zakládá se na § 91 obč. zák., dle kterého manžel je povinen poskytovatí manželce slušnou výživu podle svého jmění a

nemůže se tudíž ustanovení toto vztahovati na manžely rozloučené, neboť manželka po rozluce se stává proti bývalému svému muži osobou docela cizí, ježto manželství se rozlukou vůbec zrušuje. Proto nemůže se domáhati z tohoto důvodu výživného v pravém slova smyslu, nýbrž může na placení výživného žalovatí jako zadostiučinění dle § 1266 obč. z.

Zadostiučinění však přísluší pouze manželce, která nemá vůbec žádné viny na rozluce.

Z toho plyne, že příspěvku na výživu může se s úspěchem domáhati pouze manželka nevinná, kdežto manželka, u které uznáno bylo na rozlučku z její viny nebo z viny obou stran, nemá žádného nároku na alimenty. Rovněž nemůže uplatňovatí nároku na alimenty manželka, když při rozluce bylo v rozsudku uznáno, že na rozluce nemá žádná strana viny, což obyčejně bývá, když manželka se stane choromyslnou a manžel dosáhne rozluky pro duševní chorobu ženinu ve smyslu § 13, lit. g) zákona rozlukového, neboť vychází se tu z názoru, že jen manžel, který je na rozluce vinen, je povinen k zadostiučinění, kdežto při rozluce manžel nevinný nemusí alimentů platití. Manželky často vyslovují obavu, zdali smír, uzavřený mezi manžely při dobrovolném rozvodu, při kterém se manžel zavázal platití manželce výživné, platí také po rozluce. Smír takový platí, neboť smír o výživném je podle své právní povahy smlouvou o nárocích soukromoprávních, kterou byl dřívější zákonný nárok manželčiny na výživu (§ 91 obč. z.) změněn v nárok smluvní.

Nastala tu novace podle §§ 1376. a 1377. obč. zák. Manželka má nyní nárok na placení ujednaných alimentálních příspěvků nikoliv už na základě zákona, nýbrž na základě smlouvy (§ 1377 obč. z.). Dokud tato smlouva trvá a nebyla zrušena buď srovnalou vůlí stran nebo výrokem soudcovským, dotud trvá povinnost žalobcova, aby smlouvu plnil.

Rozsudek, kterým vyslovena rozlučka manželství z viny manželky, sám o sobě ještě nezrušuje dříve ujednaného smíru o placení výživného manželce.

Kdyby manžel nechtěl takové výživné, ku kterému se při rozvodě smírem zavázal, platití, musel by se domáhati především odklizení smíru žalobou a ve sporu by bylo pak mimo jiné rozebíratí a řešití otázky, jaký úmysl strany při uzavření smíru měly, měl-li býti smírem založen závazek manželův i pro případ rozluky, znal-li manžel již v prvním sporu o rozvod, který skončil dobrovolným rozvodem poklesky manželčiny, z nichž později se rozluky domohl, jaký význam by to mělo pro jeho smluvní zá-

vazek. Viz rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 13. ledna 1927 Rv II 709/26.

Proto, aby se strany vyhnuly nedorozumění a sporu, v protokole o smír výslovně prohlašují, že smír ten uzavírají pro případ rozvodu i rozluky. Pak nemůže manžel namítati, že smír o alimentech uzavřel s manželkou, kdežto po rozluce že není povinen výživné jí platiti, poněvadž už jeho manželkou není, nýbrž osobou cizí, a že dle § 91 obč. z. výživné se platí pouze manželce.

Po rozluce při sporu o alimenty nelze žádati prozatímní opatření na prozatímní výživné do skončení sporu, poněvadž po rozluce nejsou strany již manžely ve smyslu § 382, č. 8. ex. ř.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 79. Cizoložství, kterého se dopustila manželka po právoplatném soudním rozvodu pouze z viny manželovy, nemá v zápětí zánik jejího nároku na výživu dle § 91 obč. z.
- Č. 1184. Předpisu § 382 č. 8 ex. ř. nelze použití, bylo-li manželství již rozloučeno, třebaž z viny odpůrce návrhovatelky.
- Č. 1705. Uznáno-li na rozlukou s tím, že ani toho ani onoho manžela nestihá vina na rozluce, nemá rozloučená manželka proti bývalému manželovi nároku na výživné.
- Č. 2896. Rozloučeno-li manželství jen z viny manžela, náleží manželce výživa přiměřená její nutné potřebě a stavu jmění bývalého manžela. Nárok dle § 1266 obč. zák. nespočívá v § 91 obč. z. a nelze ho srovnati s nárokem na výživu dle § 796 obč. zák. a také nelze vzítí zřetele na § 19 rozl. z. Rozlukou přestává nárok manželky na drahotní přídatky, pro manželku vyplácené.
- Č. 3564. Manželka, jejíž manželství bylo bez předchozího rozvodu rozloučeno za platnosti novely o právu manželském, nemá podle § 19 rozl. z. proti manželovi nároku na výživné.
Dvorský dekret ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s. neplatí při rozluce manželství.
Z toho, že bývalý manžel poskytuje rozloučené manželce z ochoty výživné, nemůže manželka dovozovati pro sebe žádných práv.
- Č. 3577. Jde-li o manželství rozloučené po vydání rozlukového zákona bez předchozího rozvodu, nelze použití § 19 rozl. zák.
Dv. dekretu ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s. nelze užití na manželství rozloučená.
- Č. 3787. Ujednali-li rozloučení manželé výživné definitivně již za platnosti rozlukového zákona, třebaž manželství bylo již před tím rozvedeno, nemohou se domáhati změny výživného na základě § 19 rozl. zák.
- Č. 3861. Nebylo-li při rozluce uznáno na vinu žádného z manželů, nemůže manželka požadovati na manželi výživného.
- Č. 4006. Byla-li rozluka provedena v cizozemsku dle předpisů tamního hmotného práva, jest i při rozhodování o výživném rozloučené manželky použití cizozemského práva.
Vyživovací nárok rozloučené manželky dle říšsko-německého práva.
- Č. 4402. Náhradní nárok manželky nesahá za hranice § 91 obč. zák., ba nesmí s ním býti ani zcela ztotožňován. Nemůže býti požadován za dobu minulou, ovšem lze odsouditi k dávkám, které dospějí

teprve po vydání rozsudku. Manželka nemůže se dovolávatí okolností, že jí živil její otec. Nárok dle § 1266 obč. z. sám o sobě se nepromlčuje, ale ovšem nárok na jednotlivé dávky.

Č. 5484. Předpisu § 19 rozl. zák. nelze použití na manželství, která byla rozvedena až za platnosti rozlukového zákona.

Manželka nemůže se domáhati zvýšení výživného, ujednaného smírem při rozvodu vzhledem k okolnostem, se kterými mohla a měla počítati již při uzavření smíru.

Č. 5719. Manžel není povinen platiti manželce výživné, bylo-li manželství rozloučeno bez jeho viny.

Č. 5940. Paragrafu 19. rozl. zák. nelze užití na dohody o výživném, sjednané po účinnosti zákona rozlukového. Uzavřen-li smír o výživném ve prospěch rozvedené manželky, nebyla platnost jeho dotčena pozdější rozlukou podle § 15 a 16 rozl. zák., ku které manželka svolila s výslovnou výhradou svého nároku na výživné, manžel proti výhradě té nic nenamítal, aniž si stěžoval do usnesení o rozluce, do kterého byla pojata výhrada o výživném.

Změnitelnost smíru o výši výživného manželky tkví v úmyslu stran, v jejich ohledech na poměry, jakož i v tom, zda měly strany změnu uvážiti, když jí očekávaly nebo očekávati měly. Otázka zavinení nepřichází tu v úvahu. Pokud nelze vzítí zřetele k pozdějšímu sňatku rozloučeného manžela. Bylo-li výživné stanoveno určitým procentem příjmů manželových, může procentuelní snížení výživného zakládati jen takové zmenšení příjmů, které je pro manžela citelnější, nežli pro manželku snížení výživného.

Zvýšení alimentů.

Před platností rozlukového zákona dohodli se manželé při rozvodu o výši alimentů, která však nastalou drahotou a změněnými poměry poválečnými ukázala se nízkou nebo vysokou, obyčejně nízkou.

Pro takové případy má rozlukový zákon ustanovení v § 19, který zní:

„Ujednání stran a rozhodnutí soudní podle §§ 106 a 108 obč. zák. zůstávají v platnosti, pokud se strany nedohodnou jinak. Z důležitých důvodů může kterýkoliv z rozloučených manželů žádati za nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva.“

V důvodové zprávě k návrhu rozl. zákona se k § 19 uvádí výslovně:

„Předpis tento jeví se nutným v přední řadě na ochranu strany hospodářsky slabší. Bývá jí zpravidla manželka, odkázána na alimenty mužovy. Při dosavadních rozvodech sotva kdo pomýšlel na možnost rozluky. Přeměna rozvodu v rozluku nemá míti za následek, aby žena nevinná zbavena byla rázem alimentů, které jí, aspoň částečně usnadňují život a chrání ji před mravním úpadkem. Příště bude arci věci manželů, aby již při rozvodech mysleli na možné důsledky tohoto zákona.“

„Důležitými důvody“, pro které dle osnovy má býti přípustna změna majetkových ujednání, budou jednak

znovuprovdání ženy, o niž starost přechází na druhého manžela, jednak podstatná změna majetkových poměrů stran."

Z této důvodové zprávy je patrné, že ustanovení § 19 rozl. zákona vztahuje se pouze na manželství, která byla rozvedena před vydáním rozlukového zákona.

Proto manželé, uzavírajíce nyní při rozvodech smír o výživném, vyhražují si ve smíru zvýšení nebo snížení ujednaných alimentů pro případ, že by příjmy manželovy se podstatně zvýšily nebo snížily a za podstatnou změnu stanoví 10% nebo 15%.

Otázkou je, jaká je hodnota předmětu sporu při žalobě o zvýšení alimentů. Dlužno za to míti, že předmět sporu tvoří rozdíl mezi výší ujednaných alimentů a mezi výší nově zažalovaných vyšších alimentů. Ku př. bylo-li ujednáno výživné měsíčně 300 Kč a žaluje se nyní na placení alimentů 400 Kč, činí předmět sporu rozdíl 100 Kč měsíčně, tedy ročně 1200 Kč, což násobeno deseti obnáší 12.000 Kč, takže by o takové žalobě rozhodoval u sborového soudu samosoudce a nikoliv senát.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 556. Zavázal-li se manžel smírem při dobrovolném rozvodu platiti manželce určité výživné, může se manželka za změněných poměrů domáhati jeho zvýšení, třebaš bylo smírem zvýšení vyloučeno. Zásady § 19 rozl. zák. je použití i pokud jde o manželé rozvedené.
- Č. 695. Ustanovení § 19 zák. rozlukového platí jen tehdy, když manželství před vydáním tohoto zákona rozvedené po jeho vyhlášení bylo rozloučeno.
- Č. 1184. Předpisu § 382 č. 8 ex. ř. nelze použiti, bylo-li manželství již rozloučeno, třebaš i z viny odpůrce navrhovatelky.
- Č. 1317. Tím, že rozvedení manželé ujednali se na určitém výživném, na jehož výši měly býti pozdější změny majetkového stavu toho kterého manžela bez vlivu, odpoutal se nárok naň od majetkového stavu manželova.
Tím, že zavázaný, nejsa úmluvou k tomu povinen, platil výživné v korunách československých, nevzal ještě na sebe závazek platiti i nadále v této měně.
- Č. 1580. Zkoumaje, zda jsou tu „důležité důvody“, by byly znova uspořádány majetkové poměry manželů (§ 19 rozl. z.) má soud přihlížeti k majetkovým a výtěžným poměrům obou manželů.
- Č. 1595. Má-li manželka sama dostatek vlastních prostředků na výživu, nemůže se domáhati nového spořádání majetkových poměrů (výživného) ve smyslu § 19 rozl. z.
- Č. 1744. Clausula rebus sic stantibus, uvolil-li se manžel smírem platiti výživné manželce, rozvedené pouze z její viny.
V roce 1904 zavázal se manžel platiti své manželce výživné měsíčně 40 K, ačkoliv rozsudkem pro zmeškání manželství rozvedeno bylo z viny manželčiny. Manželka podala v roce 1921 žalobu na placení výživného měsíčně 300 Kč a soud žalobě vyhověl. Obrana manželova, že věc byla v roce 1904 smírem odbyta, není odůvodněnou dle § 1389 obč. z., poněvadž soudní smír nelze vztahovati na případy, na které strany při jeho uzavírání nemohly myslet.

- Č. 2050. Zřekla-li se manželka při rozvodu před vydáním rozlukového zákona proti manželci nároku na výživné, není vyloučeno, by za podmínek § 19 rozl. zák. nedomáhala se výživného.
- Č. 2469. Zásady § 19 rozl. z. lze použiti i pokud jde o manželství před vydáním rozlukového zákona rozvedená, dosud však nerozloučena. Je „důležitým důvodem“ ve smyslu § 19 rozl. zák., že hospodářské poměry doznaly válkou tak podstatné změny, že na ni strany, uzavírajíce před válkou smír o výživném, nemohly pomýšlet.
- Č. 2527. Přípustnost změny výše výživného rozvedené manželky stanoveného smírem, změnily-li se později podstatně poměry, na které strany, uzavírajíce smír, nemohly myslet. K tak zv. „slovenským přídávčům“ nelze při stanovení výše výživného zásadně hleděti.
- Č. 3487. Třebaš při dobrovolném rozvodu, povoleném před vydáním rozlukového zákona, vzdala se manželka veškerých nároků, jmenovitě také nároku na slušnou výživu, může se i po rozluce za podmínek § 19 rozl. z. domáhati výživného.
- Č. 4020. Vzdání se nároku není ještě smírem. § 19 rozl. zák. neplatí pro případy, bylo-li manželství rozvedeno až po nabytí účinnosti rozlukového zákona.
- Č. 4445. Zrušen-li rozsudek prvního soudu odvolacím soudem dle § 496 č. 3 c. ř. s., lze v řízení znovu zahájeném u první stolice vznést mezitímní určovací návrh. Domáhá-li se rozloučená manželka úpravy výživného podle § 19 rozl. zák., nemá místa určovací návrh manžela, že manželce nepřísluší výživné podle § 91 obč. z.
- Č. 4839. Clausula rebus sic stantibus, ujednáno-li výživné manželky před válkou a manželka si nevyhradila nároku na další zvýšení. Paragraf 1389 obč. zák. dlužno vykládati v ten rozum, že strany o smíru jednající neměly v tuto dobu vůbec přičiny, by myslyly na poměry, které by do jejich práv zhoubně zasáhly, a o kterých mohly důvodně myslet, že nenastanou.
- Č. 5048. Okolnosti, které manžel, uzavíraje smír s manželkou o výživném, mohl předvídati, nejsou důvodem pro změnu výše výživného. Takovcu okolností je pozdější jeho sňatek.

Snížení alimentů.

Co bylo řečeno o zvýšení alimentů, platí obdobně při žalobě o snížení alimentů. Předmět sporu tvoří tu rozdíl mezi výší smluvených alimentů při rozvodu a mezi výší domáhaných se nyní menších alimentů. Ku př. při rozvodu ujednali manželé alimenty 300 Kč měsíčně a nyní manžel podal žalobu na snížení alimentů na 260 Kč měsíčně na místo přiřknutých 300 Kč, takže rozdíl činí 40 Kč měsíčně, tedy ročně 480 Kč, což násobeno deseti obnáší 4800 Kč, takže by takováto žaloba musela býti podána u okresního soudu, v jehož obvodě má žalovaná manželka stále své bydliště, byla-li manželka již rozvedena nebo rozloučena. Kdyby žaloba o snížení alimentů byla podána proti manželce dosud nerozvedené, byl by příslušným obecný soud manželův. (§ 70 j. n.).

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1271. Bylo-li prozatímním opatřením stanoveno výživné vyšší nežli konečným rozsudkem, není manželka povinna je vracet. V opačném případě však musí jí manžel rozdíl nahraditi.

Pro vyměření výživného není směrodatným existenční minimum oprávněného.

Žalobou dle § 35 ex. ř. lze uplatňovati započítatelnou pohledávku, třebaže bylo lze namítati ji započtením již ve sporu, ze kterého vzešel exekuční titul.

V tomto případě byla manželce povolena exekuce pro zadrželé alimenty. Manžel podal žalobu dle § 35 ex. ř. a tvrdil, že na prozatímní alimenty zaplatil měsíčně 1500 Kč, že však rozsudkem byly přirčknuty menší alimenty, nežli prozatímním opatřením, že tedy přeplatil alimenty o 5500 Kč, kterýžto obnos kompensoval proti nároku, který manželka vymáhala exekucí. Žaloba byla zamítnuta.

- Č. 1826. O nároku manžela, by sníženo bylo výživné, které je povinen platiti manželce na základě smíru při rozvodu, je rozhodovati v řízení sporném.
- Č. 3748. Bylo-li ujednáno placení výživného s tím, že se přiměřeně zvýší (sníží), zvýší-li (sníží-li) se manželovy příjmy, může se manžel, snížily-li se jeho příjmy, brániti exekucí pro původně ujednané výživné, žalobou podle § 35 ex. ř.
- Č. 5389. Výživné, splatné do vyhlášení úpadku, je pohledávkou úpadkovou a nuceně vyrovnání v úpadku týká se ho bez ohledu na to, zda bylo přihlášeno k úpadku čili nic. Výživné, spadajíc do třetí třídy úpadkových věřitelů, podléhá vyrovnací srážce.
- Nárok na výživné, splatné po vyhlášení úpadku, trvá potud, pokud vzhledem ku změně poměru živitele nebyl znovu určen rozhodnutím soudním.
- Žalobou dle § 35 ex. ř. lze uplatňovati proti exekucí pro výživné dítěte jak zmenšenou platební mohoucnost živitele, tak dosažení samostatné výživy dítěte. Lhostejno, že povinnost vyživovací byla stanovena v řízení nesporném.
- Č. 5763. Manžel je oprávněn domáhati se v nesporném řízení snížení výživného jen, pokud jde o nezletilé dítě, nikoliv i ohledně manželky. Lhostejno, že smírem při dobrovolném rozvodu bylo výživné nezletilému dítěti i manželce určeno jednotně.
- Č. 5925. Nepodstatný pokles mzdy za směnu a obmezení počtu směn neopravňuje ještě zaměstnance v dolech, by se domáhal snížení výživného manželky, k jehož placení se byl zavázal smírem.

Zaniknutí nároku manželky na výživné.

Žaloba opoziční.

Není řídkým případem, že manželce byla povolena exekuce pro dlužné alimenty, na kterých se manželé shodli soudním smírem s doložkou, že při podstatné změně, t. j. 15% zvýšení nebo snížení příjmů manželových, poměrně se zvýší nebo sníží alimenty.

Příjmy mužovy se zmenšily o 18% a proto zasílal manželce o 18% méně, manželka však podala exekuci na výši dřívějších alimentů. V takovémto případě může se manžel hájiti žalobou dle § 35 ex. ř. t. zv. žalobou opoziční. § 35 ex. ř. totiž ustanovuje:

„Proti nároku, pro který exekuce byla povolena, mohou za řízení exekučního toliko potud býti námitky, pokud spočívají na skutečnostech nárok zrušujících nebo zasta-

vujících, které nastaly teprve po vzniku titulu exekučního, jenž tomuto řízení je základem.

Námitky ty bez újmy snad rekursu proti povolení exekuce, buďtež uplatňovány žalobou u soudu, u kterého povolení exekuce v instanci první bylo navrženo.“

Z toho je tedy patrné, že skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující nastati musí teprve po vzniku exekučního titulu, kterýžto exek. titulem bývá obyčejně soudní smír nebo rozsudek, aby mohla býti podána žaloba opoziční.

Jestliže se žalobě vyhová právoplatně, může se navrhnouti zrušení exekuce. Návrh na zrušení exekuce může býti spojen se žalobou.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 6005. Jsou-li splněny předpoklady žaloby podle § 35 ex. ř., je žaloba dlužníka o určení (§ 228 c. ř. s.), že nárok vymáhajícího věřitele pomínul, přípustna jen, prokáže-li dlužník, že má právní zájem na tom, aby zánik věřitelova nároku byl zjištěn zvlášť a bez ohledu na exekuci proti němu vedenou.
- Č. 6500. Proti exekucí manželky pro výživné je manžel oprávněn uplatňovati žalobou podle § 35 ex. ř. podstatné zhoršení svých majetkových poměrů.

Kompensace alimentů.

Kompensací alimenty nezanikají. Stává se někdy, že manžel je odsouzen platiti alimenty, avšak alimentů neplatí a namítá, že manželka je mu dlužna pohledávku a proto že si to strhuje z obnosů, které má platiti jako výživné.

K tomu však manžel není oprávněn, aby neplatil výživné a srážel si alimenty proto, že má proti své manželce také pohledávku jinou, ku př. že v jiném sporu manželka prohrála a byla odsouzena zaplatiti mu útraty sporu. Tyto útraty nemůže si muž strhovati z alimentů, neboť alimenty nedají se kompensovati (Rozh. nejv. soudu ze dne 29. října 1901, č. IV 1602, ze dne 23. září 1884, č. 10175.) Muž nemůže pro protipohledávku vésti exekuci na alimentární pohledávku manželky. (Rozh. nejv. soudu ze dne 3. listopadu 1885, č. 10773.)

Námitka kompensace proti nároku na alimenty je nepřipustnou. (Rozh. nejv. s. ze dne 22. března 1881, č. 8335, reper. nálezů 106, ze dne 3. března 1887, č. 11476), ze dne 12. ledna 1927, sbírka Vážného č. 6688.

Jak se může manželka domáhati alimentů za dobu před podáním žaloby?

Ve smyslu §§ 108 a 117 obč. z. možno vyměřiti výživné, jakož i prozatímní výživné teprve ode dne podané

žaloby neb ode dne podaného návrhu na prozatímní opatření a proto zamítá se návrh na výživné nebo prozatímní výživné, pokud se ho domáhá manželka za dřívější dobu před podáním žaloby nebo návrhu.

Náhrady alimentů za dobu před podáním žaloby nebo před podáním návrhu na prozatímní výživné mohla by se manželka domáhati žalobou podle § 1042 obč. z., který stanoví, že „kdo za jiného učiní nějaký náklad, který by ten podle zákona měl sám učiniti, má právo žádati náhrady.“

Podle tohoto zákonného ustanovení může manželka domáhati se náhrady i pro sebe i pro své děti za to, co vynaložila za manžela na výživu.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2119. Manželka, žijící z podstatné příčiny s děckem mimo společnou domácnost, může podle § 1042 obč. zák. domáhati se žalobou na manželi náhrady i toho, co za manžela vynaložila na svou a děcka výživu. Pro tento nárok není výlučně příslušný sborový soud prvé stolice.
- Č. 3488. K uplatňování nároku dle § 1042 obč. zák. jest oprávněn i ten, kdo učinil za druhého náklad pro sebe. Nárok manželky proti manželi na placení výživného, které jí tento zcela nebo zčásti bezprávně odpírá, není o sobě vyloučen tím, že sdílí s manželem nadále manželské společenství.

Exekuce pro alimenty.

Jestliže manžel neplatí své manželce alimenty včas, jak se soudním smírem zavázal neb jak byl rozsudkem odsouzen, může manželka podat žádost na povolení exekuce buď u soudu, u kterého byl smír uzavřen nebo který rozsudek vydal anebo u okresního soudu, v jehož obvodu manžel bydlí, v kterémžto případě musí manželka předložit opis smíru nebo rozsudek, opatřený doložkou, že na byl právní moci.

O exekučním návrhu rozhodne soud usnesením, proti kterému mohou strany podat stížnost. Ve věcech exekučních je lhůta rekursní 8denní. U soudů okresních mohou strany, které nejsou zastoupeny advokáty, podat rekurs též ústně do protokolu. Písemný rekurs musí být podepsán advokátem.

Pro alimenty má zvláštní ustanovení § 372 ex. ř., který je tohoto znění:

„Aby nároky na poskytování výživy byly zajištěny, budiž k návrhu povolen výkon exekučních úkonů, když proti dlužníkovi k dobytí dospělých lhůt výživného již jednou musela být vedena exekuce. Zajištění smí být po každé povoleno jen pro tolik výživného, kolik ho ve lhůtách jednoho roku dospívá.“

Toto ustanovení obsahuje tedy zajištění nároků na výživné na jeden rok.

Vyžaduje se ovšem, aby manžel jednou včas nezaplátil určené výživné, takže proti němu musela být podána žádost exekuční a exekuce ku zajištění může se navrhnouti pro obnos, který je povinen manžel na výživném platiti na celý rok.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 2381. Podmínky zajišťovací exekuce pro budoucí výživné (§ 372 ex. ř.) jsou splněny, byla-li jednou prokázána liknavost dlužníka v placení výživného tím, že splatné výživné muselo být proti němu vymáháno.
- Č. 2810. Vyživovací nárok manželky proti manželi, který je ve vyrovnání, nepoživá předností ve smyslu § 23 vyr. řádu, může jej však manželka uplatnit v rámci § 8 (4) vyr. řádu.
- Č. 3157. Zajišťovací exekuce pro výživné (§ 372 ex. ř.) je vázána na podmínku, že jí už časově předcházela uspokojovací exekuce pro výživné.
- Č. 4527. Pokud není závady, by nebyl podán exekuční návrh na povolení uhražovací exekuce pro výživné zabavením a prodejem svršků a zabavením pohledávky a příkázáním jí k vybrání, vřebas už před tím byla povolena zajišťovací exekuce pro výživné pro dobu, do které spadá doba, za kterou je se domáháno exekuce uhražovací. O prodej zabavených svršků lze zažádati jak u soudu exekučního, tak u soudu exekuci povolivšího.
- Č. 4622. Zabavena-li jen peněžítá mzda, nelze při výpočtu existenčního minima přihlížeti k naturálním požitkům.
- Č. 4895. Paragrafem 6 zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 314 Sb. z. a n. (§ 1 zák. č. 177/24) zrušen byl zákon ze dne 29. dubna 1873 č. 68 ř. z.

Ustanovení, že povinnému musí zůstatí volné roční požitky v částce 3000 Kč, vztahuje se pak na jeho mzdové platy, které byly splatné v den doručení usnesení, avšak nebyly mu ještě vyplaceny, tak i na jeho ostatní mzdové platy.

- Č. 5299. Má-li povinný plat jako aktivní a mimo to odpočivné jako pensionovaný veřejný zaměstnanec, sečítají se pro vypočtení existenčního minima při exekuci pro nárok na výživné ze zákona obojí požitky.
- Č. 5568. Místní přídatky státních zaměstnanců nejsou příbytečným ve smyslu § 3 zák. ze dne 15. dubna 1920 č. 314 Sb. z. a n., vyloučeným z exekuce bez rozdílu, zda jde o státní zaměstnance pragmatikální, či o zaměstnance státních drah.
- Útraty úspěšného dovolacího rekursu vymáhajícího věřitele postihují dlužníka, nikoliv veřejný úřad jako poddlužníka (§ 295 ex. ř.), třeba je svým rekuresem vyvolal.
- Č. 6130. Výhody, které poskytuje zákon vymáhajícímu věřiteli při exekuci na platy pro pohledávky výživného, vztahují se i na útraty sporu o výživné. Výhody ty nelze však přiznati celé útratové pohledávce, byl-li veden spor jednak o rozvod, jednak o placení výživného. Jde-li o exekuci ku zajištění jednotné útratové pohledávky, která je příslušenstvím jednak nároku na výživné, jednak jiného hlavního nároku a žádá-li vymáhající strana, by bylo použito přísnějších a pro ni výhodnějších předpisů o exekuci pro pohledávky výživného, je na ní, by udala vše, co podle povahy případu je důležité pro opatření, které povolující nebo exekuční soud má vydati za účelem provedení exekuce a musí dokázati

všechny okolnosti, které jsou podstatné pro navrhované soudcovské rozhodnutí neb opatření.

- Č. 6182. Byla-li ku vydobytí zákonného výživného povolena exekuce zabavením a příkázáním pohledávky toho, kdo je k plnění výživného povinen, proti třetí osobě, vztahuje se nezabavitelnost podle § 291 ex. ř. i na exekuci, vedenou proti tomu, kdo je k plnění výživného oprávněn, na onu pohledávku proti třetí osobě.
- Č. 6211. Nárok manželky proti manželi na výživné je nárokem ze zákona, třebaž byl manžel převzal závazek ku placení výživného smlouvou, uzavřenou z podnětu dobrovolného rozvodu manželů.

K vydobytí výživného manželky povolil soud exekuci zabavením a příkázáním k vybraní dvou třetin služného manžela (státního úředníka) s tím, že mu musí zůstatí volných 3000 Kč. Nejvyšší soud usnesení to obnovil s tím dodatkem, že exekuce podléhá obmezením zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 514 Sb. z. a n. a § 150 zákona ze dne 24. června 1926 č. 103 Sb. z. a n. (zákon platový).

Společenství statků manželů.

Veliké obtíže působí rozvedeným nebo rozloučeným manželům rozdělení společné nemovitosti, zejména selské usedlosti, jestliže se na rozdělení jako spoluvlastníci nemohou dohodnouti tak, aby jeden od druhého polovici usedlosti koupil.

Dle § 843 obč. z. není-li možno buď vůbec rozdělití věci společné neb aspoň tak, aby nebyla značně znehodnocena, má býti prodána soudní dražbou, když za to třeba jediný podílník žádá a peníze stržené rozdělí se mezi podílíky.

Manželé jako spoluvlastníci mohou se dohodnouti na tom, že se společná usedlost prodá dobrovolnou dražbou a když by jeden spoluvlastník nechtěl k dražbě dobrovolně svolit, může druhý spoluvlastník domáhati se žalobou, aby společná nemovitost byla prodána dražbou, neboť dle § 830 obč. z. může každý podílník zpravidla žádati, aby společenství bylo zrušeno, avšak nesmí to býti nevčas aneb ostatním spoluvlastníkům na újmu.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1864. Výpověď plné moci manželkou (§ 1238 obč. zák.) může se státi i prostřednictvím soudu nesporného, který nemůže se však kromě doručení výpovědi zabývatí věcí.
- Č. 2196. Uznáno-li právoplatně na rozluku manželství z viny obou manželů, lze se domáhati zrušení smluv svatebních. Smlouva, kterou snoubenec snoubenku za peněžitý přínos bere do spoluvlastnictví nemovitosti, je smlouvou svatební. Zruší-li se tato smlouva pro rozluku manželství, zjedná se o vlastnictví dřívější stav knihovní; otázku, zda vymažou se dluhy, kterými manželka zatížila svou polovici nemovitosti, dlužno řešiti od případu k případu.
- Č. 3974. Ujednání, kterým manželka pověřuje manžela správou svého jmění, nevyžaduje formy notářského spisu. Manžel má proti manželce nárok na zákonné úroky z hotovostí vynaložených v její prospěch za správy jejího majetku. Za trvání manželství nenastává

promlčení nároku na náhradu těchto úroků. Zmocněnému manželi náleží, by zařídil placení úroků podle zásady § 1416 obč. z.

- Č. 4207. Z pouhé skutečnosti manželského poměru a společného provozování živnosti nelze ještě souditi, že vyzískané jmění bylo společným majetkem manželů.
- Č. 4246. Z toho, že manželka zúčastnila se při uzavírání kupní smlouvy manželem, nelze ještě vyvozovati závazek její z kupní smlouvy.
- Č. 4547. Manžel jako správce manželčina jmění musí účty ze správy vykázati, že správní náklady na tento majetek nedošly úhrady v užitém majetku, a může se domáhati pouze náhrady takto oprávněného schodku. Spojil-li žalobce se žalobou, zadanou na sborovém soudě, skutkově a právně samostatný nárok, pro který byl příslušným okresní soud, je řízení o tomto nároku zmatečné (§ 477 č. 3 c. ř. s.) a je žaloba o tento nárok odmítnouti.
- Č. 4615. Jednotlivý společník není bez dalšího oprávněn samostatně nakládati užítky svého jmění na ten způsob, že si prostě vybere nebo zpeněží hrubé užítky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu společného majetku. Manžel, kterému manželka pověřila správu společného majetku, není oprávněn zciziti fysickou část výtěžku společného majetku.
- Č. 4721. Zatížen-li podíl (část podílu) spoluvlastníka fideikomisární substituční, je vlastník nezatíženého podílu oprávněn a povinen, aby o zrušení spoluvlastnictví žaloval i předního dědice i poddědice.
- Žaloba, kterou domáhá se manžel na manželce zrušení spoluvlastnictví ku společné nemovitosti, je předčasnou, byl-li k žalobě manželky proti manželi povolen rozvod z viny manželovy a manželka domáhá se na manželi zrušení smlouvy, kterou byl na něj převeden podíl nemovitosti.
- Č. 5266. Zatížení společné nemovitosti výměnkem není pomíjející okolností, která by bránila zrušení spoluvlastnictví.
- Pouhá možnost, rozdělití společnou věc, nedává ještě spoluvlastníku práva (§ 843 obč. z.) domáhati se fysického rozdělení společné věci, nýbrž musí to býti možnost také hospodářsky zdůvodněna, totiž takové fysické dělení nesmí býti spojeno se značným zmenšením hodnoty a velikými náklady.
- Č. 5267. Na základě rozsudku, kterým bylo vysloveno zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti dražbou, nemůže se vydražitel domáhati vyklizení spoluvlastníka, obývajícího společnou dříve nemovitost.
- Č. 5570. O nároku spoluvlastníka proti druhému spoluvlastníku, by mu bylo ve společné nemovitosti přenecháno používání částí místnosti, lze soudu rozhodnouti teprve, nemožli-li se podílíky o užívání dohodnouti ani losem ani rozhodčím. Nemožnost upravití užívání společného majetku dohodou stran, losem nebo rozhodčím, musí býti v žalobě tvrzena a žalobcem dokázána.
- Společná držba a správa společné věci ve smyslu § 833—835 obč. zák. není obmezena jen potud, pokud společníci jednají srovnale.
- Pro spoluvlastníka — manžela — neplatí při výkonu práv dle § 828—838 obč. z. zvláštní morální povinnosti. Spoluvlastník je povinen zdržeti se jakéhokoliv samovolného jednání se společnou nemovitostí.
- Spoluvlastník není oprávněn bráti si přímo části všech užitků.
- Nejde o žalobu určovací ve smyslu § 228 c. ř. s., spojen-li se žalobou o plnění návrh na zjištění předurčujícího právního poměru.
- Nejde o smlouvu svatební, převádí-li se na manželku část nemovitosti manželovy bez jakéhokoliv obmezení.
- Č. 6269. Reální dělení společné nemovitosti podle § 843 obč. z. lze připustiti pouze tehdy, bude-li v jednotlivých dílech zachována pod-

stata a cena věci. Rozdělování celých budov aneb i pozemků mezi spoluvlastníky je však jakousi dohodou mezi spoluvlastníky, ke které nelze nutit žalobou na zrušení spoluvlastnictví podle § 830 obč. z.

- Č. 6290. Spoluvlastnické právo k věci movité nevyklučuje vedení exekuce na podíl druhého spoluvlastníka. Na spoluvlastnický podíl na věci movité lze vésti exekuci podle § 249 a násl. ex. ř., má-li povinný věc výlučně ve své moci. Nepřípustnost exekuce z toho důvodu, že povinný neměl zabavený předmět ve své moci, nelze uplatnit sporem, nýbrž rekursem, bylo-li to zřejmo již z exekučního návrhu, nebo stížností podle § 68 ex. ř., vyšlo-li to na jevo při výkonu exekuce.
- Č. 6298. Měly-li strany, uzavírající kupní smlouvu, úmysl prodati a koupiti za jednotnou cenu celou nemovitost, za jednoho ze spoluvlastníků však jednala osoba, která nebyla oprávněna ho zastupovati, nemůže se kupitel domáhati splnění smlouvy na ostatních prodatelích co do jich ideálních podílů.
- Č. 6489. Nevčasnost a škodlivost zrušení spoluvlastnictví podle § 830 obč. z.

Předpoklady zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti platí také, jsou-li společní manželé. Předluženost podílu žalujícího spoluvlastníka není na závadu zrušení společenství.

V tomto případě bylo žalobě manžela proti rozlučené manželce o zrušení spoluvlastnictví ke společné usedlosti dobrovolnou dražbou vyhověno.

- Č. 3926. Náležitosti žalobního návrhu žaloby na zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. z.).

Klesání cen nemovitostí a kolísavé hospodářské a měnové poměry nejsou na závadu rozdělení společného vlastnictví aniž přicházejí v úvahu subjektivní poměry toho kterého spoluvlastníka.

Věno.

Vrácení věna.

O vrácení věna bývají časté spory.

Uvedeme především nejdůležitější ustanovení občanského zákoníka o věně:

§ 1218 obč. z. „Věnem rozumí se jmění, které bylo mužovi odevzdáno nebo zajištěno manželkou, nebo za ní třetí osobou, na úlevu v nákladech, spojených s manželským společenstvím.“

§ 1227 obč. z. „Vše, co lze zciziti nebo užívati, hodí se za věno. Pokud je pokračováno v manželském společenství, náleží požívání věna a toho, co k němu přibude, mužovi. Spočívá-li věno v hotových penězích, v postoupených dlužních pohledávkách nebo ve spotřebitelných věcech, náleží mu úplné vlastnictví.“

§ 1228 obč. z. „Spočívá-li věno v nemovitých statcích, v právech nebo svrščích, jichž lze užívati se zachováním podstaty, pokládá se manželka tak dlouho za vlastníci a muž za jeho poživatele, až se dokaže, že manžel převzal věno za určitou cenu a zavázal se jen k vrácení této peněžité částky.“

§ 1229 obč. z. „Podle zákona případně věno po smrti mužově jeho manželce, a zemře-li tato před ním, jejím dědicům. Má-li býti ona nebo její dědicové z toho vyloučeni, musí to býti výslovně ustanoveno. Kdo dobrovolně zřídí věno, může si vymíniti, aby po smrti mužově mu opět připadlo.“

Největších starostí působivá manželce obava, aby nepřišla o věno, které bylo mužovi odevzdáno v penězích.

V takovémto případě náleží mužovi dle § 1227. obč. z. úplné vlastnictví, takže může s věnem tím manžel libovolně nakládati a je i spotřebovati nebo utratiti.

Při dobrovolném rozvodu záleží na tom, jak se manželé o vrácení věna shodnou. Vždyť je to předpoklad pro povolení dobrovolného rozvodu, aby se před tím manželé shodli o jmění a výživě.

Při nedobrovolném rozvodu, když dříve nečinily strany o vrácení věna žádné úmluvy a manželství bylo rozvedeno rozsudkem, dlužno ve sporu o vrácení věna řídit se ustanovením § 1264 obč. z., dle něhož mohou strany žádati, aby svaatební smlouvy byly zrušeny.

Při rozluce pak o vrácení věna dlužno použití ustanovení § 1266 obč. z., jestliže strany se o vrácení věna nedohodly dříve již před rozlukou. A tu manželce, která nemá viny na rozluce, přísluší plné zadostiučinění a proto ona má nárok na to, aby jí manžel vrátil tolik, co obdržel v penězích jako věno, třeba by ku př. peníze, které věnem obdržel, již utratil.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 1551. Výživné, jež otec je povinen poskytovat své rozvedené manželce, nelze sraziti při výpočtu věna.
- Č. 2115. Rozhodnutí o nároku na zřízení věna je místně příslušný obecný soud povinného.
- Č. 2284. I když manželka svémocně opustila manželské společenství, může se vlastnickou žalobou domáhati, by vydány jí byly věci, které jí patří, ale které nelze pokládati za věno.
- Č. 3576. Pro nárok na zřízení věna dle § 1220 obč. z. jsou směrodatny majetkové poměry toho, od koho se věno žádá, v době, kdy byl nárok vznesen. V řízení nesporném nelze řešiti otázku, zdali k plnění povinný zbavil se odporovatelným způsobem svého majetku. Opírá-li nárok na zřízení věna o slib zavázaného, lze se věna domáhati pouze v řízení sporném. Nároku na zřízení věna proti dědicům zavázaného nelze se domáhati v mimosporném řízení.
- Č. 3799. Jakékoliv jednání o zajištění věna ve formě jiné nežli notářským spisem je po zákonu právně bezúčinná. Odpůrčí spory ne náleží k výlučné příslušnosti sborových soudů prvé stolice. Pro věcnou příslušnost je rozhodnou pohledávka, pro kterou se vymáhá odpůrčí nález.
- Č. 3988. Nárok na výstavu syna nepomíjí tím, že nebyl uplatňován hned při sňatku, nýbrž může se tak státi i později a to rovněž a výhradně v řízení nesporném.

- Č. 4057. V tom, že matka prohlásila nedospělé dosud dceři, že jí koupila určité věci do výbavy, nevznikl ještě pro dceru důvod k nabytí vlastnického práva k oněm věcem.
- Č. 4318. Zákonná ustanovení o povinnosti manželové k vrácení věna jsou povahy dispositivní. Odchylná úprava úmluvou manželů je přípustnou. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená souhlas manžela ku vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím v něčem změní závazek dlužníkův a jeho splatnost. Splatnost dlužníkovy závazku závisí na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smlouveno. Nebylo-li ohledně splatnosti věna s dlužníkem nic umluveno, je dlužník povinen věno vrátiti (pohledávku splatiti) kdykoli v na požádání manželky, vykávši se svolením manžela.
- Č. 4360. K úkonům správy manželčina jmění nepatří zřeknutí se zástavního práva zřízeného ku zajištění nároku na vrácení věna.
- Č. 4555. Rodiče jsou povinni, třeba dcera žádala za zřízení nebo doplnění věna teprve později, vyhověti této žádosti podle stavu majetku v době sňatku dcery.
- Č. 4675. Oznamila-li dcera rodičům úmysl, že se chce provdati za určitého muže, nelze v tom, že opomenula jim ohlásiti také místo a čas, kde a kdy ku sňatku dojde, spatřovati provdání se bez vědomí rodičů ve smyslu § 1222 obč. z.
- Tomu, by třetí osoba nedomáhala se na závazaném náhrady (§ 1042 obč. z.) věna, které poskytla jeho dceři, není na úkor, že dle zákona k plnění závazaný povinnost svou odepřel.
- Jde vlastně o náhradu poskytnutého věna, domáhá-li se třetí osoba na tom, kdo je k dání věna povinen, náhrady „výbavy“, kterou na účet věna poskytla oprávněné osobě prostředky ku prvému zařízení domácnosti.
- V tomto případě žalobkyně dala, když její žalovaný manžel odmítl jich dceru vyvěniti, dceři na zařízení domácnosti 80.000 Kč a domáhala se zaplacení 40.000 Kč na žalovaném. Žalobě bylo vyhověno.
- Č. 5311. Snoubenec jest oprávněn stěžovati si do usnesení, kterým bylo rozhodnuto o (jeho) návrhu na zřízení věna.
- Věno jest určiti v cestě nesporné a soud jest oprávněn uložití též jeho zaplacení.
- Povinnost vyvěniti dceru trvá i pro druhý sňatek, třeba dcera při prvém sňatku věna nežádala.
- Povinnost vyvěniti dceru neřídí se jen dle jmění rodičů, nýbrž přicházejí v úvahu i služební příjmy a lze po případě uložití povinnost ku vyvěniti i ve splátkách.
- Č. 5957. Rodiče jsou prosti povinností, dáti dceři věno, má-li sama v době sňatku dostatečné jmění pro přiměřené věno.
- Č. 6284. Dcera nevěsta nemá proti rodičům vedle nároku na věno ještě zvláštní nárok na výbavu. Dlužno při určení věna přihlížeti také ku stavu ženicha?

Výbava nebo výprava pro syna.

Od věna občanský zákoník rozeznává výpravu pro syna a v § 1231 obč. z. výslovně stanoví:

„Obdobně, jako rodiče nevěsty jsou povinni dáti věno dceři, jsou povinni také rodiče ženichovi dáti mu výpravu, přiměřenou svému majetku (§ 1220—1223 obč. z.).“

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 4169. Směrnice pro určení výše výpravy (§ 1231 obč. z.). Může dostihnouti ba i přesahovati povinný díl.
- Č. 6515. Výbava synova (§ 1231 obč. z.) nenáleží k oněm předmětům, jichž smluvní úprava vzhledem na manželské společenství činí dotyčnou smlouvu smlouvou svatební. Bylo-li výbavy (přínosu) manželovy použito k zaplacení postupní ceny za usedlost, jejímž spoluvlastníkem se stal manžel, nemá vlivu na rozloučení spoluvlastnictví k usedlosti, že manželství není dosud rozvedeno a že je dosud nejisto, zda bude rozvedeno z viny toho či onoho nebo z viny obou manželů.
- Spoluvlastnictví mezi manžely, mimo případ smlouvy o manželském společenství statků ve smyslu § 1235 obč. z. podléhá týmž předpokladům zrušení jako každé jiné společenství.

Vrácení darů.

Pojem smlouvy darovací stanoví § 938 obč. z. takto: „Smlouva, kterou někomu přenechává se věc bezúplatně, slove darováním.“

Darem tedy je vše, co někdo jinému daruje a skutečně také odevzdá.

Dle § 943 obč. zák. z. úmluvy pouze ústní, kterou někdo slibuje jinému dar, aniž jej skutečně odevzdává, nevzniká obdarovanému právo žalovati. Toto právo vyplývá jen z listiny písemné.

Ovšem hned tu třeba dodatí, že takováto listina písemná musí býti sepsána ve formě notářského spisu podle zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., aby smlouva byla platnou, když věc darovaná ihned nebyla skutečně odevzdána.

Jestliže tedy někdo obdrží od jiného bezúplatně věc tak, že mu ji dárce ihned skutečně odevzdá, že tudíž mu věc daruje a hned také odevzdá, stává se obdarovaný vlastníkem této věci.

Podle toho pak se posuzuje, zdali manžel je povinen druhému manželovi vydati věci, o které je mezi nimi spor.

Co je výhradním vlastnictvím jednoho manžela, to nemusí druhému manželovi vydati.

Ovšem jinak je tomu při věcech společných, o čemž bylo pojednáno při společenství statků. Nutno doložiti, že dle § 946 obč. z. nelze smluv darovacích zpravidla odvolati, leda výjimečně, a to pro nouzi (§ 947 obč. z.), pro nevděk (§ 948 obč. z.) nebo proto, že kdo je povinen živiti jiného, nemůže jemu na újmu obdarovati třetího (§ 950 obč. z.), nebo že se nedostává na povinný díl (§ 951 obč. z.), nebo že bylo darováno na újmu věřitelů (§ 953 obč. z.), nebo proto, že se dárce narodily později děti.

Do rozvodě bývají někdy mezi manžely spory o vydání různých věcí v domácnosti, jakož i o vydání dárků, které manželé si dali buď ještě jako snoubenci nebo po sňatku.

A tu třeba zdůraznit, že co kdo daroval a odevzdal, nemůže se domáhatí vrácení toho.

Když někdo slíbí darovati, ale neodevzdá, a není sepsán o tom notářský spis, nemůže býti žalován o plnění daru, jestliže později odepře slíbenou věc dáti.

Právo dědické rozvedených nebo rozloučených manželů.

Manželé rozloučení nedědí jeden po druhém. Tak je zákonem stanoveno v § 1266 obč. z.

O rozvedených manželích platí § 759 obč. z., který ustanovuje:

„Manžel z vlastní viny rozvedený nemá zákonného práva dědického, ani nároku na zákonný odkaz přednostní.

Obé je pozůstalému manželu odepřeno i tenkrát, když zůstavitel podal již žalobu na rozlukou nebo rozvod manželství z viny druhého a když se žalobě vyhová.“

Žaloba o neplatnost manželství.

Manželskou smlouvu může uzavřít každý, pokud mu nevádí zákonná překážka (§ 47 obč. z.).

Jestliže uzavřeno bylo manželství neplatné, nemohou manželé ani vzájemnou dohodou spolužití manželské zrušiti, nýbrž dle § 93 obč. z. neplatnost manželství musí býti prohlášena soudem, což může se státi buď z moci úřední, jestliže běží o překážky veřejného práva, nebo k žalobě strany, jedná-li se o překážky soukromého práva.

Dle § 28 zákona rozlukového je z úřední povinnosti vyšetřiti neplatnost manželství, jsou-li mu v cestě překážky §§ 56, 62, 65, 68 obč. z. a § 8, § 12 odst. 3. zákona rozlukového.

Veřejnými překážkami tedy jsou:

§ 56 obč. zák. zní: „Přivolení je neplatným také tehdy, bylo-li dáno osobou, která byla unesena a které nebyla ještě vrácena její svoboda (únos).“

§ 62 obč. zák. (dvojženství, dvojmužství): „Muž smí býti současně oddán jen s jednou ženou a žena pouze s jedním mužem. Kdo byl již oddán a opět se chce oddati, musí po právu dokázati nastavší rozlukou, to jest úplné zrušení manželského svazku.“

§ 65 obč. z. „Mezi příbuznými v řadě vzestupné a sestupné, mezi plnorodnými a polorodnými sourozenci,

mezi dětmi sourozenců, jakož i se sourozenci rodičů, totiž se strýcem a s tetou se strany otcovy i matčiny, nemůže býti platné manželství uzavřeno, nechť příbuzenství pochází ze zrození manželského nebo nemanželského.“

§ 68 obč. z. „Když dvě osoby, třeba nedopustily se cizoložství, si slíbily, že se vezmou a když i jen jedna z nich, aby úmyslu toho dosáhly, strojila úklady životu manžela, který jejich manželství překážel, nemůže mezi týmiž býti uzavřeno platné manželství ani tehdy, když vražda nebyla skutečně provedena.“

§ 8 zákona o rozluce. „Přivolení k manželství se prohlašuje před přednostou politického úřadu okresního (obecního úřadu ve městech s vlastním statutem), nebo jeho zástupcem (na Slovensku před matrikářem), u přítomnosti dvou svědků a přísežného zapisovatele. Příslušný jest úřad, který vyhlásil manželství. Před úřadem místně nepřislušným lze přivolení prohlásiti jen ke zmocnění úřadu místně příslušného.“

§ 12 zák. o rozluce. „Stranám občansky již oddaným je dáno na vůli, chtějí-li se podrobiti také obřadům církevním. Přejí-li si snoubenci pouze sňatek církevní, konají se vyhlášky a oddavky u příslušného duchovního správce. Při smíšeném náboženství snoubenců vyhlášky se konají u obou duchovních správcův, oddavky u jednoho z nich aneb u obou podle vůle snoubenců.“

Vyhlášky církevní se konají před věřícími při bohoslužbě o třech dnech zasvěcených. K platnosti manželství je třeba aspoň jedné vyhlášky.

I při církevních vyhláškách a oddavkách platí §§ 2, 6, 7, 9 zák. o rozluce a pokud není jinak v § 12 stanoveno, platí obdobně předpisy §§ 3, odst. 1. d), 2., 4, 8, 10 a 11.

Jakmile se tedy soud doví o nějaké z hořejších veřejných překážek, zavede řízení z moci úřední a rozsudkem prohlásí manželství neplatným.

Ve všech ostatních případech sluší vyčkati žádosti těch, kteří byli ve svých právech zkráceni uzavřením neplatného manželství (§ 28 odst. 2. zák. rozlukového). Může tudíž strana pro soukromou překážku manželství podati žalobu na neplatnost manželství, samozřejmě ovšem může strana podati žalobu i pro překážku veřejnou. Tak ku př. dle § 58 a 96 obč. z. má manžel právo dovolávati se neplatnosti manželství, avšak jen tehdy, když je zde nezaviněná nevědomost otěhotnění manželky od jiné osoby, a když, zvěděv o překážce manželství, v manželství nepokračoval.

Neboť § 58 obč. z. zní: „Shledá-li muž po sňatku, že jeho žena již od jiného obtěžkala, může, kromě případu

§ 121 obč. z. žádati, aby manželství prohlášeno bylo neplatným.“

Ustanovení § 96 obč. z. je toto: „Vůbec jen strana nevinná může žádati, aby manželství prohlášeno bylo neplatným, avšak práva toho pozbývá, když s druhým manželem žije dále po tom, kdy o překážce se dověděla. Byl-li oddán nezletilec nebo poručenec, jemuž nedostalo se potřebného povolení, může otec nebo poručník takovému sňatku odpírati jen potud, pokud moc otcovská nebo poručenství trvá.“

V § 120 obč. z. se stanoví, že, bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, bylo-li rozloučeno nebo rozvázáno smrtí mužovou, nesmí se žena těhotná provdati dříve, nežli slehne; není-li však jisto, zdali je těhotnou, ne dříve než uplyne 180. den.

A dle § 121 obč. z. nešetřila-li žena této lhůty, manželství proto není sice neplatné, ale žena pozbývá všeho, co jí dřívější muž věnoval ve smlouvách svatebních, ve smlouvě dědické, posledním porúzením neb úmluvou při rozluce učiněnou; muž pak, za kterého žena takto se znovu provdá, nemůže manželství to dle § 58 obč. z. dátí prohlásiti neplatným.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

- Č. 106. Při překážce manželství trvalé neschopnosti manžela, plniti manželské povinnosti (§ 60 obč. z.) nerozeznává zákon mezi absolutní a relativní impotencí a je lhostejno, zda tato spočívá v tělesné soustavě, nebo ve psychologickém stavu impotentního manžela.
- Č. 741. Trvalý nedostatek fyzické nemohoucnosti (§ 60 obč. z.) je důvodem neplatnosti manželství, i když nemohoucnost je nemohoucností pouze relativní a i když tkví v zrudnosti duševní. Pohlavní ústrojí shledáno lékaři normálním a bez patrných vad, ale absolutní neschopnost zjištěna nebyla, nýbrž pouze nemohoucnost relativní k žalobkyni, která má původ svůj v duševní abnormalnosti jevíci se v jakési dětinské slabomyslnosti.
- Č. 840. Právoplatným vysouzením rozepře o oduznání manželského původu děcka prokázán je jen jeden z předpokladu § 58 obč. z. Uznati na neplatnost manželství lze jen, bylo-li dále ještě prokázáno, že manžel bez své viny nevěděl o těhotenství manželky a s ní, jakmile o tom zvěděl, v manželství nepokračoval.
- Č. 1021. Manžel nepozbývá práva domáhati se neplatnosti manželství dle § 58 obč. z. tím, že žil s manželkou v manželském společenství i po tom, když pojal podezření, že byla v době sňatku již těhotná s jiným.
- Č. 140. Předpis § 268 c. ř. s., dle něhož je civilní soudce vázán obsahem právoplatného odsuzujícího nálezů soudu trestního, platí také v řízení ve sporných věcech manželských. „Soudem trestním“ míněn je v § 268 c. ř. s. jak civilní tak i vojenský trestní soud tuzemský.
- Č. 1085. Pouze omyl v osobě manžela činí manželství neplatným, nikoliv omyl v jeho osobních, rodinných a majetkových poměrech. Pro vnitřní nepravdivost ohlášky o stavu snoubence nelze ohlášku za všech okolností pokládati za neplatnou.

V tomto případě snoubenec vystupoval neprávem jako nadporučík, jako posluchač práv a také skutečně jako nadporučík sloužil.

- Č. 1536. Kdo je soudně prohlášen za choromyslného, nemůže uzavřítí platného manželství ani ve světlých okamžicích, ani pokud opatrovnictví neb úplné zbavení svéprávnosti trvá v době, kdy ozdravěl.
- Č. 1562. Tím, že usnesení soudu, zbavující pouze částečně svéprávnosti, nabylo moci práva, nebylo ještě rozhodnuto o otázce, zdali osoba, částečně svéprávnosti zbavena, byla v době napotomního sňatku blbou.
- Neplatnost manželství může uplatňovati pouze ten, kdo je zkrácen právě tím, že manželství bylo přes překážku uzavřeno.
- Č. 3903. Platnost manželství bývalým příslušníkem rakouského mocnářství (nyní příslušníkem čl. republiky) před převratem v Itálii uzavřeného je posouditi podle bývalého práva rakouského a jen tehdy, kdyby sňatek nevyhovoval požadavkům tohoto práva, podle práva italského.
- Josef M., tehdy příslušník rakouský, uzavřel dne 3. ledna 1911 v Palermě sňatek s italskou příslušnicí B. Dne 5. května 1921 oženil se Josef M. s ruskou příslušnicí C. Soud uznal prvé manželství platným, druhé pak neplatným.
- Č. 4067. Prohlášení neplatnosti manželství pro překážku soukromoprávní může se domáhati pouze ten, kdo je zkrácen právě tím, že manželství přes překážku bylo uzavřeno. Neplatnosti manželství nemůže se však domáhati ten, komu by z prohlášení manželství neplatným kynul hmotný prospěch.
- Žalobce totiž po smrti svého syna Jindřicha domáhal se, aby manželství jeho syna Jindřicha se žalovancu bylo prohlášeno neplatným pro duševní chorobu synovu v době sňatku. Žaloba byla zamítnuta.
- Č. 4693. Nedostatek formy uzavření manželství je zkoumati z úřadu i tehdy, jde-li o manželství uzavřené v cizině. Je důvodem k zahájení úředního řízení o neplatnost manželství, byly-li spisy trestního soudu pro zločin dvojženství postoupeny civilnímu soudu k rozhodnutí předběžné otázky, zda manželství uzavřené v Rusku bylo platným. Předpisy platné ohledně uzavření manželství v sovětském Rusku.
- Č. 5263. Nedostatek svolení vojenských úřadů nečiní manželství neplatným.
- Č. 5361. Manželství uzavřené před duchovním církve státem uznané (církve československé) je platné i tehdy, bylo-li uzavřeno dříve nežli bylo dáno státní schválení k ustavení dotyčné náboženské obce.
- Č. 5859. V řízení o žalobě o neplatnost manželství není civilní soud vázán (§ 268 c. ř. s.) nálezem trestního soudu, který proti předpisu § 5 tr. ř. si vyřešil sám také předurčující otázku platnosti manželství.
- Ohledně formy uzavření manželství v cizině jsou rozhodny předpisy místa, kde sňatek byl uzavřen. Byl-li jeden ze snoubenců zdejším příslušníkem, stačí, byla-li zachována forma, jakou předpisuje zdejší zákon.
- Pokud je platným manželství, uzavřené v Rusku za války.
- Č. 6421. Obřadnosti sňatku řídí se podle práva místa, kde byl sňatek uzavřen.
- Podle kterého práva je posuzovati překážku donucení podle § 55 obč. z.

K tomu, by bylo podle § 271, odst. 2. c. ř. s. vyšetřováno, zda je podle cizího práva k platnosti manželství třeba jisté obřadnosti, se vyžaduje, by to žalobce aspoň tvrdil. Nestáčí, že uplatňoval požadavek obřadnosti s hlediska tuzemského práva.

Který soud je příslušným rozhodovati o žalobě na neplatnost manželství?

Příslušným rozhodovati o takovéto žalobě je sborový soud dle § 76 j. n. jako při žalobě o rozvod, ale rozhoduje o neplatnosti manželství senát a nikoliv samosoudce.

V ostatním platí obdobné předpisy jako o žalobě o rozvod, avšak v řízení o neplatnosti manželství jako i při rozluce nekoná se první rok ani nevydává se rozsudek pro zmeškání (§ 9 nař. min. spr. ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z.).

Velmi řídkým zjevem je, aby některý manžel podával žalobu o neplatnost manželství.

Častěji vyskytnou se případy, kdy soud z moci úřední jedná o neplatnosti manželství.

Bývá to zejména tehdy, kdy u trestního soudu byl manžel odsouzen pro dvojženství a trestní soud zašle spisy soudu civilnímu, aby zavedl řízení o neplatnost manželství. Sborový soud civilní, v Praze zemský soud civilní, zavede řízení tím způsobem, že buď zavede dle § 245 č. 2 c. ř. s. přípravné řízení, aneb ustanoví hned rok k ústnímu jednání.

Po provedení důkazů o potřebných okolnostech pro spor rozhodných, soud rozhodne rozsudkem.

Dle § 417 č. 2 c. ř. s. má rozsudek v písemném vyhotovení obsahovati také označení stran podle jména (jméno a příjmení), zaměstnání, bydliště a podle postavení stran, jakož i označení jejich zástupců a zmocněnců. Uvádí-li se, že neplatným prohlašuje se manželství, uzavřené s manželkou druhou a že tedy první manželství trvá, může žalobu podat první manželka proti svému muži jako žalovanému. První manželka a její muž jsou tedy jako strany ve sporu a také v hlavě rozsudku se vyznačí jako žalobkyně a žalovaný.

Naskytne se otázka, zdali mají býti prvá manželka a její muž uvedeny v hlavě rozsudku jako žalobkyně a žalovaný také v tom případě, když soud z moci úřední zavede řízení a když tedy manželka žalobu o neplatnost manželství proti svému muži nepodala. Na otázku tu dlužno odpověděti záporně, poněvadž v tomto případě nevstupuje manželka jako žalobkyně a muž jako žalovaný, role sporných stran jim vůbec nepřipadá, když soud z moci

úřední zahájil šetření o neplatnosti manželství. Proto hlava rozsudku bude zníti asi takto:

Krajský soud v Táboře uznal za předsednictví rady vrchního zemského soudu B., za účasti radů vrchního zemského soudu C. a D. v právní záležitosti o neplatnost manželství Antonína Vrby, dělníka v Táboře, a Boženy Vrbové, rozené Černé, švadleny v Táboře, z moci úřední vyšetřované, po ústním jednání právem:

Poněvadž v takovémto případě mají manželé vlastně povahu sporných stran, nemohou býti slyšeni jako svědkové, kdežto druhá manželka se vyslechne jako svědkyně.

I při žalobě o neplatnost manželství budiž v rozsudku pokaždé také vysloveno, zdali jeden nebo druhý manžel, zdali každý z nich, nebo nikdo z obou vinen je neplatnosti manželství (§ 11 nař. min. spr. ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z.).

Alimenty po dobu sporu o neplatnost manželství.

Manželka může se domáhati placení výživného, byla-li podána žaloba na neplatnost manželství a přísluší jí nárok na výživné po dobu sporu, zejména nemá-li viny na neplatnosti manželství.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 2716. Po dobu sporu o neplatnost manželství přísluší manželce nárok na výživné. Rozsah manželovy povinnosti řídí se jeho jménem, nikoliv skutečným důchodem z tohoto jmění.

Za dobu před podáním žaloby přísluší manželce nárok na náhradu škody (§ 1293 obč. z.), hradila-li výživné ze svého. Může však požadovati jen to, co skutečně vynaložila, nikoli to, nač by byla měla nárok podle § 91 obč. zák.

Žaloba o oduznání manželského původu dítěte.

Žaloba o oduznání manželského původu opírá se o ustanovení § 158 a 159 obč. zák.

§ 158 obč. z. zní: „Manželskému původu dítěte zrozeného v zákonné lhůtě může odpirati muž nejdéle do tří měsíců po obdržené zprávě tím, že dokáže proti opatrovníku, který se má ustanoviti k obhájení manželského zrození, že není možno, aby dítě od něho bylo zplozeno. Ani cizoložství matčino, ani její tvrzení, že její dítě je nemanželské, nemohou o sobě zbaviti dítě práv manželského zrození. Stal-li se muž před uplynutím popěrné lhůty duševně chorým, může vykonati popěrné právo jeho zákonný zástupce do tří měsíců po obdržené zprávě, nebo věděl-li o narození dítěte již dříve, do tří měsíců po svém ustanovení.“

§ 159 obč. z. „Zemřel-li muž před uplynutím popěrné lhůty nebo je-li jeho pobyt od narození dítěte trvale neznám, může i dítě se souhlasem matky, jestliže tato ještě žije, odpíratí svému manželskému původu. Za tím účelem musí podatí žalobu na opatrovníka, který má být ustanoven k obhájení manželského zrození. Žalobní právo zaniká uplynutím roku po dosažení zletilosti. Zemřel-li muž před uplynutím popěrné lhůty, mohou rovněž dědicové, jimž by se stala újma na jejich právech, ve třech měsících po mužově smrti z uvedeného důvodu odpíratí manželskému zrození dítěte.“

§ 159 a) obč. z. „Popěrné právo zákonného zástupce mužova nebo dítěte samo zaniká, uzná-li před soudem manžel k jednání způsobilý manželské zrození dítěte dříve, nežli rozsudek nabude právní moci.“

Pro rozepře o oduznání manželského původu dítěte příslušným je krajský soud nebo v Praze zemský soud civilní (§ 50 č. 1 jur. norm.) a rozhoduje o ní senát, nikoliv samosoudce.

Místní příslušnost upravena jest ustanovením § 100 jur. norm., jehož doslovné znění je uvedeno při žalobě o rozvod.

Žaloba tato musí být podána advokátem dle § 27 c. ř. s., neboť pouze v řízení první stolice ve věcech manželských není zákonem předepsáno, aby strany byly zastoupeny advokáty.

Je-li strana chudá, může žádati za bezplatné zastoupení advokátem, avšak není oprávněnou žádati u okresního soudu, aby s ní protokolárně sepsána byla žaloba o oduznání manželského původu dítěte, protože dle § 64 č. 4 c. ř. s. může sepsání žaloby žádati jen v právní rozepři, ve které zastoupení advokátem není zákonně nařízeno.

Okresní soud nemůže tedy takovouto žalobu protokolárně sepsati a zaslati ji soudu procesnímu, nýbrž sepiše s chudou stranou, když předloží vysvědčení nemajetnosti, žádost za povolení práva chudých s advokátem a zašle žádost tu procesnímu soudu k rozhodnutí, a když procesní soud povolí právo chudých s advokátem, zašle usnesení o tom advokátní komoře, která ustanoví advokáta k bezplatnému zastupování chudé strany a vyrozumí o tom chudou stranu, aby se mohla k advokátu dostavití a jemu dáti potřebnou informaci k žalobě.

Žalobu podatí může muž, avšak musí tak učiniti do tří měsíců ode dne, kdy se dověděl, že se dítě narodilo, jinak by žaloba byla zamítnuta již z toho důvodu, že byla podána opožděně.

Avšak i dítě samo může být žalobcem, jak je uvedeno v § 159 obč. z.

V tomto případě však musí podatí žalobu do jednoho roku po dosažení své zletilosti, jinak by byla žaloba zamítnuta.

Žalovanou stranou je ve všech případech opatrovník, který se soudem zřídí ku hájení manželského původu. Nesprávným je, když v žalobě za stranu žalovanou označeno je dítě, neboť jak právě bylo řečeno, i dítě samo může být žalobcem.

V žalobě navrhuje se obyčejně, aby uznáno bylo právem:

„Nezletilý Antonín Novotný, zrozený dne 5. října 1920 v Příbrami z Emilie Novotné, rozené Vondrové, manželky žalobcovy, nebyv zplozen žalobcem Václavem Novotným, není původu manželského.“

Poněvadž je žalovanou stranou opatrovník a nikoliv dítě ani rodiče, nemůže se tu řídití příslušnost sborového soudu pouze a především podle obecného soudu dítěte ani rodičů, neboť ti nejsou žalovanou stranou a proto tu platí předpis § 100 jur. norm. a nelze tu užití všeobecného předpisu § 65 jur. norm., že totiž všechny žaloby musí být podány u soudu, u kterého má žalovaný svůj obecný soud.

Rozsudek pro oduznání manželského původu dítěte procesní soud zašle také příslušnému soudu poručenskému neb opatrovníckému, neboť je to velice důležitým, aby soud poručenský o tom se dověděl, poněvadž dítě rozhodnutím soudu v takovémto sporu ztrácí zhusta výhodu manželského původu a zájmy dítěte takového jsou značně ohroženy. (Výnos min. spr. ze dne 25. srpna 1924 č. 31 Věstníku.)

Rozhodnutí nejv. soudu v Brně, sbírka Vážného:

- Č. 71. Popírá-li německý státní příslušník v tuzemsku manželský původ dítěte manželkou jeho zrozeného, nutno dle práva hmotného použití předpisů německého občanského zákoníka (§§ 1591 a násl.) a nikoliv ustanovení § 158 obč. zák. V případě takovém platí zejména i jednorozhodnutí k odporování manželskému původu.
- Č. 292. Slova v § 159 obč. z. „trvale neznámého pobytu“ neznamenají „na vždy“, nýbrž trvalost se vztahuje na dobu od narození dítěte do doby, kdy dítě popírá manželskost svého původu, tedy nikoliv na dobu budoucí, takže pravděpodobnost návratu otce není třeba brátí v úvahu.
- Č. 496. Věděl-li manžel už v době sňatku o těhotenství manželky, ale domníval se omylem, že s ním je těhotná, nemůže sice, narodí-li se dítě dříve, nežli 180 dní po sňatku, vznést odpor po rozumu § 156 obč. z., ale může žalovatí o oduznání manželského původu ve lhůtě § 158 obč. z.

- Č. 996. Prohlášen-li manžel za mrtva, počítá se tříměsíční lhůta, do které jeho dědicové mohou odporovati manželskému původu děčka z jeho manželky (§ 159 obč. z.) ode dne, kdy právoplatným se stalo usnesení o prohlášení za mrtva, nikoliv ode dne, který dle usnesení je dnem úmrtí nezvěstného.
- Č. 1028. Opatrovník nezvěstného manžela není oprávněn k žalobě na oduznání manželského původu dítěte.
- Č. 1452. Není závady, by ve sporu o oduznání manželského původu dítěte nebyla svědecká výpověď matky hodnocena jako jiná svědecká výpověď a nebyl připuštěn důkaz výslechem stran.
- Č. 1869. Lhůtu § 158 obč. z. je počítati ode dne, kdy manžel dověděl se o narození dítěte, nikoliv ode dne, kdy pojal podezření, že dítě není jeho.
- Č. 1999. Manžel „nedověděl se“ ještě o těhotenství manželky, měl-li pouhé vzdálené podezření, zakládající se na pověstech v lidu.
- Č. 2031. Tříměsíční lhůtu k podání žaloby dle § 158 obč. z. dlužno čítati dle kalendáře a nikoliv měsíc za 30 dnů. Dny poštovní dopravy je do ní započítati. Lhostejno, že žalobce podal ve lhůtě žalobu u věcně nepřislušného okresního soudu.
- Předpisu § 261 posl. odst. c. ř. s. nelze použití, byla-li žaloba pro nepřislušnost odmítnuta a limine. Žalobce v tomto případě podal žalobu na oduznání manželského původu dítěte, o jehož narození se dověděl dne 1. srpna 1920 u okresního soudu v K. dne 28. října 1920 a když byla okresním soudem ihned pro věcnou nepřislušnost odmítnuta, podal ji dne 12. listopadu 1920 u zemského soudu v Praze, který ji zamítl pro opožděnost.
- Z důvodu nejvyššího soudu: V tomto případě je lhůtu dle § 902 obč. z. čítati dle kalendáře. Bylo na žalobci, by podal žalobu u příslušného sborového soudu, dověděl se o narození dítěte dne 1. srpna 1920, nejpozději dne 1. listopadu 1920. Ani v případě § 261 c. ř. s. by nebyla lhůta žalobci zachována, poněvadž vzhledem na výlučnou příslušnost musí býti žaloba podána včas u sborového soudu. Jdeť o preklusivní lhůtu hmotného práva, při které nelze dny poštovní dopravy vpočítati a nerozhoduje tedy ani dea podání na poštu.
- Č. 2529. „Trvale nezvěstným“ (§ 159 obč. z.) je manžel pouze tehdy, je-li nepřetržitě neznámého pobytu od narození dítěte až do té doby, kdy dítě popírá manželský svůj původ.
- Č. 3009. Nepominutelný dědic není oprávněn domáhati se oduznání manželského původu zůstavitelova dítěte.
- Č. 3579. Ke sporu dítěte s manželem jeho matky o oduznání manželského původu, nemůže jako vedlejší intervenient žalovaného přistoupiti nemanželský otec.
- Č. 3607. Lékařské vysvědčení o nemohoucnosti otce k souloži nena- hražuje znaleckého důkazu na soudě za účasti stran. Nebyl-li důkaz ten proveden, trpí řízení vadou § 503 č. 2 c. ř. s.
- O tvrzené duševní chorobě, nikoliv však i o tvrzené duševní zaostalosti nutno vyslechnouti znalce.
- Č. 4391. Stačí průkaz, že nedošlo v době § 163 obč. zák. k pohlavnímu styku. Svědectví matky lze hodnotiti ve spojení s ostatními průvody (§ 272 c. ř. s.).
- Č. 5085. Podle § 159, první věty, obč. zák. je třeba, by byl manžel matky dítěte nezvěstným trvale, t. j. nepřetržitě od narození dítěte až do doby, kdy toto popírá svůj manželský původ.
- Č. 5089. Rozsudek o žalobě na oduznání manželského původu působí absolutně, nikoliv pouze mezi vlastními stranami sporu.
- Byl-li právoplatným rozsudkem manželský původ dítěte oduznán, nejsou osoby, jichž se po stránce majetkoprávní může do-

tknouti zjištění tohoto rodinného stavu, oprávněny, by ve formě žaloby na zjištění manželského původu zvrátily právoplatnost onoho rozhodnutí.

- Č. 5666. Narodilo-li se dítě po 300 dnech po manželově smrti, platí domněnka že dítě je nemanželským. Lhostejno, že dítě bylo zapísáno do matriky jako manželské. Uznal-li nemanželský otec v tomto případě otcovství, není třeba, by bylo zjišťováno zvláště sporem aniž by bylo vyčkáno vyřízení žádosti matky za opravu matriky.
- Č. 6166. Žalobu, kterou domáhá se dítě legitimované pozdějším sňatkem, oduznání manželského původu a bezúčinnosti legitimace pozdějším sňatkem, je řídití proti obhájci manželského původu. Byla-li žaloba řízena proti rodičům dítěte, je řízení zmatečné a je žalobu odmítnouti.
- Č. 6498. Tříměsíční lhůtu § 158 obč. z. nelze počítati teprve od okamžiku, kdy se opatrovnícký soud choromyslného manžela matky dítěte dověděl o narození dítěte.

Útraty sporu při žalobě na oduznání manželského původu.

Útraty sporu proti nezletilému dítěti nemohou býti přiřknuty, poněvadž dítě není stranou žalovanou, nýbrž stranou žalovanou je opatrovník, zřízený ku hájení manželského původu.

Proti opatrovníku pak útraty sporu také nemohou býti prisouzeny, protože opatrovník ku hájení manželského původu zřízený je vlastně orgánem od soudu ustanoveným a není tedy stranou, která by byla k žalobci v poměru § 41 c. ř. s.

Ovšem náklady účtované opatrovníkem proti žalobci dlužno upravití zvláštním usnesením, kteréžto náklady je povinen žalobce zaplatiti opatrovníku dle § 10 c. ř. s. do 14 dnů pod exekucí.

Odvolání. Dovolání.

Z rozsudku první stolice možno podati odvolání do 14 dnů ode dne doručení rozsudku a proti rozsudku druhé stolice lze podati dovolání rovněž do 14 dnů ode dne doručení rozsudku druhé stolice.

Odvolání jakož i dovolání musí býti podáno advokátem.

Pouze na místech, ve kterých nesídlí alespoň dva advokáti, mohou býti odvolací spisy nahrazeny sepsáním do soudního protokolu, což u žalob na rozluku ani na rozvod se nemůže přihoditi, poněvadž žaloby ty projednává soud sborový, takže ve sporech manželských musí býti odvolání podáno advokátem.

O odvolání rozhoduje vrchní zemský soud, o dovolání rozhoduje „nejvyšší soud v Brně“.

Rozlišovati tu je „nejvyšší správní soud v Praze, který rozhoduje o věcech správních.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 4133. Manželství je pokládáno za rozloučené nikoliv už dnem, kdy prohlášen byl rozsudek soudu první stolice, vyhovující žalobě o rozluku, nýbrž dnem, kdy rozsudek tento vešel v moc práva.

Opatření o dětech.

Jestliže manželé nedohodli se již dříve před rozvodem nebo rozlukou o výchově a výživě svých dětí, rozhoduje o tom okresní soud, v jehož obvodě má otec stále bydliště.

Chce-li tedy manželka domáhati se toho, aby jí manžel platil na výživu dětí, musí podati žádost u okresního soudu a nikoliv u soudu krajského.

Okresní soud rozhoduje také o tom, u koho mají býti děti ve výživě a výchově.

Tu dlužno uvéstí znění § 142 obč. zák.:

„Jestliže manželé při rozvodu nebo rozluce manželství neshodli se za souhlasu soudu o péči a výchově dětí, rozhodne soud, přihlížeje ku zvláštním poměrům případu se zřetelem k zájmům dětí, k povolání, osobnosti a vlastnostem manželů a k příčinám rozvodu nebo rozluky, mají-li všechny nebo které děti otci nebo matce býti ponechány. Druhý manžel je však přece oprávněn s dítětem osobně se stýkati. Soud může tento styk blíže upravití. Náklady na výchovu platí otec.

Změní-li se poměry, může soud, nehledě ku svým dřívějším nařízením nebo k dohodám manželů, vydati nová nařízení, nutná v zájmu dětí.“

Soud vyšetří veškeré okolnosti pro své rozhodnutí potřebné a usnesením rozhodne podle volného uvážení, zda a které děti zůstanou u matky neb u otce, do jaké doby a co je povinen otec na výživu a výchovu dětí platiti.

Dřívější zákonné ustanovení, že má soud přihlížeti k tomu, aby děti mužského pohlaví až do konce čtvrtého roku, děti ženského pohlaví až do dokonání sedmého roku byly matkou opatrovány a vychovávány, již neplatí, bylo zrušeno hořejším zněním § 142 obč. z. a proto záleží na okresním soudě, jak rozhodne, do kterého roku to které dítě u matky zůstane, neboť není už vázán na to, aby chlapi zůstali u matky pouze do čtvrtého roku a dcery pouze do sedmého roku.

Proti usnesení okresního soudu ovšem mohou strany podati stížnost do 14 dnů ode dne doručení u okresního

soudu, který ji předloží soudu krajskému jako soudu rekursnímu.

Když pak se poměry změní, může okresní soud i později vždycky ještě učiniti nová opatření a vydati nová nařízení, vyžaduje-li toho zájem dětí.

Proto také výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 25. srpna 1924 č. 31 Věstníku bylo soudům uloženo, aby ve sporech mezi manžely o výživné, dále ve sporech o uznání otcovství a konečně ve sporech dle § 158 obč. z. (o duznání manželského původu) zasílaly příslušnému soudu poručenskému nebo opatrovnickému opis rozsudku s důvody z moci úřední ihned a tedy ještě před jeho pravomocí zároveň s vyhotovením rozsudku stranám, aby soud poručenský neb opatrovnický mohl zaříditi vše, čeho je v zájmu jeho chráněnců třeba. Že tento příkaz byl vydán i ohledně sporů o výživné, má původ svůj v tom, že za dnešního stavu judikatury může manželka žalovati hned na placení výživného, aniž by se musela dříve domáhati rozvodu nebo rozluky manželství (srovnej rozh. nejv. soudu č. 1819 Věstníku ministerstva spravedlnosti ex 1918 a č. 503 téhož věstníku ex 1926) a že v důsledku toho přicházejí i ve sporu o výživné na přetřes rodinné poměry, z nichž může soud opatrovnický a poručenský čerpati látku pro své rozhodnutí, pokud jde o opatření ohledně nezletilých dětí.

Dle téhož výnosu mají soudy procesní ve sporech tohoto druhu zaslati soudu poručenskému nebo opatrovnickému i výsledek odvolání a dovolání a to při potvrzení rozsudku I. stolice krátkou zprávou, při změně rozsudku však zasláním opisu rozsudku opravné stolice.

Rozh. nejv. s., sbírka Vážného:

Č. 782. Tuzemský poručenský soud je povolán k tomu, by přidřel otce nemanželského dítěte k placení výživného, byl i otec byl cizincem a bydlel v cizině. Nárok na výživné nezletilého dítěte je splatným v místě, kde dítě je ve výživě, a ve méně státu tohoto místa.

Č. 826. Otec není zpravidla povinen, aby platil výživné pro dítě, které se proti jeho vůli bez podstatné příčiny zdržuje mimo jeho domácnost.

Č. 1441. Zásadně jest otec povinen poskytovat manželským dětem výživu toliko při společném krbu a jen výjimečně, když děti společný krb z důležitých důvodů musely opustiti nebo podle soudního nálezu byly oprávněny opustiti, lze na otci požadovati výživné na penězích.

Č. 1730. Rozhodovati o nároku dle § 142 obč. z. je příslušným soudem poručenský.

Rozloučená manželka bydlící v Hartmanicích, podala žádost u okresního soudu v Hartmanicích proti bývalému manželovi, bydlícímu v Chebu na placení výživného pro jejich nezletilou dceru a aby tato dcera jí byla i na dále ponechána ve výživě a výchově. Žádost

- byla odmítnuta, ježto příslušným je okresní soud v Chebu (§ 65, 66 a 71 j. n.).
- Č. 2220. „Nemajetným“ ve smyslu § 143 obč. z. jest otec, který nemá více nežli existenční minimum.
- Č. 2238. Rozhodovati o tom, zda a jakých donucovacích prostředků lze použítí, by dítě rozvedených (rozloučených) manželů dle dohody nebo soudního opatření navštěvovalo toho z rodičů, u kterého nežíje, je povolán soud opatrovnícký.
- Č. 2464. Styk dětí s druhým manželem může býti po případě určen na několik dnů.
- Č. 3113. Také v otázce, jak je druhému manželovi povoliti návštěvy dítěte, je v prvé řadě rozhodným blaho dítěte. Neshody manželů o výchovu a výživu dětí po rozvodu (rozluce) jest upravití v řízení nesporném.
- Č. 3225. Kdo vynaložil za otce náklady na výživu a výchovu dítěte (§ 141 obč. z.), může, třeba vynaložil větší náklad u úmyslu, otce zavázati, domáháti se na něm náhrady (§ 1042 obč. z.) jen do výše, jakou otci uložil soud opatrovnícký.
- Č. 3231. Tuzemský opatrovnícký soud nemůže rozhodovati o žádosti cizozemce za vydání jeho manželského dítěte, žijícího v tuzemsku, nýbrž je na něm, aby věc oznámil příslušnému cizozemskému soudu a rozhodnutí mu ponechal. Teprve kdyby cizozemský soud jakékoli zakročení odmítl, je rozhodnutí soudu tuzemskému.
- Č. 3267. Předpisu § 142 obč. z. je použítí také v případech, kdy rodiče i bez soudně provedeného rozvodu nebo mimo případ rozluky přerušili manželské společenství. K tomu, by děti byly ponechány matce, nevyhledává se, by nastal některý z případu § 178 obč. z.
- Č. 3286. Matka není oprávněna zastupovati děti, podléhající moci otcovské, při vymáhání jich výživného na otci, leda že byla ustanovena opatrovníci.
- Č. 3346. K rozhodnutí o návrhu otce, tuzemce zde bydlícího, by mu byl vydán syn, vychovávaný dosud u matky v cizině, je příslušným obecný soud otcův ve věcech sporných. Ustanovení § 75 j. n. nelze tu bráti v úvahu.
- Č. 3538. Pouhým popíráním manželského původu děcka, zrozeného v manželství v mezích § 138 obč. z., nesproušuje se otec povinností vyživovati děcko. Prokáže-li se později sporem nemanželský původ děcka, přísluší domnělému otci nárok dle § 1042 obč. z.
- Č. 3572. O nároku otce, by byl osvobozen od placení výživného manželským nezletilým dětem, je jednati v řízení nesporném.
- Č. 3676. O nároku zletilých dětí na poskytování výživy otcem je rozhodnouti v řízení sporném.
Dohodou stran nelze věc spornou převéstí do řízení nesporného.
- Č. 3696. Nárok, by mu byly vydány děti, může manželský otec proti komukoliv, tedy i proti manželce, uplatňovati pouze sporem.
- Č. 4469. Snížení výživného poskytovaného dle soudního výroku otcem manželským dětem děje se jen na žádost povinného a lze je povoliti pouze za dobu od podání žádosti za snížení.
- Č. 4573. Ten kdo sjednal smlouvu o dílo s otcem dítěte ve prospěch dítěte, nemůže žalovati o úplatu za provedené dílo osoby, které jsou podpůrně povinny k výživě dítěte (§ 143 obč. z.).
- Č. 4588. Přípustnost pořadu práva pro žalobu o zjištění, že dítě, zapsané v matrice jako manželské, je nemanželského původu, nebyví zrozeno z manželky, nýbrž z osoby svobodné.
- Č. 4710. Pro určení výživného proti manželskému otci je příslušným obecný soud dítěte, bydlícího v zemích historických, třebaš otec byl nyní exponován v cizině. Lhostejno, zda před tím pobýval sám (bez

- dítěte) v tuzemsku. Předpis odstavce druhého § 70 j. n. platí obdobně i pro nezletilé manželské dítě.
- Č. 4813. O tom, zda výživa nezl. manželského dítěte je slušnou či nikoliv, rozhoduje otec dle vlastního uznání. Přepychové šatstvo není mu povinen poskytovatí ani hraditi náklad, jiným na ně vynaložený. (§ 1042 obč. z.)

- V tomto sporu majitelka modního závodu domáhala se na žalovaném otci zaplacení za šaty, zhotovené pro jeho manželskou dceru. Žaloba byla zamítnuta.
- Č. 6411. O tom, u koho z manželů má býti dítěto vychovááno, dlužno zásadně rozhodovati v řízení nesporném. Sporný pořad lze připustiti pouze za podmínek § 2 č. 7 nesp. řízení, nejde-li o zájmy dítěta, nýbrž jen o sporné právo manželů.
- Č. 6452. Není ve zřejmém rozporu se zákonem (§ 16 nesp. řízení), učinil-li opatrovnícký soud náležitá opatření ohledně osoby nezletilého manželského dítěte, ač otec nebyl zbaven otcovské moci.
V tomto případě zamítnuta byla žádost manželského otce, by mu byla vydána do výchovy nezletilá dcera, jsoucí dosud ve výchově u své babičky.
- Č. 6097. Manželský otec (státní zaměstnanec) je povinen vydatí dítěti drahotní přídavek, který na ně dostává, třebaš mu již poskytoval výživné ze svého základního platu.
- Č. 6271. V řízení o nároku manželských dětí na placení výživného lze pokračovati, třebaš usnesení, kterým byl dětem zřízen opatrovník k činu, nenabylo dosud právní moci. Usnesení o zřízení opatrovníka k činu je sice vydatí písemně, nelze však spatřovati zmatečnost v tom, že se tak nestalo.
- Č. 6200. Manželský otec je povinen poskytovatí výživu dítěti v prvé řadě ve své domácnosti. Platiti výživné pro dítěto, vyživované mimo jeho domácnost, je povinen pouze tehdy, je-li důvodná potřeba, by bylo dítěto živeno mimo domácnost, nanejmenší povinen plniti výživné, bylo-li dítěto z jeho domácnosti svémocně oddalováno.
- Č. 6551. Za manželské dítě, které je ve výživě rodičů, je jedině otec oprávněn sjednati smlouvu učební. Sjednala-li učební smlouvu matka, které byla výchova dítěte svěřena, jest otec oprávněn hledati odpomoc na soudě, má-li za to, že učební smlouva byla sjednána na úkor dítěta.

Má nárok na pensi manželka rozvedená nebo rozloučená?

Manželka i při rozvodu už musí býti připravena na to, že přijde o pensi; neboť když manžel dosáhne rozluky, uzavře nový sňatek a pak zemře, pokládá se za vdovu žena, která byla v čas úmrtí manžela jeho manželkou, kdežto rozloučená bývalá manželka je osobou cizí.

A pense patří jen vdově.

Tím ovšem nevinná bývalá manželka trpí velikou újmu a proto je zcela vysvětlitelné, když nevinná manželka brání se tomu, aby ani k rozvodu nedošlo.

Odměna za sprostředkování sňatku.

Dle § 879 obč. zák. smlouva, která se přičií zákonnému zákazu nebo dobrým mravům, je neplatnou. Zejména je

neplatnou smlouva, jestliže si někdo vymíní něco odměnou za to, když sprostředkuje sňatek.

Zákon prohlašuje za nicotné úmluvy o odměně za sprostředkování sňatku s určitou osobou z toho důvodu, by sprostředkovatelem nebylo působeno na svobodnou vůli snoubenců, poněvadž sprostředkovatel někdy používá klamných, lstivých údajů, čímž oba snoubenci nebo aspoň jeden z nich bývají svedeni k manželství, jehož později trpce litují. Od toho však musí být rozlišován případ, kde se požaduje smluvená odměna toliko za sjednání bližší známosti a výhody s tím spojené, aniž třetí osoba další obsáhlou činností, přemlouváním, vychvalováním, odstraňováním protiv a překážek pokoušela se sňatek uskutečnit. (Rozh. nejv. soudu v Brně ze dne 7. října 1925 Rv I 1129/25.)

Rozh. nejv. soudu ze dne 9. března 1881, sb. 8319.

Slib „darů“ pro případ, že dojde ke sňatku s osobou sprostředkovatelem pouze pojmenovanou, je neplatný.

Rozh. nejv. soudu ze dne 19. března 1902, sb. 1822.

Úmluva odměny za vyhledání ženicha je neplatnou.

Rozh. nejv. soudu ze dne 1. října 1895:

Slib provise za dosažení svolení otce je neplatný.

Rozhodnutí nejv. soudu v Brně, sbírka Vážného:

Č. 5349. Pokud úmluva o odměně za sprostředkování sňatku nespadá pod předpis § 879, odst. 2. č. 1. obč. zák.

V tomto případě byl žalobkyni vydán pražským magistrátem živnostenský list, kterým bylo vzato na vědomí, že žalobkyně bude v Praze provozovati živnost sdělování adres ve všech záležitostech s vyloučením veškerého dalšího sprostředkování. Žalobkyně seznámila pak žalovaného se slečnou L. K., se kterou žalovaný později uzavřel sňatek, načež žalobkyně podala na něj žalobu na zaplacení odměny 2% ze věna i ze jmění žalovaného a tvrdila, že smluvena byla tato odměna za udání adresy, ovšem pod podmínkou, dojde-li vůbec ke sňatku s některou dámou, jejíž adresu mu žalobkyně sdělovala, což se také stalo. Námahu svou vysvětlovala žalobkyně tím, že za účelem sdělení adres nevěst je nucena vyšetřovati majetkové poměry a používati k tomu služeb rozličných informačních kanceláří.

Prvý soud žalobě vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl, ale nejvyšší soud v Brně zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil jemu spisy, by o věci dále jednal a ji znovu rozhodl.

Vysvědčení nemajetnosti pro spor.

Aby chudá strana dosáhla povolení práva chudých, musí předložiti vysvědčení nemajetnosti pro spor, kteréžto vysvědčení musí býti napsáno ve formě zákonem předepsané. Nedostačí jednoduché vysvědčení, které se snad vydává k jiným účelům nežli pro spor.

Vysvědčení to tedy obsahuje t. zv. „dotazník“ a pak „vysvědčení“ a musí býti dotazník ve všech bodech řádně

a svědomitě vyplněn a pak vysvědčení podepsáno obecním úřadem a potvrzeno okresní správou politickou. Ve městech, která mají statut vlastní, vydává magistrát takové vysvědčení nemajetnosti pro spor.

Dle § 64, č. 4. c. ř. s. jestliže by žaloba o rozvod nebo rozlukou musila býti podána u některého soudu mimo bydliště nebo stálý pobyt chudé strany, může chudá strana dáti do protokolu žalobu u okresního soudu svého bydliště nebo stálého pobytu a žádati, aby tento protokol byl zaslán soudu procesnímu a aby od soudu procesního byl jí zřízen zástupce chudých při ústním projednávání. Procesní soud ustanoví chudé straně ve sporu o rozvod nebo rozlukou zástupce chudých z úředníků nebo z soudců u tohoto soudu, avšak advokáta jako zástupce chudých v takovémto sporu chudá strana podle zákona nedostane.

Zákon o rozluce.

Zákon o rozluce ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství.

Podle usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

K platnosti manželství se vyhledávají vyhlášky a slavnostně učiněné přivolení k manželství a to buď občanské, buď církevní.

§ 2.

Vyhlášky, jež jsou oznámením budoucího manželství, obsahujtež jméno a příjmení obou snoubenců, jejich rodiště, stav a bydliště, jakož i připomenutí, aby každý, kdo by věděl o nějaké překážce manželství, ji oznámil.

§ 3.

Vyhlášky občanské činí politický úřad okresní a ve městech s vlastním statutem úřad obecní, pověřený politickou správou, na Slovensku matrikář.

Místně příslušný je úřad, v jehož obvodu mají snoubenci řádné bydliště.

Má-li každý z nich řádné bydliště v obvodu jiného úřadu, vykonají vyhlášky úřady oba.

Vyhlášky je vyvěsiti veřejně na úřední desce oznamovací a k dožadání také na úřední desce v obci, ve které mají snoubenci řádné bydliště.

Konají-li se u politického úřadu okresního pravidelné dny úřední, budiž manželství vyhlášeno také ústně o jednom úředním dnu nebo o více takových dnech.

Přivolení k manželství lze prohlásiti teprve, když vyhlášky visely na úředních deskách příslušných úřadů politických i obecních aspoň deset dní.

§ 4.

Nebydlí-li některý ze snoubenců ve svém bydlišti ještě šest neděl, jest buď s vyhláškami sečkatí, až šest neděl se dovrší, nebo musí manželství býti vyhlášeno také v obci, kde onen snoubenec nejposléze bydlil déle šesti neděl.

§ 5.

K platnosti vyhlášek a na ní závislé platnosti manželství stačí, když vyhlášky visely na úředních deskách úřadů uvedených v § 3, a to aspoň pět dní.

§ 6.

Nevejdou-li snoubenci v manželství do šesti měsíců od posledního dne vyhlášky, nutno vyhlášku opakovati.

§ 7.

Snoubenci mohou žádati za zkrácení lhůty vyhlášek, nebo za jejich úplné prominutí. Zkrátiti lze lhůtu z důležitých důvodů. Vyhlášky lze prominouti, jen když věc je naléhavá anebo jde-li o osoby, o kterých se vůbec má za to, že jsou již manžely. V obou těchto případech musí však strany potvrditi, že jim není povědoma žádná překážka zamýšleného manželství. Nedostatek tohoto potvrzení není na překážku účinnosti prominutí.

Zkrátiti lhůtu vyhlášek náleží na politický úřad okresní (obecní), vyhlášky prominouti na politický úřad druhé stolice, a je-li tu blízké nebezpečení smrti, na politický úřad okresní (obecní). Na Slovensku přísluší tato práva županovi.

Vyhlášek není třeba, když byla prominuta překážka po uzavření manželství, ale přivolení k manželství je prohlásiti znovu. Bude-li šetřeno tohoto předpisu, jest k manželství hleděti tak, jako by bylo platně uzavřeno hned od původu.

§ 8.

Přivolení k manželství se prohlašuje před přednostou politického úřadu okresního (obecního) nebo jeho zástupcem (na Slovensku před matrikářem), u přítomnosti dvou svědků a přísežného zapisovatele. Příslušný jest úřad, který vyhlásil manželství. Před úřadem místně nepřislušným lze přivolení prohlásiti jen ke zmocnění úřadu místně příslušného.

§ 9.

Přivolení k manželství může se státi zástupcem. Potřebí je dovolení politického úřadu II. stolice (župana). Osoba, s kterou má býti manželství uzavřeno, musí býti v plné moci přesně označena. Není-li plná moc takto vypravena, je manželství neplatné. Odvolal-li zmocnitel plnou moc dříve, než manželství bylo uzavřeno, je manželství neplatné, ale zmocnitel je povinen nahraditi všechnu škodu, kterou způsobil odvoláním.

§ 10.

O uzavření manželství je zříditi zápis, jež podepíší mimo manžely oba svědkové a obě úřední osoby. Na zřízení zápisu a na jeho úpravě není závislá platnost manželství.

§ 11.

Politické úřady okresní (obecní, matrikáři) vedou o vyhláškách a o sňatecích knihu vyhlášek a knihu sňatků a vydávají z nich na požádání úřední vysvědčení.

§ 12.

Stranám občansky již oddaným je dáno na vůli, chtějí-li se podrobiti také obřadům církevním. Přejí-li si snoubenci pouze sňatek církevní, konají se ohlášky a oddavky u příslušného duchovního správce. Při smíšeném náboženství snoubenců vyhlášky se konají u obou duchovních správců, oddavky u jednoho z nich neb u obou podle vůle snoubenců.

Vyhlášky církevní se konají před věřícími při bohoslužbě o třech dnech zasvěcených. K platnosti manželství je třeba aspoň jedné vyhlášky.

I při církevních vyhláškách a oddavkách platí §§ 2, 6, 7, 9 tohoto zákona a, pokud není jinak v § 12 stanoveno, platí obdobně předpisy §§ 3 (odst. 1. a 2.), 4, 8, 10 a 11.

§ 13.

O rozluku každého manželství žalovati lze:

- a) dopustil-li se druhý manžel cizoložství;
- b) byl-li právoplatně odsouzen do žaláře nejméně na tři léta, nebo na dobu kratší, avšak pro trestný čin vyšlý

- z pohnutek, nebo spáchaný za okolností svědčících o zvrhlé povaze;
- c) opustil-li svého manžela zlomyslně a nevrátí-li se na soudní vyzvání do šesti měsíců. Není-li pobyt jeho znám, budiž soudní vyzvání učiněno veřejně;
 - d) ukládal-li druhý manžel o manželův život nebo zdraví;
 - e) nakládal-li jím vícekrát zle, ubližoval-li mu těžce, neb opětovně ho na cti urážel;
 - f) vede-li zhýralý život;
 - g) pro trvale nebo periodicky probíhající chorobu duševní, která trvá tři léta; pro těžkou duševní degeneraci vrozenou nebo získanou, čítaje v ní těžkou hysterii, pijáctví nebo navyklé nadužívání nervových jedů, jež trvá dvě léta; pro padoucí nemoc, trvající aspoň rok, s nejméně šesti záchvaty v roce nebo s přidruženou duševní poruchou;
 - h) nastal-li tak hluboký rozvrat manželský, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství. Rozluku nelze vysloviti k žalobě manžela, který rozvratem je převážně vinen;
 - i) pro nepřekonatelný odpor. Žalobě lze vyhověti jen tehdy, připojí-li se k žádosti za rozluku třebas i dodatečně také druhý manžel. V tomto případě netřeba však rozluky ihned povolovati, nýbrž lze napřed uznati na rozvod od stolu a lože a to třebas i vícekrát.

Ve sporech o rozluku budiž postupováno podle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství.

§ 14.

- a) Právo žalobní promlčuje se v případech § 13 a), d) do jednoho roku ode dne, kdy manžel se dověděl o cizoložném neb úkladném činu manžela druhého; v případě § 13 b) do jednoho roku ode dne, kdy se dověděl o jeho odsouzení;
- b) právo žalobní se promlčuje v případech § 13 a) d), uplynulo-li ode dne spáchaného činu pět let;
- c) právo žalobní pomíjí odpuštěním. Provinil-li se však vinný manžel poznovu, nebo dověděl-li se manžel, který odpustil, o jiné skutečnosti před odpuštěním nastalé a k návrhu na rozluku opravňující, může se k odůvodnění rozluky dovolávati i skutečností odpuštěných.

V případech § 13 e) stačí jediné nové jednání;

- d) lhůty v odst. a) b) uvedené se přerušují žádostí nebo žalobou o rozvod, bude-li v řízení náležitě postupováno. Bude-li žádost nebo žaloba právoplatně zamítnuta, sluší k věci hleděti tak, jako by lhůty přerušeny nebyly.

§ 15.

Bylo-li manželství soudně rozvedeno, může každý manžel, nechce-li žalovati o rozluku z jiného důvodu v § 13 uvedeného, žádati za rozluku pro nepřekonatelný odpor. Žádost tuto lze podati teprve, když uplynul od provedení rozvodu soudního alespoň rok a manželé neobnovili manželského společenství; jde-li o manželství před vydáním tohoto zákona rozvedené, lze podati žádost za rozluku, když uplynulo od provedení soudního rozvodu šest měsíců, a manželé neobnovili manželského společenství.

§ 16.

- a) Soud vyšetří věc postupuje dle zásad řízení nesporného. Na soudu je také, aby dal manželům poučení o všech důsledcích rozluky. Souhlasí-li oba manželé s rozlukou a soud nabude konaným šetřením přesvědčení, že je tu vskutku nepřekonatelný odpor, vysloví rozluku usnesením.

Jde-li o manželství před působností tohoto zákona rozvedené, stačí, když soud nabude přesvědčení, že nejde o čin nerozvázný. Uplynula-li od provedení soudního rozvodu 3 léta, netřeba k rozluce souhlasu druhého manžela a není třeba ani nepřekonatelný odpor ani rozváznost počinu zjišťovati.

- b) Souhlas se žádostí za rozluku dlužno předpokládati, když manžel, proti němuž žádost za rozluku směřuje, na soud se nedostaví; na tento následek budiž upozorněno v obsílce, kterou je doručiti tomuto manželu do vlastních rukou zároveň se stejnopisem žádosti. Právo soudu použití donucovacích prostředků dle § 87 zák. o org. s. tím dotčeno není.
- c) Nejde-li o manželství před působností tohoto zákona rozvedené a nesouhlasí-li druhý manžel s rozlukou, nebo tvrdí-li jiné důvody, nežli nepřekonatelný odpor, soud odkáže žadatele na pořad práva.

§ 17.

Byl-li soudem právoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák. a to z některého důvodu uvedeného v § 13 tohoto zákona, může každý manžel nehledě k předpisu § 15 žádati za rozlučku manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod. Dojde-li soud na základě konaných šetření, při nichž se mu je řídit zásadami řízení nesporného, k přesvědčení, že by skutečností ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno, vysloví rozlučku manželství usnesením, do něhož převezme výrok o vině z rozsudku, vydaného ve sporu o rozvod téhož manželství. Rozlučky nelze tu vysloviti, jestliže stav uvedený v § 13 g) pominul.

§ 18.

Ve sporech o rozlučku manželství pro nepřekonatelný odpor odpadá předchozí rozvod podle § 13, odst. i) tohoto zákona, jsou-li už manželé soudně rozvedeni a uplynul-li od té doby jeden rok, aniž obnovili manželské společenství; uplynula-li tři léta od provedeného soudního rozvodu, je pokládati tvrzený nepřekonatelný odpor za prokázaný, pokud výsledky ústního jednání tomu neodporují.

§ 19.

Ujednání stran a rozhodnutí soudní podle §§ 106 a 108 obč. zák. zůstávají i po vyslovené rozluce manželství v platnosti, pokud se strany nedohodnou jinak. Z důležitých důvodů může kterýkoli z rozloučených manželů žádati za nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva.

§ 20.

1. Příslušným rozhodnutí o žádostech za rozlučku ve smyslu §§ 15 a 17 jest sborový soud první stolice.

2. Předcházel-li tuto žádost spor o rozvod, je místně příslušným sborový soud, jenž rozhodoval v prvé stolici ve sporu o rozvod.

3. V ostatních případech je místně příslušným sborový soud, v jehož obvodě má svůj obecný soud manžel, proti němuž žádost za rozlučku směřuje. Nemá-li tento manžel svého obecného soudu v tuzemsku, je příslušným sborový soud, v jehož obvodu má žadatel svůj obecný soud.

§ 21.

V řízení o žádostech za rozlučku ve smyslu §§ 15 a 17 může soud, shledá-li toho závažnou potřebu, naříditi i ústní jednání, jež je neveřejné; toto ústní jednání může se konati, uzná-li to soud za nezbytně nutné, před celým senátem. Jinak platí ustanovení § 38 z. o. org. s. Není-li některý z manželů svéprávný, budiž k jednání pozván i jeho zákonný zástupce.

§ 22.

Manželé, jejichž manželství bylo rozloučeno výrokem soudním, mohou uzavřít nový sňatek teprve, když rozhodnutí o rozluce nabylo právní moci.

§ 23.

Žalovati lze o rozlučku podle § 13 tohoto zákona, i když důvod, který je podle tohoto zákona důvodem rozlučky, vyskytl se za platnosti dřívějšího práva.

§ 24.

Ustanovení tohoto zákona platí i tehdy, byl-li soudní rozvod, jenž předcházel žádost za rozlučku, vysloven právoplatně před 28. říjnem 1918 mimo území tohoto státu v královstvích a zemích zastoupených v bývalé říšské radě rakouské. V těchto případech rozhodnou o žádosti za rozlučku soudové jmenovaní v § 20, odst. 3.

§ 25.

1. Ustanovení §§ 63, 64, 66, 67, 94, 111, 115, 116, 119, 125, 133, 134, 135, 136 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 26. srpna 1814, č. 1099 Sb. z. s., a ze dne 17. července 1835, č. 61 Sb. z. s., jakož i § 25, XXXI. zák. čl. uher. z r. 1894, se zrušují.

2. Dědická nezpůsobilost ustanovená jako následek cizoložství v § 543 obč. z. pomíjí, jestliže ti, kdo soudně se doznali k cizoložství, nebo z něho byli usvědčeni, stanou se manžely.

3. Švagrovství je překážkou manželství potud, že jeden manžel nemůže uzavřít manželství s příbuzným druhého manžela v pokolení přímém, a s plnorodým nebo polorodým jeho sourozencem.

§ 26.

Jde-li o překážku prominutelnou, může ji k žádosti stran prominouti z důležitých důvodů politický úřad druhé stolice (župan).

§ 27.

Smírčí pokusy, předepsané při rozvodu (§§ 104, 107 obč. z.), konají se výhradně na soudě a sluší se tu řídití předpisy zákona ze dne 31. prosince 1868, z. ř. č. 3 z r. 1869.

§ 28.

Z úřední povinnosti je vyšetřiti neplatnost manželství, jsou-li mu v cestě překážky §§ 56, 62, 65, 68 obč. zák. a § 8 (§ 12 odst. 3.) tohoto zákona.

Ve všech ostatních případech sluší vyčkati žádosti těch, kteří byli ve svých právech zkráceni uzavřením neplatného manželství.

§ 29.

Ve věcech manželských lze si stěžovati do rozhodnutí politického úřadu okresního (obecního) k politickému úřadu druhé stolice. Do rozhodnutí politického úřadu druhé stolice jde stížnost k ministerstvu vnitra. Na Slovensku lze si stěžovati do rozhodnutí matrikářova k županovi, do rozhodnutí županova k ministerstvu vnitra. Stížností nejsou vázány na žádnou lhůtu a k 3. stolici lze se odvolati i ze shodných rozhodnutí obou stolic nižších.

§ 30.

Ustanovení §§ 1—12, § 25, týkající se zrušení § 25, XXXI. zák. čl. uher. z r. 1894, jakož i § 29, tohoto zákona vztahují se také na Slovensko.

§ 31.

Předpisy §§ 1—12 tohoto zákona nabývají platnosti měsíc po vyhlášení; ostatní předpisy jeho dnem vyhlášení. Všechny dosavadní předpisy o věcech upravených tímto zákonem se zrušují.

§ 32.

Provedením zákona pověřují se členové vlády pro správu spravedlnosti a vnitra.

Prováděcí nařízení k rozlukovému zákonu.

Nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919 č. 362 Sb. z. a n., kterým se provádí zákon o rozluce, o změnách ustanovení občanského práva o manželském právu.

Abý proveden byl zákon ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb. z. a n., nařizuje se:

Článek I.

a) Podle § 13c) uvedeného zákona lze o rozluce každého manželství žalovati, opustil-li žalovaný svého manžela zlomyslně, a nevrátil-li se na soudní vyzvání do šesti měsíců; není-li jeho pobyt znám, budiž soudní vyzvání učiněno veřejně.

Návrh, aby vyzván byl druhý manžel, by se vrátil do manželského společenství, podán buď u soudu příslušného provéstí spor o rozluce manželství.

Jej učinění může opuštěný manžel nebo jeho zákonný zástupce. V něm buď také uvedeno a osvědčeno, z jakých příčin ho druhý manžel opustil, po jakou dobu jest vzdálen a kde pobývá. Sezná-li soud z přednesených údajů, že jde o zlomyslné opuštění, uloží odpůrci usnesením, aby se do šesti měsíců vrátil do manželského společenství se žádajícím manželem a připomene mu při tom, že by jinak tento byl oprávněn z tohoto důvodu žalovati o rozluce.

Lhůta počítána buď ode dne doručení vyzvání. Doručeno buď podle předpisů o doručení žalob.

Do usnesení není stížnosti.

b) Učiní-li se návrh, aby byl veřejně vyzván manžel, který navrhovatele opustil, buď v návrhu kromě toho, co uvedeno jest pod a), osvědčeno, že jeho pobyt není znám. Udáno buď, kde naposled bydlel nebo pobýval. Jsou-li tu podmínky, vyzve ho soud vyhláškou, aby se do šesti měsíců vrátil do manželského společenství s tímž připomenutím.

Vyhláška buď vyvěšena na soudní desce vyzývajícího soudu, pak okresního soudu, v jehož obvodě vyzvaný naposled měl své bydliště nebo pobyt, a v obci, kde naposled bydlel nebo pobýval; kromě toho buď uveřejněna na náklad vyzývajícího manžela po třikráte v novinách, určených v té které zemi pro úřední vyhlášky. Soud může k návrhu neb i z úřední moci naříditi, aby vyhláška byla

uveřejněna i v jiných listech, zejména v cizích, pobývá-li vyzvaný mimo toto území.

Lhůta se tu počítá ode dne, kdy vyhláška byla po třetí uveřejněna v úředním listě. Do usnesení není stížnosti.

Článek II.

Řízení o žádostech za rozluky dle §§ 15 a 17 uvedeného zákona provádí se před sborovým soudem první stolice v § 20 zákona naznačeným, v nesporném řízení.

Jednání koná se zpravidla před zpravodajem senátu pro nesporné věci (§ 38 zák. o soudní organizaci). V řízení tomto není třeba ustanoviti pro obhájení manželského svazku obhájce po rozumu § 17 dv. d. z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. a § 15 min. nař. z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z.

Rozhodne se usnesením (§§ 16 a 17 zák.), ve kterém uveden buď také výrok o vině obsažený v rozsudku vyneseném ve sporu o rozvod, pokud předcházel žádosti za rozluky spor o rozvod.

Zákon rozeznává trojí skupinu rozvedených manželství:

I. Manželství, jež byla rozvedena před vydáním zákona ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb. z. a n. Při nich nečiní rozdílu, bylo-li manželství rozvedeno o žalobě rozsudkem nebo jen dobrovolně. V obou případech může každý z manželů žádati dle § 15 zák. za rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor (§ 13 lit. i zák.). Žádost lze podati, když uplynulo šest měsíců od provedení soudního rozvodu — tedy buď od vydání rozsudku, jímž se vyslovuje rozvod, neb ode dne, kdy u soudu se dohodli manželé o dobrovolném rozvodu a tato dohoda byla soudním protokolem zjištěna a rozvod soudem povolen (§ 103 ob. z. obč.) a manželé neobnovili manželského společenství.

V tomto případě soud zjistiti má jediné, že jest tu souhlas obou manželů s rozlukou, že uplynula doba šesti měsíců v zákoně (§ 15) stanovená, a že nejde o nerozvázný počín. Za souhlas se pokládá také, když manžel, proti němuž žádost za rozluky směřuje, se na soud nedostaví byv řádně v obsílce na následky toho upozorněn (§ 16 lit. b zákona).

Uplynula-li však již tři léta od provedení soudního rozvodu, bude nutno jen zjistiti, že tato lhůta uplynula a že manželé neobnovili manželského společenství; neboť podle § 16 lit. a odst. 2. zák., není tu třeba ani souhlasu druhého manžela, ani zjišťovati nepřekonatelný odpor ani rozváznost počínu.

Pro jiný důvod, než nepřekonatelný odpor, nelze za rozluky žádati a tedy i tu soud odkáže žadatele na pořad

práva, tvrdí-li jiný důvod pro rozluky, pokud jde toliko o dobrovolný rozvod, nikoliv o rozvod vyslovený rozsudkem (§ 17 zák.).

II. Manželství, která byla rozvedena po vyhlášení zákona. I tu lze žádati za rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor bez rozdílu, jde-li o rozvod vyslovený rozsudkem neb o dobrovolný rozvod. Tuto žádost lze podati teprve, když uplynul alespoň rok od provedení soudního rozvodu a manželé neobnovili manželského společenství; aby byla rozluka povolena o žádosti, zapotřebí jest dále souhlasu druhého manžela buď výslovného nebo mlčky projeveného tím, že se nedostaví byv řádně a s upozorněním na následky předvolán (§ 16 lit. b zák.) a konečně aby soud konaným šetřením nabyt přesvědčení, že jest tu vskutku nepřekonatelný odpor.

Jde-li o dobrovolný rozvod a nesouhlasí-li druhý manžel nebo tvrdí-li žadatel jiné důvody než nepřekonatelný odpor, soud odkáže ho na pořad práva.

III. Manželství, která byla soudem prohlášena za rozvedená pravoplatným rozsudkem podle §§ 107—109 ob. z. obč. a to z některého důvodu uvedeného v § 13 zákona z 22. května 1919, č. 320 Sb. z. a n. Tu zahrnuty budou i případy těchto rozvodů jak před vyhlášením zákona, tak i po něm vyslovených. Při nich bude možno, žádati za rozluky buď pro nepřekonatelný odpor (§ 13 lit. i zák.), který není důvodem rozvodu dle §§ 107—109 ob. z. obč., nebo za rozluky na podkladě provedení již sporu o rozvod. V tomto případě platí ustanovení § 17 zák., v onom ustanovení §§ 15 a 16 zák. (I. a II.).

Zde stačí v řízení podle § 17 zákona jednostranná žádost, není třeba ani souhlasu druhého manžela, ani aby uplynula určitá doba od provedení rozvodu. Soudu bude pečlivě zkoumati, opět nesporným řízením, zdali skutečnosti zjištěné ve sporu o rozvod byly by již tehdy odůvodnily výrok o rozluce, tedy byly-li by již tenkrát k tomu stačily, aby na jejich podkladu byla povolena rozluka, nikoliv jen pouhý rozvod, kdyby bylo o ni hned žalováno. Ale soudu náleží spolu zkoumati, zdali i nyní ještě nezměnily se ony výsledky zjištěné ve sporu o rozvod, zejména při duševních chorobách (§§ 13 lit. g, 17 na konci).

Z ustanovení, že soud jedná v nesporném řízení, se podává jednak, že jest povinen i z úřední povinnosti vyšetřiti a zjistiti všechny skutečnosti pro rozhodnutí závazné, jednak že přípustny jsou veškeré opravní prostředky, jež v nesporném řízení mohou býti podány za

podmínek tak stanovených. Z ustanovení tohoto vyplývá dále, že rozhodovati bude povolán nesporný senát (§ 87 zák. o soud. org., dovolaný v § 16 zák.). Žádost za rozluhu podle § 15 nebo 17 zák. budiž zapsána do sběrného rejstříku (Nc) příslušného nesporného senátu.

Ježto jde o nesporné řízení a opravné prostředky nejsou zákonem vyloučeny, budou platiti o nich ustanovení nesporného patentu.

Pro Slovensko neplatí ustanovení §§ 13 a násl. (§ 30 zákona), pročež pro ně v platnosti zůstávají předpisy ve čl. IV. uvedené.

Článek III.

Žádá-li se za rozluhu podle § 15 zákona, buď v předvolání, jež se doručí druhé straně do vlastních rukou, výslovně upozorněno, že se za to míti bude, že souhlasí se žádostí za rozluhu, když k roku nepřijde (§ 16 lit. b zákona).

Článek IV.

Co do ostatního řízení ve sporech manželských platí ustanovení dv. d. z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a min. nařízení ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., a na Slovensku ustanovení §§ 73 a násl. zák. čl. XXXI. z r. 1894 a §§ 639—695 zák. čl. I. z r. 1911, pokud vydaným zákonem nebyla zrušena.

Článek V.

Toto nařízení nabývá ihned účinnosti a provede je ministr spravedlnosti.
